

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ÖRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csékszáma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Le a kalappal!

Ha valaki, mi aztán tudjuk, hogy csak a detektívregényekben derül ki minden huszonnég óra alatt. Az életben már tovább tart, nehezebben megy, néha sehogyse. Egyáltalán nem türelmetlenkedünk tehát, hogy az utóbbi hetekben a fővárosban történt betörések, kasszafúrások tettesei nincsenek még rendőrkezen. Majd odakerülnek, ahogy eddig még mind odakerültek előbb-utóbb.

Alkő a budapesti rendőrséget ismeri, osztozik velő ő ebben a felfogásban és nyugodtan vár. A budapesti rendőrség tisztviselői kara olyan kiváló, szakképzett és intelligens, detektívtestülete és őrszemélyzete pedig olyan elsőrangú, amilyen nem minden nagyváros dicsekedhetik. Nyomozó apparátusának mérete, szellemi és technikai felkészültsége tökéletes, a rendelkezésére álló segítőeszközök és körülmények pedig olyan számosak, hogy egy betörőtársaság kézrekerítése még akkor sem nagy feladat számára, ha azt a nyomozószerekenese szélsője ideig-óráig rejtgetni tudja is.

Nem is erről van szó. Nem ártjuk bele magunkat a rendőrség dolgába, elvégzi azt maga. Csak ahogy így a rendőrségnek erre a nagy szellemi és fizikai apparátusára gondoltunk, eszünkbe jutott... nos, ki jut nekünk mindig az eszünkbe?

Igen, a csendőr.

A csendőr jutott eszünkbe és az, hogy a betörés vidéken is betörés, a gyilkosság ott is gyilkosság. A feladat azonos, a követelmények is azonosak, akár az Ibusz páncélszekrényét fúrják meg, akár a keszthelyi takarékpénztárát. A két nyomozás apparátusában, segítő körülményeiben és eszközeiben azonban már nem találjuk meg ezt az azonosságot.

A rendőrségnek számban, szakképzettségben, szellemi színvonalban, közlekedésben, sajtótámogatásban, tudományos intézetek sorában, az intelligens városi lakosság közreműködésében olyan értékes és nagyarányú nyomozási lehetőség, olyan tökéletes szellemi és technikai szervezet áll rendelkezésére, hogy ezekkel szemben egy magáva maradt csendőrkészlet lehetőségei ugyancsak eltörpülnek.

A csendőrkészlet egyetlen támasza a maga esze, tudása, kitartása. Nincs kinek jelenteni, nincs kinek tanácsért, irányításért telefonálni, nincs kivel megbeszélni. A paprikaőrleltől a születésnői mesterségig mindegyhez magának kell konyftania, különben nem tudja marokralogni, kibogozni és újra összeszöni a szálakat, amelyek a nyomozása során az útjába ku-

szálódnak. Két szál csendőrből kell, hogy eggyesüljön a jogász, a kriminalista, a daktiloszkópus, fényképész, lélekbuvár, rajzoló, minden-minden: Sherlock Holmes-től az hunokig. A maga szívében két lábától kell várnia mindent, amit városban a villamos, autó és telefon nyújt; két szívében csendőrkészletnek kell mindazt megtestesítenie, ami városban bizottságokat jelent, magas képzettségű irányítókkal, a legkülönbözőbb szakértők elejével, végrehajtó közegek csoportjaival és a technika minden eszközével egyetelen.

Igaz, az utóbbi időkben a csendőr nyomozóalakulatok hathatósan támogatják az őrsök járőreit a nyomozásokban. De hát a nyomozó alakulatok legénysége sem más, mint csendőr, legfeljebb egyésmileg rátermettebb, szakképzettségében, tapasztalatában erőteljesebb, mint az őrsök legénységének átlaga. Ez azonban a vidéki nyomozásnak tér- és időbeli lehetőségein és általános nehézségein nem változtat. Ma is kilométereket kell gyalogolni egyetlen tanuvallomásért, két csendőr ma sem több, mint volt bármikor s a vidék viszonyai sem változtak, segítőszándék tekintetében inkább rosszabbodtak.

Az egyelőre kiderítetlen fővárosi betörések nem jelentenek többet annál, hogy a legkövetkezőbb eszközökkel s a legkiválóbb, legközvetlenebb irányítás mellett végzett nyomozásnak is van eredménykockázata és hogy még a nagy keretek között dolgozó nagyvárosi rendőrségnek is hallatlan nehézségeket kell leküzdenie az eredményig. De úgy érezzük, hogy a rendőrségnek ezek a nehézségei nem is sugárral, hanem fényfözzőnnel világítják meg az ismeretlenség ködében egymagában nyomozó csendőrt. A fővárosi rendőrségről ösztönösen és méltán siklik hát tekintünk a magárahagyatottan, nyakig sárosan, napokig, hetekig nyomozó csendőrkészletre, aki szerény alapképzettséggel és szerény igényekkel a nyilvános elismerés iránt, a számlálatlan kilométerek sarában, havában, elerlyedt tagjait pászorkunyhóban, meg szakmakazalban pihentelve, kenyéren és szalonnán végzi a nyomozásnak pontosan ugyanazt a nehéz munkáját és — ez a legtisztelietreméltóbb — nem kisebb eredménnyel. A csendőrség nyomozási eredménystatisztikája nem rosszabb a rendőrségénél. Nincs ennek titka, csak természetes okai vannak: kiváló kiképzés, jó fegyelem, nagyra nevelt lelkiismeretesség, mérhetetlen kitartás, konok szívósság, no és a természetadta magyar értelem minden kincsének ügyes és tervszerű kiaknázása az, ami ezt a roppant kétételeséget mégis csak áthidalja.

Nagyra értékeljük a fővárosi rendőrséget és európai viszonylatban is elsőrangú munkáját. Megadjuk az elismerést illendően. De mi dukálhat akkor a nyomozó csendőrnek?

Legszerényebben is az, hogy le a kalapot előtte.

A hűtlenségi (hazaárulási) cselekmények új szabályozása.

Írta: DR. CZIÁKY FERENC alezredes hadbíró.

A büntetőtörvények célja az, hogy az államnak rendjét és békéjét, az államon belül élő társadalmi osztályoknak egymásközi egyensúlyi helyzetét, valamint az állam polgárainak úgy is, mint magán személyeknek élet- és vagyónbiztonságát védjék.

Ezen a nagy kereten belül a hűtlenségi cselekményeket szabályozó, a hűtlenséget büntetéssel sújtó szabályok azok, amik az állam fennmaradását közvetlenül védik és jogi eszközökkel biztosítani igyekeznek.

A büntetőtörvények azonban csak akkor nyújtanak tökéletes védelmet, ha az összes támadási lehetőségekkel számot vetnek. Másfelől tény az is, hogy — mint minden az életben — ezek a törvények is alá vannak vetve változásoknak. Ez az oka annak, hogy minden nemzet időközönként felülvizsgálja büntető-kódexeit és 40—50 éves időszakokban a változott életviszonyokhoz alkalmazkodó, új büntetőtörvényt alkot.

Ez az oka továbbá annak is, hogy az államok vagy nemzetek gazdasági, kulturális és politikai fejlődése maga után vonja egész jogéletének — köztük büntetőjogának — átalakulását is. Másfelől a mindenkori büntetőjogi alkotásokból visszafelé következtetve és a jogalkotás kiváltó okait kutatva, megtaláljuk azokat az erkölcsi vagy politikai okokat, amik egy állam vagy nemzet berendezkedésére és életének új fejlődési irányára döntő hatást gyakoroltak.

A megszokott sorrend e tekintetben az, hogy előbb jelentkeznek a nemzet életére átalakító, irányító hatás-

sal bíró gazdasági, társadalmi és művelődési okok, ezek nyomán támad fel azután a nemzet lelkében az az érzés, hogy a büntetőtörvénykönyvét túlhaladta az idő és e szükségérzet nyomása alatt alkotja meg az állam törvényhozó szerve azokat az új büntetőtörvényeket, amelyek a fejlődés új irányát hivatottak követni.

Ezen általános természetű megfigyeléseket a hűtlenségi cselekmények körére átvive, a következőket találhatjuk:

A hűtlenségi cselekmények az állam léte ellen irányulnak. Másszóval úgy is kifejezhetjük magunkat, hogy jogi tárgykul az állam biztonsága és léte.

Ebből értelemszerűen folyik, hogy a hűtlenség büntetőjogi szabályozását két alkalmi ok teheti szükségessé. Először az államnak, illetve az államot alkotó közjogi részeknek átalakulása. Másodsor olyan új támadási cselekményeknek a felismerése, amik ellen az addigi büntetőtörvények az állam részére — tovább — kiterjedő védelmet nem biztosítanak.

Nálunk 1878-tól, vagyis a polgári büntetőtörvénykönyvünk megalkotásától a háború kitöréséig sem az egyik, sem a másik alkalmi ok nem jelentkezett. Így nem is volt szükség arra, hogy a hűtlenség alaptörvényén változtassanak.

A háború alatt azonban már láttuk, hogy olyan új, eddigelé nem ismert és előre nem látott cselekmények támadnak az állam biztonsága ellen, amikkel szemben sürgősen védekezni kell. Ez a belátás a háború folyamán új büntetőszabályok megalkotását eredményezte. Ezek azután a hűtlenségi cselekmények körének kibővítéseként jelentkeztek.

Majd később a forradalmi események és a trianoni békeszerződés folytán keletkezett új államjogi és nem-

Levél Kolozsvárra.

Mindenki elment már a régi házból,
Magad maradtál, édes jó Apám.
Engem a sors üldözött messze-távol,
És bánat vitte sírba az Anyám.
A szamosparti drága kicsi házra,
Elterpeszkedett most a lomha csend.
Csak hogyha szél fúj s ablakunkat rázza,
Csak akkor hallhatsz hangot néha bent.

Tudom, ilyenkor vissza-vissza álmodsz
Minden mosolygást, sok-sok szép napot.
Könnyes szemekkel elmerengve állsz ott,
S nézed, nézed a rezgő ablakot.
Talán csak nem a fiam zörget, mondog,
Feltárod s lázban nézel rajta ki.
Kit vársz öreg? csak a vén fűzfalombok
Hintáhnak itt kűnn, mondja valaki.

Behajtod lassan a vén ablakszárnyat,
Es felszárítod gyémánt könnyeid.

Eltűnnek némán a kísértő árnyak,
S az égi zaj, mely a multba vitt.
Mugad maradsz az ástító falakkal,
Pipára gyujtasz s biztatod magad:
Talán jövőre, talán tavasszal,
Már hazatérhet száműzött fiad.

Édes Apám! Kitarás! A világ itt
Tavaszbahajló, kigyult már a láng.
A fény nem a multba, jövőnkbe világít,
S a boldogságnak fényét hinti ránk.
Mulandó minden itt a szürke földön,
A mi sirámnunk sem lehet örök.
Csak fel a fejjel Apám! Könnyörgöm,
Tavasz lesz, meglásd, várj! Várj! Megjövök.

Csányi Károly g. százados.

A fekete kereszt.

Írta: OLCSVAY GÉZA.

Már „öreg” hadifogoly voltam s már jó csomó érdekes, de szomorú, tragikus, vagy visszataszító emlékem volt, mikor kínóznai kezdett a gondolat, hogy vajjon jöhet-e még rosszabb, szomorúbb esemény az eddigiénél az én életembe? ... Bizony azt hittem, hogy nincs tovább; hogy nem végtelen skálájú az emberek lelketlensége, gonoszsága.

Csalódtam.

Sorsaverte muzsikaországban két kaszt éldegélt, örökre egymás életét boldogtalanítva. Az egyik volt a hivatalviselők, a másik a forradalmárok csoportja; a muzsik az nem is számított...

zetközi helyzet diktálta a hűtlenség körének új szabályozását.

Nézzük meg tehát a polgári és katonai (honvéd) büntetőbíráskodás körében a hűtlenségi cselekmények fejlődésének történetét, kiváltó okait és irányát 1878-tól maig.

A magyar állam léte ellen irányuló hűtlenség büntetést az 1878. évi V. törvénycikk 142—151. §-ai írták körül. Ennek kiegészítő cselekményét pedig az 1879. évi XL. törvénycikk (kihágási büntetőtörvénykönyv) 33. §-a tárja eléln. Utóbbiból a hadi erő eszközeinek veszélyeztetéséből eredő kihágási cselekmények törvényes körülírását ismerhetjük meg. Mig büntetőtörvénykönyvünk XLI. fejezete alatt a 455. és 456. §-ok a hadititok védelmét foglalva magukban, — lényegükben a hűtlenség ellen — védték a magyar államot.

Ezen törvényszakaszok alapján lettek a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyének részéről elkövetett hűtlenségi cselekmények bűnvádi üldözés és megtorlás tárgyává téve.

Ez az állapot 1878-tól 1912-ig, tehát közel 40 évig állott fenn és ezen idő alatt kielégítőnek is bizonyult.

Viszont azt is meg kell mondanunk, hogy ezen, közel 40 év lefolyása alatt ezen törvények hatékonyságát és jóságát nem próbálta ki eléggé az élet azért, mert ezen idősokban alig fordult elő néhány hűtlenségi bűnügy. Ha itt-ott egy-egy hűtlenségi eset mégis előadta magát, amögött mindig a nemzetiségi agitátorok felbujtó munkájának lappangó aknái voltak észlelhetők. Talán ennek legtisztább és leginkább emlékeztetünkbe vesződő esetét a máramarosi schizmapör nyújtotta, ami mögött Oroszországnak a magyar felvidéken élő rutén-

ség felbujtására, a magyar állam elleni izgatásra irányuló bujtogatása húzódott meg.

A hűtlenségi cselekmények második korszakát az 1912-ik év nyitotta meg.

Alkalmi ok gyanánt a balkáni háború, tehát egy nemzetközi ok szolgált nekünk azért, mert e háború fénye megmutatta azokat az ellenséges erőket, amik a Magyar-Osztrák Monarchia nemzetközi helyzete és területi épsége ellen gyülekezve akkor felvonulóban voltak és amik az államunk hathatósabb védekezését sürgették.

Ebből a külpolitikai helyzetből állott elő azután annak a felismerése, hogy a magyar állam épségét és nemzetvédelmi érdekeit büntető jogszabályok útján is intenzívebb védelemben kell részesíteni.

Ez az alkalmi ok hozta létre az 1912. évi LXIII. törvénycikket, amelyben — mint kerettörvényben — a háború esetére szóló kivételes intézkedések foglaltatnak.

Kerettörvénynek nevezhetjük ezen jogalkotást azért, mert benne több olyan, különböző elkövetési mód és eszköz feltüntető cselekmény van összefoglalva, amik háború esetén az állam hadi érdekét sérthetik, vagy veszélyeztethetik.

Ezen kerettörvény 18 szakaszában nyert új szabályozást a hűtlenség büntetékének azon új alakja, amely tartalmazza nem más, mint a háború idején elkövetett kémkedés üldözését célzó jogszabály.

Ugyanezen kerettörvény 26. §-a pedig a kihágási büntetőtörvénykönyv 33. §-ában körülírt kihágást fokozta fel vétséggé és igyekezett előbbinek védelmi erejét növelni.

Ezzel a szabályozással lezárult a hűtlenségi cse-

Minket, foglyokat, mindig a „forradalmárok” közé soroztak. Tehát sohasem lehetett nyugodt otthonunk, csak nyugtalan éjszakáink... Ha egy-egy város megúnt bennünket élelmezni, marhakocsikba tereltetett és beleirányított annak a roppant nagy birodalomnak kilátástalanságába és ezer meg ezer versztekre vetődünk, míg egy más város befogadott...

Valamelyik kánikulás nyáron, egy Volga-parti nagy városban, éjnek idején felriadóztak s ezret közülünk kihajtottak a kikötőbe, ahol sok-sok, nagy folyami hajó vesztegelt. Egy rozoga teherhajó előtt lepihentettek bennünket a forráságot lehellő homokba. Azt mondták „mindjárt” beszállhatunk; azt mondták: ez az a hajó és rámutattak a csúf teherhajóra, aztán magunkra hagytak. Volt, aki levetkezett, beúszott és azt újságolta, hogy jobb, mint a prices!

Hajnala már bizonyos respektussal néztük a hajót... Reggelre óriási tömegű kosaras gyümölcsöt raktak mellénk, szinte csendéletszaga lett a levegőnek... Aznap az ebédet egyszerűen „elfelejtették” a muszkák, de délután 40 fokos melegben elrendelték a beszállást! Éjjelre, szörnyű káromkodások közepette, berakták utitársainkat, a gyümölcsös kosarakat, melyeket az éhes rabok azon melegében pártfogásba vettek!

Mikor a második este sötétje is ránk zuhant, végre elindítottak s csigalassúsággal belepöfékeltünk az ezüstösen csillogó Volga folyó közepébe. A város és a part nyüzgése tompa moraj lett, melybe itt-ott legényes, leányos kurjongás duhajlott. A faházak szögletes, rút foltokká deformálódtak s amikor már a kazánház gépkatógása erősebb lett a morajlásnál, meg a duhajlásnál, mikor a fekete foltok végtelen egybefolytak, a villanykörték tüzes pontjai még mindig „életet” jeleztek felénk. Aztán ez

is leapadt, összeadódott s egy tüzes pont kísért, figyelt bennünket, búcsúzott tőlünk a késő éjszakában...

Távol, a homokos, halott partok mentén itt-ott fekete hajókörvonalak ödöngtek s ha a hold előbukkant csodálatos, dalszövege kiáltásokat hallottunk, torzonborz, ritmusra rángó emberfoszlányokat láttunk a parton kötéllel odakötve a fekete hajókhoz, a Volga-vontatósokat. Tehát igaz. Soha borzongatóbb „szépet” nem éreztem, nem láttam, de soha nem éreztem oly tisztán és bántóan egyszerre az élet nyugalmát. Szinte elképesztett az ember, aki balgán egyre a test mélységével bajlódik!... Szerettem volna közéjük kerülni; vontatósna lenni, akiknek semmi más joguk nincs, mint a fekete hajókat a süppedő homokon száz és száz versztekre húzni, elrángatni, akiknek a muszkaország felfogása szerint, ha kidőltek, kötelességük elpusztulni, akik úgy játsszák ki öreiket, hogy titkolt bajjaikat egy örökké fájdalmas dalrefrénbe sőhajtják a Volga folyónak...

Ha egy-két nap nem találkoztunk velük, a kietlen parti tájak magunkra utaltak. A rekkenő hőségben mezítelen testtel ödöngtünk hol a fedélzeten, hol a hajó pizkos zeg-zugaiban. Negyednap, egy kis városka lakossága hadonászott, sídott, protestált ellenünk, mert parancs szerint ott kellett volna ételmezt felvételeznünk. Csak vizet adtak s míg egy rakás bűzlő gyümölcsöt kirtak, addig két letakart foglyot cipeltek le a szanitézszer. A muszkák közülük sereglettek, de az egyik orosz hajós valamit lekiáltott nekik, — mi csak a „kolera” szót értettük — és az Istent hívogatva szétrebbentek. Pillanatok alatt sápadt el a kolera szóra napbarnított arcunk s nagyon búsan, nagyon szemrehányóan néztünk egymás szemébe... Senki sem szólt egy szót sem, hiszen mindenki a bűzlő gyümölcsökből élt és mindenki a kötélen szerzett Volga-vízből pótolta a híva-

lekmények fejlődéstörténetének II. időszaka. Ezt az időszakot nevezhetjük a háborúra jogilag felkészülés időszakának is.

A 3-ik időszak a világháborúval tört reánk. Ezt az időszakot államszociológiai szempontból az jellemezte, hogy míg a nemzeti érzésű polgárok otthagynak családjukat, hitvesüket, menyasszonyukat, foglalkozásukat, a haza védelmére siettek és hadbavonultak abban a tudatban, hogy az állam esetleg az életük feláldozását is meg fogja tőlük követelni, addig az állampolgárok kis töredéke a háborúban csak egy vagyonszerzési alkalmat, avagy egy elszakadást, illetve egy jól jövedelmező kémkedési lehetőséget látott. Ez volt az az idő, amikor egyrészt a hazaszeretet százszázalékos áldozatokat kívánt és amikor másrészt a hazaárulás, a hűtlenség kiszámíthatatlanul nagy károkat okozhatott a létért küzdő nemzetünknek.

A háború a hűtlenségi cselekményeknek egészen új, eddigelé ismeretlen fajtáit hozta létre. Az egyik polgár — önző érzéseitől vezettetve — összevásáraolja és elrejtí a közszükségleti cikkeket abban a biztos tudatban, hogy azok értéke hamarosan fel fog szökni. Mások ugyanilyen cikkeket rendeltetésüktől más célokra elvonnak vagy megsemmisítenek. Vagyis a háború forgatagában kialakultak az árdrágító cselekmények, amelyek az állam hadviselésére károsan hatottak vissza, így a hűtlenségi cselekmények új fajtájaként jelentkeztek.

Az élet ezek üldözhetésére jogszabályt követelt; ezt kívánta a haza parancsoló érdeke. Így, ennek a szükségérzetnek a nyomása alatt lett megalkotva az 1916. évi IX. törvénycikk.

A háború első hónapjaiban tömegesen fordultak elő olyan esetek, hogy a hadseregszállítók önző nyeresz-

kedési vágytól vezettetve magukat és megfélemezve az állammal szemben kötelező hűségről — papirtalpú bakancsokat, papírral kevert posztóruhát, likacsos gránátokat, hasznavehetetlen lövedékeket, rossz szénát stb. szállítottak. Ennek szörnyű eredménye hadseregünk harcképességének megsértése, vagy veszélyeztetése lett.

Ez tette szükségessé az 1915. évi XIX. törvénycikknek a megalkotását, mely a hadviselés érdeke ellen elkövetett visszaéléseket vette állami üldözés alá.

Ez is kerettörvény, amiben a legkülönbözőbb természetű cselekmények lettek büntető rendelkezés alá vonva, amiknek egy közös jellemvonása azon célban jelezhető meg, hogy a hadviselés érdekeit szolgálták.

A világháború végén újabb fertőző anyag lepte el az állam testét: a háborúellenes agitáció. Ezt kívülről az ellenségeink kezdték meg és irányították, belülről pedig hazafiallan polgárok titkos vagy nyílt bujtogatása tette lehetővé, hogy az végül is forradalom révén a háború elvesztéséhez vezetett.

A hadseregünk nemzetiességi részekre szakadt szét, majd teljesen felbomlott. Az agitáció azonban tovább folytatta a megkezdett munkáját. Most már az antimilitarista célok megvalósulását nyervén, jött a belső állami és társadalmi rend felborítása.

Utóbbi nyomán hatolt be hozzánk az ezeréves nemzeti hagyományainkat és állami eszményeinket leromboló proletárdiktatúra, mely egy új belső berendezkedés révén általános népjólétet ígért és végül is általános nyomort hozott.

Ennek az ideiglenes uralmi rendszernek a megbukása után jött a nagy munka: megcsontított orszá-

talos vizadagot. Egyszerre csak arra ocsudtunk fel, hogy fegyveres orosz katonák loholtak a hajó felé s éktelen káromlással visszaparancsoltak a Volga közepébe. Ujra tovább indultunk. Estére küldöttséget menesztettünk az orosz hajóparancsnokhoz és arra kértük, hogy ha már a kosztot nem is bővíti, legalább engedje meg, hogy a rothadó gyümölcsöket beledobhassuk a folyóba. Kurta, goromba, de velős volt a válasza: „Ne egyetek belőle!”... Éjjel újabb küldöttség kérte az oroszokat a teljes gözre, hogy mielőbb elérhessük Szamarát. A kolera közben tovább terjedt. Reggelre újabb hűsz halott. Volt, aki a korlátra borult és sirt. Nem volt, mert ott nem kellett a székny. Nekem a homokos partok egyhangúságából gyerekkorom vitézlászlói bukdácsoltak felém fakarjukon a halállal, ahogy könnyes szemmel rámerengtem kétségbeesésben a szárazföldre. Aznap mindenki sápadtabb, nyugtalanabb lett s reggelre valaki közülünk megölte magát.

Már teljes gözzel úsztunk! Önönővontézkedéseket teltünk s akit gyümölcsveésen, vagy viziváson értünk, azt megbotoztuk! Valami egészen különös módon átváltoztunk. Már naphosszat nem lehetett se kacagást, se hangos szót hallani...

Naplementekor szakadékos, meredekebb parthoz faroltunk; néhányan ástát kaptak, hogy a forró parti homokba sirt ássanak. Amíg ezek ástak, addig a halottakat a saját köpenyükbé kötöttük s himbálva ráhajigáltuk a puha homokra. Percek múlva homokkúp domborult fölöttük...

Két nap múlva már pitymallatkor és naplementekor is meg kellett állnunk, hogy: temessünk. Óráról-órára gyarapodott az ápolandók száma, az öngyilkosok száma, csak a könnyek és a sóhajok apadtak, mert fáradtan készülődtek a halálra az élők!... Alkonyatkor a térférgő sötétségtől, a

homokos Volga-part kietlenségétől páni félelem lett úrrá rajtunk. A menetirány felé hömpölygő szellő penetráns búzt lehelte felénk; valaki észrevette, hogy a hajó fehér oldalára az orosz hajóslegények fekete keresztet festenek és csikorgó bődüléssel ugrott rá a korláton át az egyik fekete pemzlis felámulóra és... e' merültek! Az őr-ség alarmirozott, de mi többen voltunk s a mi erőnk most már a „minden mindegy” megkészszerzte, felrázta. Feltartóztatlanul nyomult a félelmetes, mezítelen tömeg a parancsnoki híd felé, ordítva, vijjogva. A torkok fáradtan ordították, a táj visszhangozta ezt a szót: kolera!... Karjaink a levegőbe lendültek, hogy ijesztgessenek. Az oroszok megengedték, hogy a gyümölcsöket beledobálhassuk a Volgába. Oh! milyen örömmel, milyen nagy kedvvel takarítottuk ki a felszabadult helyeket, csak az szomorított, hogy minden hely megtelt betegekkel...

Ila falu, vagy város — vagy még más hajók — mellett vitt el az utunk, liliputi életvágy fénylett fel szemünkben, pedig minden városkának előre alarmirozott őr-sége golyózáppal kergetett vissza bennünket a Volga közepébe... Ezt a fekete keresztnek köszönhattuk... Ilyenkor áthajóztunk az élettelen túlpartera s előttük temettünk; gondoltuk, megcsik rajtunk a szívük. Künn is káromkodtak, vagy sirtak a szemlélők, de ne nem fogadtak. Az volt a baj, hogy a Volga ott vagy 3 km széles volt s ha egészen a túlparthoz faroltunk, nem igen láthattunk mást egy ködös foltnál... Igaz, hogy a folyónak ez az impozáns szélessége megnyugtató volt, csak a menekülés szempontjából volt nyugtalanító.

Egy rémes éjszakán közel százan haltak meg és ugyanennyien megbetegedtek. Örjítő volt a hörgéseket, a vonaglásokot, az utolsó sóhajokat szolgálni, hát felro-

gunkat a társadalmi és gazdasági romok halmazaiból újra kellett építenünk.

Államunk területi megcsonkítása, nagyhatalmi állásunk elvesztése, a bennünket körülvevő kis entente gyűrüje, a legyőzöttségünkől folyó szomorú nemzetközi helyzetünk, karöltve a forradalmak tapasztalataival mind arra készítettek, hogy az államunkat a hűtlenségi cselekmények ellen védő büntetőtörvényeket az adott helyzethez képest sürgősen átalakítsuk.

A hűtlenségi cselekmények történetében ezzel egy új korszak vette kezdetét. Ezt az 1921. évi III. t.-c. vezette be, vagyis az állam és társadalom hatályosabb védelméről szóló törvény.

Ezen törvényt szintén a hűtlenségi cselekményeket büntető törvények közé kell sorolnunk. Hiszen az, aki az állam és társadalom törvényes rendjét erőszakosan felforgatja vagy megsemmisíti, az lényegében, végső elemzésében hűtlenné lesz azokhoz az eszményekhez, amiket minden igaz hazafinak ápolnia kell.

Ezen törvény 7-ik szakasza így intézkedik: „10 évig terjedhető fegyházzal büntettetik a magyar állam vagy nemzet megbecsülését csorbító vagy hitelét sértő minden cselekmény, ha azt abból a célból követték el, hogy valamely külföldi állam, vagy szervezet a magyar állam vagy nemzet ellen ellenséges cselekményekre indíttassék. Ha pedig ennek következtében valamely külföldi állam vagy nemzet a magyar nemzet ellen ellenséges cselekményre indíttatik, a büntetés életfogytig tartó fegyház”. Ebből nyilvánvaló, hogy itt a hűtlenségi bűntettének új meghatározását kaptuk.

Mindezen törvéyszakaszok olyan anyagi büntető jogszabályokat foglaltak magukban, amik a polgári bün-

tetőbíraskodás körében, az odatartozó polgári egyének
bűnügyeiben érvényesültek.

Értekezésünk hiányos lenne, ha figyelmen kívül hagynánk azon hűtlenségi cselekményeket, amelyek a katonai (honvéd) büntetőbíráskodás körében nyertek alkalmazást.

A világhaború kitöréséig a katonai büntetőbíráskodás a Magyar-Osztrák Monarchia hadseregének szükségletéhez alkalmazkodott. E bíráskodás körében alkalmazásban volt katonai büntetőtörvénykönyv az osztrák jogélet talajából nőtt ki s így a magyar jogélettel nemzeti kapcsolatban nem volt. Mindössze annyiban foglalkoztak vele a véderőtörvények, hogy a büntetőtörvénykönyv szabályaira, mint olyan szabályokra utaltak, amiket a katonai büntetőbíráskodás körében használnak.

A honvédségünk és csendőrségünk e tekintetben a közös haderővel azonos jogélet uralma alatt állott.

Tehát ebből az következik, hogy a polgári büntető-törvénykönyvnek a hűtlenséggel foglalkozó szakaszai sem a közös haderő, sem a honvédségünk illetve csendőrségünk bíraskodásában nem nyertek alkalmazást.

Ezek előrebocsátása után vizsgáljuk meg, hogy a katonai (honvéd) bíráskodás körében, az annak alávetett személyek által elkövetett hűtlenségi cselekmények miként állottak, hol és hogyan nyertek a háború előtti időkben szabályozást?

Régi katonai büntetőtörvénykönyvünk (Ktbtkv.) 3-ik részének IV. fejezete alatt a 321. §-tól a 326 §-ok foglalkoztak a kémkedés eseteivel és büntetési tételével, míg a 327—330. §-ai az ellenséggel való egyetértésbe bocsátkozás, vagy az ellenségnek elősegítése által elkövetett büntetendő cselekményeket írták körül.

hantunk, akik birtunk, a fedélzetre... Odafent a hold csodálatos nyugalommal beezüstözött mindent, bennünket is... Jól esett nézni, ahogy felfalja a feketeséget. Mögöttünk, váratlanul dalba lendített jakok hallatszotak s egymás kezét, vállát megragadva, teli torokkal ordítottak feléjük: „Álljatok meg Volga-vontatóskók!”...

Amíg tudtuk, hogy csak szívtelen falvak, városok, élettelen homoktengerek, messziről is fehérülő nyírfák következnek, addig elég lett a temetés, a megadás, de a vontatósok hirtelen újra tudatunkba kapcsolták a céltalan Élet célját, ami felforgatta, pillanatok alatt lerombolta bensőnkben a halál kiegészítőjét: a megnyugvást! Egyszerre elillant a lelkünk, csak a szív maradt meg odvas helyén s az ész élesedett. Akiket lehetett, összereltünk s felvászorogtunk a parancsnokhoz, utána a kormányoshoz, de senkit sem találtunk sem a helyén, sem a kabinjában... Később rájöttünk, hogy a nyomorultak az éj leple alatt a vontatósok hajóira szökhettek.

Künn halkan ébredt a hajnal. A homokpart bele-sárgult a nyújtózkodásba; az ég tétovasága bizó kékbe mélyült; a kazánpég belekattogott a derengésbe; alulról, a fedélközből hörgések, jajok, segélykiáltások tépték a szívemet s megdöbbenve álltam az Isten ismeretlen akara-ta előtt!... Ketten mögöttem a hajukat, testüket tép-desték meg hirtelen; egy szőke hajú társunk eszelősen, mélyen lehajolva, bámulta a korlát mellől a vizet, aztán eltűnt, csobbant az ezüstös víz, egy pár gyűrűző vízfodor lett belőle... Néhányan reflexmozgásból utána ugrot-tak, mind elmerültek, hiszen csak látszatemberék vol-tak!... Mikor le akartam menni a betegek közé, egy meztelen társam nekem rontott, torkom kapott és ezt ordította: „Hová tette a papot?”... Örült volt sze-

gény! Birokra keltünk, közben a korláthoz sodródtunk, alig bírtam belerázni a Volgába... Még ma sem értem, hogy mit keresett bennem akkor már az életvágy?... Megdöbbenet borultam rá a korlátra és elfogott a rängő sirás, aztán felordítottam; hívtam az Istent, akiről, ha soha, de akkor éreztem, — hogy van, de nem értettem zilált eszemmel, hogy miért, miért tesz egyese ket ily mértéktelenül próbára... Mire felegyenesedtem, sok-sok fogoly-testvérem állt körülöttem áhílatlan... Ezt mondták: „Milyen jó neked, te legalább még bírsz sírni!...

Ők ujságolták, hogy az oroszok tényleg megszókték, csak a fűtőket hagyták cserben és hogy menni az élők és menni a halottak száma. Menten elhatároztuk, hogy átvesszük a hajót. Szenünk volt bőven és betájékozódva a kormányosnál talált térképen, megállapítottuk, hogy Szamara már csak 3—4 napi hajóútra van tőlünk. Hogy semmi időt ne veszítsünk, halottainkat egyszerűen beledobtuk a Volgába. Csak az örültekkel nem tudtuk mil kezdjünk. Volt, aki természetesenek találta, hivatkozva a velem történt szomorú esetre, hogy ha van annyi kötél, mint amennyi kellene, akkor meg kell kötni őket, de ha nincs, hát... Ezt még sem lehetett. bármekkora életveszélyt jelentettek is a többség számára... Egyszerűen összefogdostuk a szerencsétleneket és a hajósok által elhagyott kabinba zártuk őket, természetesen néhány jobb erőben lévő, az egészségesek közül, kijelöl-tünk: ápolónak!...

Mire elértünk Szamarába, már csak kétszázan voltunk élők. A járvány is alábbhagyott s mi boldogan faroltunk a kikötőbe. A kikötőben éktelen lármá fogadott s visszakergettek a túlsó part egy kietlen szakaszára...

A háború kitöréséig tehát az volt a helyzet, hogy a magyar állam területén elkövetett hűtlenségi cselekmények tettesei más-más büntetőjogszabályok szerint vonattak felelősségre aszerint, vajjon a honvéd (katonai), vagy a polgári büntetőbíráskodás előtt került-e az eset bírálás alá, helyesebben aszerint, vajjon a tettes személyére nézve katonai (honvéd, csendőr) volt-e, avagy polgári egyén.

A háború kitörése pillanatában ez a helyzet egyszerre megváltozott. Ezen változás azáltal következett be, hogy a magyar állam egész területén elkövetett hűtlenségi cselekményekre nézve a polgári lakosság is a honvéd büntetőbíráskodás alá lett rendelve. Nyilván abból az alapfelfogásból indult ki ezen — a háború esetére szóló kivételes intézkedéseket szabályozó törvényen alapuló — kormányzati rendelkezés, hogy háború esetén az államérdek a hadviselés érdekével azonosává válik a utóbbit a honvéd büntetőbíráskodás szakszerűben védheti.

Miután pedig honvédbíráóságaink a polgári egyének részéről elkövetett hűtlenségi eseteket is a katonai büntetőtörvénykönyv anyagi rendelkezései szerint bírálták el, a katonai büntetőtörvénykönyvnek az állam hadi ereje elleni cselekményeket körülíró szakaszai gyakorlati jelentőségűvé váltak, míg ugyanakkor a polgári büntetőtörvénykönyv hűtlenségi fejezetének rendelkezései jelentőséghez nem juthattak.

A hadiszállítások körüli visszaéléseket megtorló 1916. évi XIX. t.-c., — azonban a honvéd (katonai) büntetőbíráskodásra nem terjedt ki. Így a honvéd bíráóságok a hadiszállítások visszaéléseit is a Kbtbkv. 327. §-a szerint bírálták el. Ugyanezen okból nem érvényesült

Hiába volt minden segélykiáltás, fehér zászlólengetés, halálra ítélték bennünket!...

Ekkor döbrentünk rá, hogy elfelejtettük lemosni a hajó oldaláról a fekete keresztet!...

Most következett csak a borzalmak netovábbja. Néhányan megpróbálták kiúszni a partra, de az éhségtől és a viszontagságtól kimerült testük hol közelebb, hol távolabb elmerült a vízben...

En így menekültem meg. Éjjel, harmadmagammal nekivágtunk a Volgának. Az ár azonban úgy elsodort, hogy messze a várostól értünk partot. Amikor halálos kimerülten rárogytunk a homokra, fáradt, alig halló „hurrá!” kiáltást hallottunk a hajónk feől. Arra néztünk lihegve... Oh! csak most látszott igazán az a messzeség, az az elhagyatottság, amely a hajó körüli ólálkodott.

Mi úgy éreztük magunkat, mint aki rosszkor támadt fel!... Az volt a tervünk, hogy még az éjjel csónakokat lopunk és visszamegyünk a hajóra, hogy az élőket megmentjük.

Sajnos, felismertek, elfogtak. Hiába volt minden kérés, könyörgés, emberszívre apellálás, karantenbe zártak.

Éjszaka, mikor már elült a zaj, elhallatszott a rútul elhagyott testvérek segélyt kérő vonyítása... A harmadik éjszakára ez a zaj is elült. Délután hatalmas detonációt hallottunk s örölk röhgve újságolta, hogy nincs többé kolera...

Ez alatt a néhány nap alatt megöregedtem; ott őszült a hajam s azóta nem bírok megbékelni az emberekkel, meg a „véletlenül” visszatért lelkemmel. Úgy gondolom, nem én tehetek róla!

az 1916. évi IX. t.-c. vagyis az árdragítási törvény sem a honvéd büntetőbíráskodás körében.

A világháború elvesztése maga után vonta mindazon közjogi alapoknak megszűnését, amelyeken a Magyar-Oszipák Monarchia felépült. Ezzel együtt megszűntek mindazok az akadályok, melyek monarchiánk idejében a katonai büntetőjognak a magyar jogélethez alkalmazkodását, utóbbival összeforrását addig gátolták.

Az első gyakorlati lépést ez irányban az 1921. évi XII. t.-c.-ben, vagyis az állam és társadalom törvényei rendjét védő törvényben üdvözölhetjük. Itt már ki van mondva, miszerint annak egyes rendelkezéseit a katonai büntetőbíráskodás alá tartozó egyénekkel szemben is megfelelően alkalmazni kell!

A második lépés a kémkedést üldöző törvény meghozatalával történt.

A katonai büntetőbíráskodás körében a trianoni békeszerződés óta a kémkedés különös jelentőségre emelkedett, mert kiszolgáltatott nemzetközi helyzetünk-ből folyólag a kémek munkája velünk szemben nagyon meg van egyrészt könnyítve, másfelől veszélyesebb jelentőségű, mint a régi monarchiánk idejében volt.

Miután pedig a régi katonai büntetőtörvénykönyv 321. §-a — vagyis a kémkedést körülíró jogszabály — csakis háború esetére, vagy azon időre szólt, amikor „fenyegető külellenség, vagy belföldön fellépett lázadók ellen katonai előkészületek, vagy intézkedések tételnek”, szükségesnek mutatkozott a béke idején rendes békebeli viszonyok között elkövetett kémkedésnek külön szabályozása.

Ezen szükségérzet hatása alatt alkotódott meg az 1925. évi XIV. t.-c., vagyis „a kémkedési novella” címen ismert büntetőtörvény, mely a békés viszonyok közt elkövetett kémkedés törvényes kellékeit és a reá kiszabható büntetést írja elő.

Ezzel bevonult a magyar büntetőtörvénytarba az első olyan törvény, amelyik gyakorlatilag csak a katonai büntetőbíráskodásban érvényesült.

Ugyanezen jogszabály 3-ik §-ában törvényesen lett szabályozva az 1914. évi augusztus óta kormányrendeleteken nyugvó azon helyzet is, mely a kémkedési esetek megtorlását a honvéd hadbíráóságok hatáskörébe utalta.

Ilyen fejlődéstörténeti előzmények után alkotta meg törvényhozásunk az új katonai büntetőtörvénykönyvet, mely a magyar törvénytarban, mint az 1930. évi II. t.-c. nyert elhelyezést és 1931. év február 1-én lépett életbe.

Miután pedig az új katonai büntetőtörvénykönyvünk (Kbtbkv.) elkészítői az elmúlt másfél évtized tapasztalataiból látták azt, hogy a magyar polgári büntetőtörvénykönyv rendelkezései a hűtlenségi és kémkedési cselekmények megtorlása tekintetében hiányosak és az államnak védelmét kielégítő erővel nem szolgálnak — a modern külföldi törvények rendelkezéseit is figyelembe véve — a Kbtbkv. életbeléptetésével kapcsolatban szükségesnek találták a polgári büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek módosítását és kiegészítését.

Így jött létre a Kbtbkv. — életbeléptetési törvénye vagyis az 1930. III. t.-c. keretében — annak 67—71. §-ai alatt a hűtlenség újabb szabályozása, mely úgy a pol-

A lengyel állam lakának első feltétele Magyarországnak a régi határok közé való visszahelyezése.

STUDNICZKI VLADISZLAV, Lemberg.

gári, mint a katonai bíraskodás körében érvényesül és a Btk. második részének III-ik (hűtlenségi) fejezete helyébe lépve, azt hatálytalanította.

Ennek rendelkezései a következők:

A hűtlenség meghatározását az életbeléptetési törvény 58. §-a a következőkben adja:

„A hűtlenség büntetést követi el és 10 évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki a külhatalom kormányával vagy külföldi szervezettel szövetkezik vagy érintkezésbe bocsátkozik a végett, hogy a magyar állam ellen ellenséges cselekményre bírja; úgyszintén az is, aki valamely külhatalmat a magyar állam ellen háborúra vagy kényszerintézkedésekre indítani törekszik.

Ha a hadüzenet megtörtént, vagy a háború kiütött, vagy a kényszerintézkedés bekövetkezett, a büntetés életfogytig tartó fegyház.”

A hűtlenség ezen új szabályozását a polgári büntetőtörvénykönyv 142. §-ával összehasonlítva, az alábbi eltéréseket állapíthatjuk meg:

A polgári büntetőtörvénykönyv 142., 143. és 144. §-aiban körülírt bűncselekmény elkövetője, vagyis alanya csakis „magyar honos” lehetett. A törvényhozás 1878-ban, vagyis e törvény megalkotásakor az állampolgári hűség megszegését igyekezett meggátolni és az alattvalói hűség megszegésével látta kimerítettnek ezen bűncselekményt.

Ezen változtatni kellett, mert a világháború és az azt követett mozgalmas idők azt mutatták meg, hogy az állam fennállását és biztonságát külföldi honosok részéről éppúgy — sőt még fokozottabb mérvben — érhetik támadások és veszélyek, mint a magyar honosok részéről. Az új hűtlenségi törvény tehát már szigorú következetességgel viszi keresztül ezen elvet, miért is az állam léte, nemzetvédelmi érdeke és biztonsága elleni támadásokat büntetéssel sújtja, — tekintet nélkül arra, vajjon a tettes magyar állampolgár-e vagy külföldi honos-e?

Ez a fejlődés tehát a hűtlenség büntetése fogalmi körét alanyi tekintetben kiterjesztette. A további kiterjesztés a következőkben érvényesül:

Büntetőtörvénykönyvünknek 142. §-a csak az olyan „szövetkezést vagy érintkezésbe bocsátkozást”-t vette hűtlenségnek, amelyik egy magyar honos és egy külföldi hatalom „kormány” között jött létre.

A világháború óta lefolyt idő tapasztalatai szerint ez nem kielégítő, mert büntetlenül hagyja a külföldön élő — és államunkkal szemben ellenséges érzülettel áthatott és az ellenséges cselekményekre képes — „társadalmi alakulatok” és szervezetek” való szövetkezést.

Ezért vette fel törvényhozásunk az új hűtlenségi törvény 58. §-ába a külhatalom „kormány” mellé a „külföldi szervezet” kifejezéseket is.

A Btk. 142. §-a az ellenséggel szövetkezésbe vagy érintkezésbe bocsátkozásban csak akkor látott hűtlenséget, hogyha az az állam ellen „ellenséges cselekményekre bírás” avagy „háború indítása” céljából történt.

Az azóta szerzett tapasztalataink azonban megtanítottak arra, hogy államunk nemzetközi helyzetét nemcsak háborús intézkedésekkel és ellenséges cselekményekkel, hanem nemzetközi kényszerintézkedések (fegyverkulatás, határzár, vámtilalmak, gazdasági blokádszab. stb.) különféle fajaival is érzékenyen le lehet rontani és hogy az ilyen kényszerintézkedések a magyar termények és gazdasági értékek tözsdei árrombolását, gazdasági zavart és pénzünk értékének leromlását is eredményezhetik. Ezért ez az új törvényünk a hűtlenségi cse-

lekmények körébe belevon minden olyan szövetkezést is, aminek a magyar állam elleni „kényszerintézkedésre” irányuló célzata van.

A fentiek összefoglalásaként tehát elmondhatjuk, hogy az új hűtlenségi törvény 58. §-a nem egyéb, mint polgári büntető törvénykönyvünk 142. §-ának alanyi és tárgyi tekintetben a megváltozott idők kívánalmai szerinti kibővítése.

A továbbiakban nem idézem az új katonai büntetőtörvények életbeléptetését szabályozó (Élt.) 1930. évi III. t.-c. 59—71. §-ának a hűtlenséggel foglalkozó tétel rendelkezéseit, miután azok a Csendőrségi Lapok olvasóinak könnyen rendelkezésére állanak.

Ezen új jogszabályokról, — amik a hazaárulás üldözését szabályozzák, — csak az alábbi elvi természetű megállapításra bátorkodom rámutatni:

Az 1930. III. t.-c. 59. §-a egy általános meghatározás keretében mindazon cselekményeket igyekszik összefoglalni és hűtlenségként megjelölni, amelyek által az ellenségnek szándékos előny, avagy a saját — illetve szövetségesünk — fegyveres erejére szándékosan hátrány okoztatik. Így az új jogszabály a világháború folyamán olyan gyakran alkalmazott és a régi Kbt. 327. §-ában körülírt állam hadereje elleni büntetett egyik közismert alakjaként megjelölve lévő, továbbá csak a polgári büntetőbíráskodásban 1931. február 1-éig érvényesülő és a hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények fogalmi körét adó 1915. XIX. tc. által védett jogkört igyekszik a jövőben védelmezni.

A fentidézett törvény (1930. III. t.-c.) 60—64 §-ai a katonai titok védelmét szolgálják és mindazon cselekményeket a hűtlenség fogalmi körébe vonják, amik államunk nemzetvédelmi érdekeit sértik vagy veszélyeztetik. Éspedig tekintet nélkül arra, vajjon a tettes hivatalos körében, vagy anélkül: véletlenül jutott-e titok birtokába.

Sőt az Élt. 66. §-a e körben a gondatlan eljárást is vétkecséggnek minősíti és 5 évig terjedhető fegyházzal sújtja. Míg a 65. §-a vétkecséggnek minősíti és 2 évig terjedhető fegyházzal sújtja azon egyént, aki a magyar állam katonai védelmét szolgáló berendezésről vagy intézkedésről engedély nélkül vázlatot, leírást, tervet vagy fényképet készít, közzétesz vagy megszerez és jogtalanul magánál tart.

Ugyanígy bünteti azt is, aki a közönség elől katonai védelmi okokból elzárva lévő, tilos helyekre titkon vagy csellel belopózik.

A 67. § 1 évig terjedhető fegyházbüntetéssel sújtja azon egyént, aki katonai és nemzetvédelmi titkot tartalmazó ügyiratot és tárgyat illetéktelenül és jogtalanul magánál tart.

Ezen új törvényszakaszok általános jellemvonásai a következők: A szoros értelemben vett hűtlenségnek, valamint a kémkedés által elkövetett hűtlenségi cselekményeknek ma érvényben lévő rendelkezéseivel szemben a védelem körének nagyobb kiterjesztését, a multban észlelt híányok pótlását tájázik elénk és arra van hivatva, hogy abban a fizikai kiszolgáltatottságunkban, amibe a trianoni békeszerződés államunkat a nemzetközi jog kényszereszközeivel beállította, legalább büntetőjogi eszközökkel védekezzünk és védjük állami létünket, biztonságunkat és nemzeti megmaradásunkat.

A világháború kitöréséig az a felfogás élt a köztudatban, hogy a háborút az egymással szemben álló hadseregek egymással katonai fegyverekkel harcolják végig. Feltételezte a népek közvéleménye, hogy a nem-

zetközi jog szabályai a háborúban is élnek és védő hatásukat a békés, fegyvertelen polgári lakosságra és semleges államokra, a nem kombatlánokra stb. kiterjesztik és éreztetik.

Ennek a fölfogásnak köszönhető a polgári büntető törvénykönyvünkben kifejezésre jutott azon alapelv, amely a hűtlenség körében a katonai és diplomáciai árulást egymástól elválasztotta, másfelől ezen két irányú támadási móddal a kérdést teljesen kimerítettnek látta.

A világháborúban azonban láttuk, hogy a háborús gyűlölet a gazdasági blokáddal, a kiéheztetés eszközével békés polgári lakosságot, az aggodt, betegeket és gyermekeket éppenúgy sújtotta, mint a felfegyverzett harcosokat.

Láttuk azt, hogy a háborúban az ellenség a hamis híreket terjesztő röpiratok ezreivel árasztotta el és mételezte meg a kishitűségre hajlamos lelkeket.

Láttuk továbbá, hogy egész kémszervezetek hálózta be a monarchiát, melyeknek tevékenysége kiterjedt a szoros értelemben vett katonai titkokon kívül az ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági termelésnek megfigyelésére. Láttuk a sajtó megvásárlására irányuló törekvéseket és a sajtó hatalmának romboló lehetőségeit is.

Szóval a hadviselésről addig alkotott fogalmunk teljesen átalakult.

Másfelől napról-napra érezhetjük az elvesztett háború folyamán fellépett azokat a nemzetközi, gazdasági és kulturális következményeket, amik a világháború és az ennek során megalkotott államvédelmi törvények elégtelenségét juttatják az eszünkbe.

Legújabbán azt olvashattuk a napilapjaink hasábjairól, hogy Franciaország új véderő- és nemzetvédelmi törvényeket alkotott, amik jogilag lehetővé teszik, hogy a háború esetén a francia államnak egész népessége, az aggodtól a 12 éves gyermekig lefelé, a nőket is beleértve, a hadviselés szolgálatába lesz beállítva. Ugyanílyan irányú nemzetvédelmi szervezetet alkotott meg Csehszlovákia is.

Ezzel szemben nekünk — nemzetközi elnyomatottságunkból kifolyólag — csak a jogi védekezés lehetőségei maradtak meg. Ennek tehát tökéletesnek és minden eshetőséget figyelembe vevő körültekintéssel megalkotottnak kell lennie.

Ezek azok a szükségérzések, amik a hűtlenségi büntetőjogi szabályok fentismertetett új rendelkezéseihöz a kiváltó okot megadták és egyben magyarázatát nyújtják.

A hűtlenségi cselekmények fenti szabályainak és fejlődéstörténelmének általános ismertetése után szükségét érzem a jogszabályok néhány feltűnő és szokatlannul újszerű rendelkezéseire külön is rámutatni.

A 68. § 1. és 2. bekezdése azt a cselekményt is bünteti, ha valaki olyan adatot közöl idegen hatósággal, szervezettel vagy ezek megbízottjával, amelyik — hár a valóságban nem létező katonai titkot tartalmaz — mégis alkalmas arra, hogy államunk katonai vagy egyéb fontos érdekét veszélyeztesse.

Sőt az ilyen hamisítvány készítőjét és kitalálóját is büntetéssel sújtja.

Ezt ismét mai nemzetközi elnyomatottságunk teszi megérthetővé. Hiszen ismételtelen előfordultak esetek, amikor állampolgáraink vagy külföldiek véderőviszonyainkra vonatkozólag hamis adatokkal árasztották el a nagy- és kismant államait és diplomáciai testületeit, amely ténykedésük következtében a magyar állam

idegen katonai missziók és nemzetközi bizottságok által végzett kutatásoknak, diplomáciai iratváltásoknak, meghurcolásnak és kényszerintézkedéseknek lett alávetve. Mindezek anyagi vagy erkölcsi károk előidézésére voltak alkalmasak és azokat elő is idézték.

Ezek ellen az aljas cselekmények ellen védekezésünk kell a rendelkezésünkre álló jogi eszközökkel.

A büntetésnemek, vagy más szóval a védekezés eszközei közt a szabadságvesztés-büntetésen felül megtaláljuk a hivatalvesztés mellett a külföldinek az országunkból kitiltását és a visszatéréstől örökre eltiltást, belföldre nézve bizonyos községekből kitiltást, mint a jövőre nézve megelőzően ható rendszabályt. Főként fontos mellékbüntetés e ponton a *vagyonelkobzás*, melynek bizonyára hatalmas megelőző és megtorló hatása lesz. Hiszen az ilyen aljas tettekre vetemedőket többnyire az a vágy hatja át, hogy híreiket az ellenséges érületű államokkal vagy hatóságokkal jól megfizetessék és mire utóbbiak felismerik, hogy a velük közölt adatok hamisak, ők már régen bezsebellték a „Judáspénzt.”

Viszont az a tudat, hogy a tettenérés, rajtavesztés esetén a magyar állam uralmi területén lévő összes vagyonukat elveszthetik, meggondolás tárgyává téteti velük, vajjon érdemes-e olyan cselekménybe belemerülni, ahol nagyobb a veszteségi lehetőség, mint a nyervek árulási díj.

Ugyanezen meggondolás magyarázza az 1930. III. t.-c. 70. §. második bekezdésében előírt elkövetési rendelkezéseket is.

A fentiekben láthattuk tehát, hogy mik voltak 1878-tól napjainkig azok az okok, amik okozták a hűtlenségi bűncselekmények üldözését és megtorlását célzó büntetőtörvényeink fejlődési irányát megszabták; és az 1930. évi III. törvénycikk keretében megjelenő legújabb hűtlenségi törvény megalkotásának szakszerűségére, valamint jellemző sajátosságaira rávilágítanak.

Végezetül rá kell mutatnunk azokra a hatásköri és illetékességi kérdésekre is, amik a hűtlenségi cselekmények illetékes bíróságát állapítják meg.

1931 február hó 1-ig az volt a helyzet, hogy a polgári egyének által elkövetett hűtlenségi cselekmények az elkövetés helye alapján illetékes kir. ítéltáblák székhelyén lévő törvényszék tanácsának hatáskörébe tartoztak.

Ez alól kivételt képezett a katonai kémkedés esete, amire nézve az 1925. évi XIV. t.-c. 3. §-a kimondotta, hogy: „kémkedés miatt, valamint kémkedés útján elkövetett szigorúbban megtorlandó bűncselekmények miatt a polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyénekkel szemben is, a törvényhozás további rendelkezéséig a katonai büntető jogszabályok szerint a katonai büntetőbíráóságok járnak el.”

1931 február 1-ével ez a helyzet a következőleg változott meg:

A hűtlenséget újonnan szabályozott 1930. III. t.-c. 60—64., továbbá a 66. és 68. §-ai alá vonható esetek miatt — amennyiben katonai titok tekintetében követtek volna el — úgyszintén az ily cselekmény útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmény miatt a *polgári büntetőbíráskodás alá tartozó egyénekkel szemben is* — a törvényhozás további rendelkezéséig — a katonai büntetőbíráóságok járnak el.

Vagy másszóval is röviden azt mondhatjuk, hogy a kémkedési cselekmények továbbra is a katonai bíróság hatáskörében lesznek elbíráva, tekintet nélkül arra, vajjon

Ma, november elsején kihalt a Tabán, mindenkinek ki kellett költözködni. A régi jó világ ezernyi romantikáját temetik a csákányok, amelyek lebontják, hogy helyére bevonuljon a huszadik század Budapestjének kulturája.

Bandák és komitácsik.

Irla: **SUMAY IMBE** altábornagy.

(Hatodik közlemény.)

Az ellenbandák harcászata ugyanaz, mint a komitácsiké, különben pedig úgy mozognak, nyugosznak és biztosítják magukat, mint a hírszerző járőrök.

Legerősebb fegyverük a meglepés, s legfőbb erejük a teljes és legmeheszebbmenő öntevékenység. A mozgás a legtöbb esetben éjjel történik, támadást legcélszerűbb hajnalihasadtával, vagy reggel végrehajtani. Az ellenbandák tervüket mindenki előtt tartásukban, használják hadicselt az ellenfelek félrevezetésére, terjesszenek hamis híreket, hordjanak parasztruhát. (Persze, a bolgároknak e tekintetben könnyebb volt a helyzetük, mert a bolgár lakosság ugyanazt a darócgunyút hordja, mint a szerb paraszt s a nyelvük is hasonló.)

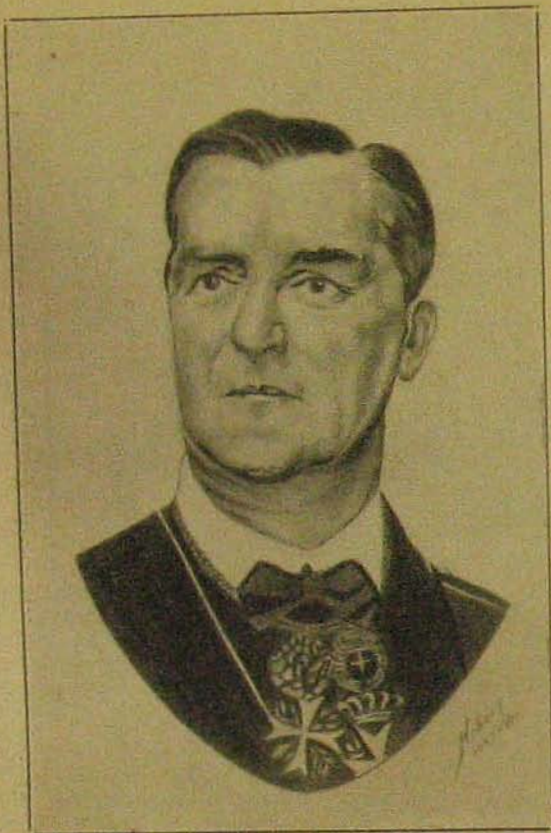
Az ellenbandák tevékenységét sok tekintetben a nagyvadra leső vadászával lehet összehasonlítani. A legnagyobb csendben, sokszor órákon, de éjjeleken, napokon át is lesben kell feküdniük, míg ellenlábasaik nyomára jutnak. Máskor meg éjjel-nappal, fáradhatatlanul kell követniük a felfedezett nyomokat. Az ellenbanda vezére tartózkodási helyét minden második nap bejelenti felettesének és ugyanakkor beszámol a benyomásairól és híreiről is. Sürgős esetekben azonnal elküldendők a jelentések, pl. komitácsifészkek felfedezése, útközetek esetén stb. A jelentéseket a legtöbb esetben külön futárok, küldöncök közvetítik. Ezeket esetleg a futár a legközelebbi katonai alakulatnál adja le, utóbbi elolvassa, láttatja s a leggyorsabb módon továbbítja.

Az ellenbandák vagy a csapatok által élelmeztetik magukat, vagy a falvak lakossága által, utóbbi esetben erőszakoskodástól, a lakosság károsításától tartózkodni kell.

A mi csendőreink, mint említettem, eleinte tehetetlenül álltak a szerb bandákkal szemben. Egyenruhájuk és a lakosság is elárulta őket. Gyanútlanul jöttek beszélgető, vagy a földeken dolgozó szerb parasztok közelébe, akik, midőn néhány lépésre voltak tőlük, kazlakba, barázdákba rejtett puskájukat előkapták és orozva lelőtték őket, vagy övükből kézi gránátot vágtak a két főből álló csendőrrjárőr elé. Később — ebből az okból is — a járőrök 4-6 főből álltak.

A legnagyobb baj az volt, hogy csendőreink nagy része nem tudott szerbül. A viszonyok akkor kezdtek javulni, midőn a csendőrök albán, mohamedán ellenkomitácsikkal erősítették meg. A szerb lakosság erre hazafias érzésénél fogva alkalmatlan volt. Néhány besúgója a legtöbb hírszerzőnek volt ugyan, de ezeket többnyire személyes hosszú vezette s mint néhány-szor meggyőződünk, a híreik sem voltak megbízhatók. Ellenten a törökök és albánok antagónizmusát a „hódító” szerbekkel szemben, különösen a mitrovicai kerületben igen jól lehetett használni. Mint vezetőik is igen jól beváltak, hiszen erről a vidékről való térképeink még megközelítőleg sem voltak helyesek, futólagos vázlatok után készültek csak.

A csendőrség a megszálló csapatokkal karöltve, többféle módon igyekezett a bandákat leküzdeni. Eleinte azt a módszert alkalmazták, melyet a gyarmatok vad lakosai élen használtak az angolok. A bandákat körvadászat formájában szűk helyre terelték, hogy ott aztán lefegyverezzék. Ez a módszer a szerbiai nebéz, erdős-völgyes szakadékos terepen nem vált be; éjjel-nappal rajonokban kellett volna előnyomulni, ezt pedig a terep nem engedte.

Rajzpályázatunkból: Kóhary Lajos csendőr, Páty.
Kormányzó Úr Ó Főméltósága arcképe.

azok elkövetői személyükre nézve katonák-e, polgári egyének-e, magyar honosok-e, avagy külföldiek.

A kémkedési cselekmények büntetői üldözési joga — az eddigi állapotoknak megfelelően — a honvédség főparancsnokát illeti meg, amint az az 1930:III. t.c. 9. §. 2-ik bekezdéséből olvasható. Az illetékes bírósága pedig a budapesti honvédtörvényszék lesz.

A hűtlenségnek a többi — katonai büntetőbíráskodásnak fenn nem tartott — esetekben pedig kizárólag a budapesti kir. büntetőtörvényszék lesz illetékes az ítékezésre. Ez kitűnik az 1930:III. t.c. 94. §. 1. bekezdéséből.

Egyedül a hűtlenségnek egyik enyhe — vétségi — esete marad meg az elkövetés helye szerint illetékes kir. törvényszék hatáskörében. Természetesen csak akkor, ha elkövetője polgári egyén.

Csufaága lettünk a nemzeteknek és magunknak, ellen-ségünknek pedig, valahonnan jön ránt, prédájává. Miért? a vilátság disziplinája meg nem tartásáért, a részegségért, a túlzásért, az egymásgyűlöletért, és ezer ilyen vétkünk-ért. En nem büszkedhetem, edes nemzetem, tenéked, hogy hazugsággal díszíted, hanem én magam is megadom magadnak fogynakozásaidat, olyan szívvel és szándékkal, hogy megismerve magad is, ved ki ezt a mocskot lelkedből, reformáld vétkeidet, álljál igazságban, üvedzél erősséggel, hidd segítségedre a Jehorát, resoláld magadat, avagy ajándékozd magad az Isten nevének és magadnak oltalmára kösveid karodot. Ha azért a magunk fogynakozásait megismerjük előbb, könnyebben az országot is fellelhetjük utatán.

ZRINYI MIKLÓS

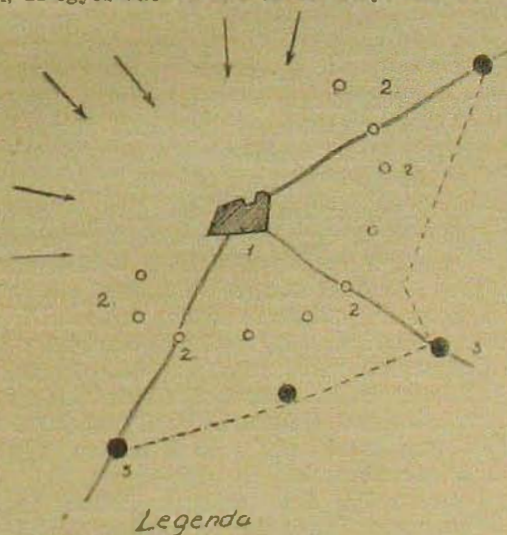
meg. A nappal előnyomuló csapatokat éjjel pihenés, ételmezés céljából össze kellett vonni, ilyenkor csak tábori őrök, járőrök maradtak kint, vagyis a hermetikus elzárás megszűnt, a bandák pedig éjjel az ismeretlen, keskeny, meredek ösvényeken, a patakok medrében kimene-kültek a gűrűből.

A szerbiai katonai kormányzóság több nagyszabású átkutatást rendelt el, így pl., mint hallottuk. 1917 nyarán a bolgárokkal együtt, majd 1918 áprilisában a Belgrádban gyülekezett (kisázsiai alkalmazásra szánt, különleges felszerelésű) „Orient-Corps”-sal, de ezeknek az átkutatásoknak az eredménye sohasem volt kielégítő. Ez az utóbbi portyázás pl. tulajdonképpen menet- és járőrgyakorlat volt, tréning nehéz terepen s főfeladata volt azt a látszatot kelteni, hogy nagy megerősítések érkeztek a déli frontra.

A belgrádi katonai kormányzóságnál Walter százados, aki a krusevaci kerületi parancsnokságnál teljesített szolgálatot, foglalkozott bővebben a bandák elleni mozgalmakkal.

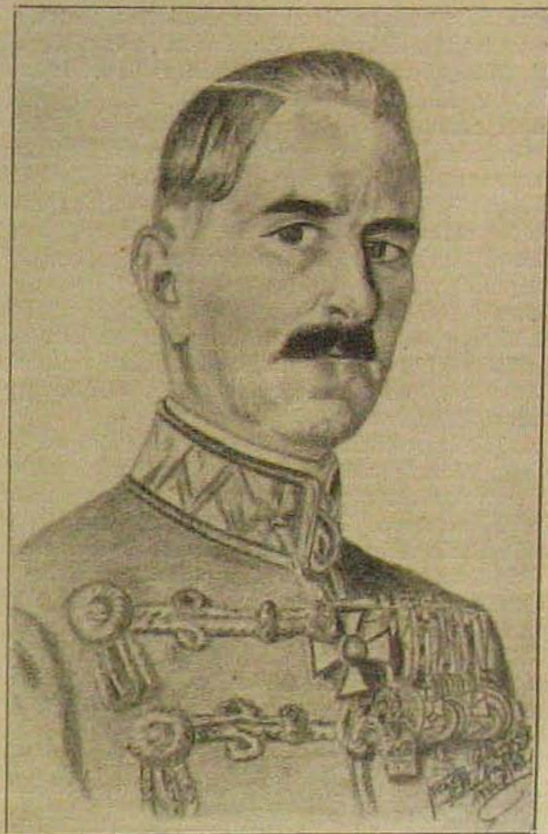
Az ő feljegyzéseiből vettem az alábbi adatokat:

Javaslatára megoldásértékelt azt a módszert alkalmazni, melyet az angolok alkalmaztak a búr háborúban. 1900-ban az angolok egy csomó erősített őrsőt (Blockhaus) telepítettek, az egyes állomásokat drótkadályokkal kötve össze.

- 1 helyeseg vagy mas megfelelo nyelvi a bon-
nat tanoskodas. helyes, elsoseg meg.
- 2 0 2, paros reszletek
- 3 ● helyes, lezartas pontot nyit, felveto let-
elotat
- 4 - elsoseg pontot es a gyanu ingado

Szerbiában ezt a módszert úgy alkalmazták, hogy nagy körben egy csomó járőrt lesállításba helyeztek s az üldözö járőrök a gyűrű felé hajtották a bandákat. Elméletben ez igen szép volt, de bizony a gyakorlatban nem vált be, mert mire a nehéz terepen a sok járőr a kijelölt lesállításokban elhelyezkedett s a hajtóvadászat megkezdődhetett volna, a komitácsiak már mesztét véve a készülődésnek, rég elhagyták a veszélyeztetett terepszakaszt. Tudjuk, hogy a bandák milyen mozgékonyak voltak; mire a nehézkes csapateltolások a járhatatlan, vad vidéken befejeződtek, már árkon-bokron túl voltak. Természetes, hogy az idős, hadifelszerelésű haditáposok lassú cammogása se mozdította elő az akció sikerét, azonkívül a csapatok létszáma olyan csekély volt, hogy alapos elzárásról nem lehetett szó.

Rajzpályázatunkból: Nagy Pál th., Püspökladány:
Vitéz Színay Béla tábornok úr arcképe.

Mivel ez a módszer nem vált be, más kísérletek meg-
A vad vidéken az élelmezés, még az annyira igénytelen
szerbekenél is, kik egy darab kenyéren, néhány hagymán
napokig elragódtak s boldogok voltak, ha még egy darab
szalonnához vagy füstölt húshoz is juthattak, nagy nehé-
séget okozott. A bandáknak bizonyos idő leteltével, be-
kellett jönniök a falukba élelemért, vagy a lakosságnak
kellett részükre élelmet kihordani. A lakosság megfigyelé-
sére minden faluba 10—12 főből álló járőrök helyeztek el,
hogy az élelemért jövő bandákon rajtaüssön. Az öreg had-
táposok magukra hagyatva, erővel vezető nélkül, éjjel
inkább meghúzták magukat, sokszor a felkelők lepték
meg őket. Ha portyázott is egy-egy ilyen járőr, túl-
gyenge volt, hogy az üldözést felvegye, de a lakosság, fő-
leg a gyerekek állandóan figyelték az embereink mozgá-
sát s így „falaztak” az élelmezésért jövő komitácsiaknak.

Megtörtént, hogy járőreinktől 300—400 lépésnyire nyugodtan szállingóztak be a faluba egyenként, persze fegyver nélkül, parasztruhában lévő komiták, kiket gyerkeik kísérték, óvatosan figyelve minden katonánkat. A kenyeret, hagymát, a „torba”-jukba (tarisznya) rejtve, kapával a vállukon nyugodtan távoztak a falut övező kukoricásba „munkára”. Ha valahol a járőreink, különösen ellenkomitácsiaktól vezetve, igen kellemetlenül váltak, a bandák más, kevésbé veszélyes területre távoztak.

Egy magyar csendőrtiszt — *Herold Gyula százados* — javaslatára, aki sokáig tanulmányozta a bandák viselkedését, kiválogatott, fiatal csendőrökből álló járőrök vadászok módjára lesbe álltak, mert a bandák bizonyos vidéken éppen úgy „váltotiak”, mint az erdők vadjai, igaz, hogy ez a módszer sok nehézséget okozott, mert nehéz volt észrevétlenül a leshelyekre érni, de sok türelem mellett rendszerint siker koronázta az ilyen cserkészést.

És egyáltalán, amikor fiatalai csendőrtisztek, fiatal, válogatott legénységgel, benszülött mohamedán és albán ellenbandák támogatása mellett működtek, mindenféle bandatevékenység azonnal lehetetlenné vált.

E tapasztalatokon okulva, a kormányzóság 1918 tavaszán minden Kreiskommandónál külön vadászszakaszokat szervezett, az ellenbandák mintájára. Ezek 2—2 fiatal tisztből, 50 főnyi legénységből és 2—2 géppuskából álltak. Itt aztán ismét becsülethez jutott a régi magyar csendőr-virtus: a komiták tevékenysége a monarchia által megszállt részeken teljesen megszűnt.

Montenegróban 1917 óta, főleg mióta Kosta Pecsana cot kiszorítottuk szerb területről s a hazájába menekült, újból fellángoltak a bandaharcok. Ő szervezte meg a komitákat s ebben Vesovic, volt montenegrói hadügyminiszter segítségét vette igénybe.

A Balkán „előkelőségeire” és a mi gyengeségünkre nagyon jellemző alábbi esetet fel kell említenem. Vesovicot annak dacára, hogy tudták komita tevékenységét, Montenegró új „politikusa” kormányzója, gróf Clam Martinic volt osztrák miniszterelnök, aki a keménykezű, de igazságos Weher altábornagyot felváltotta, nem tartóztatta le. Midőn aztán a Vesovic tevékenységével még a közjogász-kormányzó is betelt, egy főhadnagyot küldött Vesovic lakására, hogy felkérje, utazzék vele a Semmeringre, egy előkelő szállodába. Vesovic, igazi montenegrói úri szokáshoz képest, a nála udvariasan tisztelgő Becher főhadnagyot szó nélkül lelőtte és a hegyekbe menekült komitáihoz. Midőn rövidesen hatóságaink kezébe került, egyáltalán nem is állították bíróság elé, hanem valóban a Semmering egy luxus hoteljébe „internálták”, ahonnan a hadügyminisztériumot állandóan pénzért zaklatta. Ilyen bánásmód mellett a derék crnogorac-bandák persze tovább tevékenykedtek, hiszen semmit sem kockáztattak. A szomszédos Szerbiában, mint láthattuk, elment a kedvük a bandázástól.

Bandaharcok a megszállott Ukrániában.

Az előbbi fejezetben a bandák harcát azok klasszikus földjén, a Balkánon tárgyaltam. A világháború utolsó évében tudvalevőleg megszálltuk Ukrainát. Itt is nemsokára fellángoltak nagyobbszerű bandaharcok, esetepaté.

Az ukrániai bandákat nem lehet egy kalap alá venni a szerbiai, macedon stb. bandákkal. Csapataink fellépése és szereplése is más volt.

A Balkánon hadseregünk ellenséggént lépett fel, ott a bandák az ellenséges működő sereg egy részét képezték, míg Ukrainában, mint a kormány támaszai jelentek meg, hogy a bolsevizmustól megvédjék, illetve megtisztítsák az országot. A szövetségesek hadseregeinek kellett volna a belbékét biztosítaniok, hogy a kormány a békeszerződésekben vállalt kötelezettségének — nyersanyagok, gabona szállítása — megfelelhessen.

Persze az egész Ukrajna és annak kormányzata csak a diplomaták elgondolásában létezett.

Tényleg, meglehetősen zűrzavar volt az újonnan alakult államhan. A bécsi diplomaták megtartották, amit a békeszerződésben ígértek, tekintet nélkül arra, hogy hamarosan látni lehetett, az ukránok nem tudják, de nem is akarják vállalni kötelezettségüket betartani. Jellemzésül szolgáljon, hogy az Odesszában székelő hadseregparancsnokságunk 1918 május elején például azt jelenti: „Odessza semmikép sem akar az Ukrán köztársaságról tudni, nemhogy odatartozónak érezné magát. Az Ukrán főbiztos mögött senki sem áll, teljesen báb. A „Radá”-t (parlament) nem ismerik el, szemfényvesztésnek mondják. Eppen így gondolkodnak

egész Dél-Ukrániában is. Ezt a „Radá”-t kár nekünk támogatni, mert se politikailag, se gazdaságilag nem érünk el általa semmit. Az Ukrán állam álomkép (Phantom), ezt a köztársaságot senki sem ismeri el, senki sem veszi komolyan”.

Mivel az Ukrán hatóságok képtelenek voltak a megígért élelmiszereket stb. összegyűjteni, a cs. és kir. hatóságok a megszálló csapatok különítményei által próbálták ezeket behajtani. A többé-kevésbé kommunista érzelmű parasztnak, akik azt hitték, hogy a földesuraiktól elorzott birtokokat is elveszik majd a megszállók, több sem kellett: a passzív rezisztencia nyílt felkeléssé, lázadássá fajult. Csapatainknak a lakossággal, majd meglehetősen erős bandákkal nehéz harcot kellett vívniuk s az eredmény az volt, hogy legfeljebb csak önmagukat tudták e gazdag tartományban, Európa élelmiszerkamrájában ellátni.

A keleti hadsereg parancsnoka, Krauss Alfréd tábornok már július 4-én kiadott utasításában reámutat a bandaharcokra.

Persze, ezek a bandák s harcaik egészen mások voltak, mint amilyenekről eddig hallottunk.

1918 tavaszán, nyarán csapataink többször tűztek össze a lakossággal, sokszor érzékeny veszteséget okozva, de szenvedve is. Krauss tábornok ennek okát a rekviráló csapatok könnyelműségében és ügyetlenségében látta. A rajtaütések által csapataink nemcsak embereket veszítettek, de tekintélyük is csökkent a lakosság szemében. Persze az ilyen eseteket kiszínezve adták tovább, s nemsokára már mindenki rémregényekről rebesgetett. Az embereinkben lévő fecsegő és nagyzó hajlam aztán meghozta gyümölcsét.

A hadseregparancsnokság elrendelte, hogy nagyobb vállalkozások úgy tervezendők, hogy a bandák már a csapatok menetirányai által is bekeríthessenek. (Bár a terep itt sokkal könnyebb volt, mint a Balkánon, az ilyen parancs természetesen leggyakrabban csak óhaj, írott malaszt maradt, mert a nehézségek a teljesítésben ugyanazok voltak, mint a déli harctéren!) Az egyes oszlopok kb. zászlóalj erősségűek legyenek, lehetőleg tűzérővel ellátva. Erősebb oszlopokat csak ott kell előnyomultatni, ahol előreláthatólag szívósabb ellenállással számolhatunk.

Az előnyomulás alatt az egyes oszlopok nagyobb szélességben nyomuljanak elő, hogy a bandák kibúvása megnehezíthessék. Egy zászlóaljnak (lovas osztálynak), ilyen tagolt előnyomulásnál kb. 8—10 km sávot lehet kiutalni. Az oszlopok úgy meneteljenek, oldalvédek által biztosítva, hogy az összműködés a szomszédokkal biztosítva legyen. Fedett, erdős terepen, az oldalvédeket közelebb kell tartani a főcsapathoz.

Az oszlopok legelőszörbben terepszakaszról terepszakaszra nyomulnak elő, hogy azonban ezáltal túlnagy késedelem ne álljon elő, célszerű az ilyen terepszakaszokat pihenőkül, illetve éjjelre felhasználni.

Az egyes oszlopok közti terep a lehetőséghez képest lovas járőrök által ellenőriztessék. Kisebb vállalkozásoknál a nyugtalanságok, lázadások leverésére kirendelt oszlopok olyan erősek legyenek, hogy feladatuknak tényleg meg tudjanak felelni. Ha nincsenek csapatok kellő erősségben kéznél, az erősítések beérkezését meg kell várni s csak akkor szabad azokat alkalmazni, nehogy kudarc érje őket.

A bandák ereje, fellépése megkívánja, hogy száznál gyengébb oszlopok ne különíthessenek ki leküzdésükre. (Látjuk tehát, hogy ellentétben a déli hadszíntér bandáival, itt merőben más eszközökkel, módokkal kellett dolgozni, mert más volt a terep, más a nép és mások az esz-

Fényképpályázatunk nyertese: Mit is mond a törvény?

(Beóthy Kálmán szűz felvétele.)

közök, a harcmodor.) Ha kisebb osztagok, járőrök meglepően akadnak össze bandákkal, mindig a bátran támadó felé a siker.

A keleti hadseregparancsnokság eme rendelete követendő példaképpen említi, hogy a 155. honvédhadosztály két (mondd: kettő) honvédje 40—50 főnyi ukrán bandával találta magát hirtelen szemben. Hábózás nélkül rövid és gyors tűz után támadásra indultak s ketten megszalasztották a 20—25-szörös túlerőben levő bandát. A magyar katonának ösztönös bátorsága, helyes megítélőképessége itt is megállta helyét.

A hadseregparancsnokság által kiadott segédlet megköveteli, hogy elvileg tűzértséget is kell a különítményekhez adni. Célszerűbb a gyengébb osztagokhoz is 1—1 lövegszakaszt beosztani, mint egész ütegeket a főoszlopnál tartani, mert a bandaharcoknál főleg gyors, erkölcsi hatásra van szükség, nem pedig a tűzértség romboló, megsemmisítő, összesített tűzére.

Nagy figyelem fordítandó a legszigorúbb biztosító szolgálatra mind a mozgás, mind a pihenés alatt. A biztosító osztagok aránylag közel maradhatnak, hiszen ellenséges tűzértségi tűzzel a legritkább esetekben kell számolni, inkább a közelbiztosításra fordítandó a legnagyobb gond. Rendesen 1—1½ km-re maradhatnak a biztosító osztagok a különítménytől. Viszont nagyon ki kell nyitni szemüket, mert az ellenséget — polgári ruhája miatt s mert ártatlannak látszó csoportokban közeledik, — nehezen lehet felismerni s akkor is csak a legutolsó pillanatban. Mindenfelé, — tehát hátra és a vonatokra is — ki kell a biztosításnak terjednie. (Vége következik.)

Gondolatok a járőrvezetők kiképzéséhez.

Írta: Nagyulásonyi BARCZA JENŐ százados.

Közbiztonsági szolgálatunk a járőrszolgálaton nyugszik. A bűncselekmények megelőzése vagy felderítése egyaránt a járőrök feladata, éppen ezért a járőrvezetők kiképzése, és továbbképzése soha nem szünetelő problémája marad testületünknek. A kiképzés minden fájának e cél minél tökéletesebb elérésére kell irányulnia.

Ez természetes is, hiszen a testület színvonalának emelése — ami a közbiztonság tökéletesebb fenntartását is jelenti — csak úgy érhető el, ha az őrsők minél képzetesebb járőrvezetőkkel rendelkeznek, ami viszont azt is magába foglalja, hogy a járőrvezetők tudásának és képességének a lehetőség legmagasabb határát kell megközelítenie.

A felsőbb rendelkezésekből is állandóan e cél elérésére irányuló törekvést láthatunk, ami bizonyára nagyobb lendülettel haladna a megvalósítás felé, ha minden ilyenfajta igyekezetet nem gátolna mai sívár anyagi helyzetünk.

E tekintetben az első kezdeményező lépés 1926. évben a 3. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent belügyminiszeri rendelettel történt, mely a 6/e. pontban kimondja, hogy „Örmeisteri rendfokozatba előléptethető, aki csendőr rendfokozatában legalább 3 évet eltöltött és a járőrvezetői tanfolyamot sikeresen elvégezte”.

E rendelkezésből következik, hogy az első önálló szolgálat teljesítésre — azaz járőrvezetői alkalmaztatásra — számbajöhető örmeisteri rendfokozat többé egyedül a szol-

galati évek és ezáltal szerzett gyakorlati tapasztalatok által már nem érhető el, hanem szükséges hozzá egy meglehetősen széleskörű elméleti tudást nyújtó tanfolyam, — a járőrvezetői tanfolyam — sikeres elvégzése is.

Helytelenül cselekednénk azonban, ha anyagi kötöttségünkön sopánkodva, nem keresnők a megmaradt lehetőségek között azokat, amelyek e fontos cél eléréséhez közlebb segítenek bennünk. Széttagolt elhelyezésünk nemcsak a szorosan vett közbiztonsági szolgálat gyakorlati keresztülvitelét, de a kiképzésnek — főleg a továbbképzésnek — oroszlanrészét is az őrsparancsnok feladatává teszi. Minden parancsnoknak — így az őrsparancsnoknak is — állásából folyó kötelessége, hogy alárendeltjeinek továbbképzéséről nemcsak szolgálati használhatóság, hanem a folytatódó utánpótlás szempontjából is gondoskodik. A próbacsendőrből járőrtársat, a járőrtársból járőrvezetőt. ebből őrsparancsnokhelyettest, a helyettesből viszont őrsparancsnokot keli képeznie.

Szolgálatunk az élet legkülönbözőbb jelenségei között mozog, éppen ezért természetes, hogy a legértékesebb kiképzési lehetőségeket is az őrsön való szolgálatteljesítés céltudatos és kellő elméleti felkészültséggel való keresztülvitele nyújtja. Az őrsön szerzett gyakorlati ismeretek képezik minden csendőrségi kiképzés magját, melyet azután a tanfolyamon nyújtotta elméleti ismeretekkel sikerrel lehet kiegészíteni.

Az elhelyezés széttagoltsága, a közbiztonsági szolgálatal járó tetemes elfoglaltság megnehezíti a beosztottak tervszerű elméleti továbbképzését, ami mindinkább megérlelheti azt a gondolatot, hogy az őrsökön új elméleti ismereteket szerezni alig lehet. El lenne érve a cél, ha a tanfolyamon elvégzése után az őrsökre kikerült legénység elméleti tudását, a folytonos ismétléssel fenn lehetne tartani s. már akkor eredményes lenne a parancsnok munkája, ha ebbeli igyekezetüket siker koronázná.

Oktatni nem könnyű. A hallgatók tudását csak fokozatos munkával és folytonosságban meg nem akadó tervszerűséggel lehet emelni, ez pedig sok időt és fáradságot kívánó tevékenység. Ezzel azonban párosulnia kell még a magasabb iskolázottság nyújtotta emelkedettebb szellemi felkészültségnek is, ami nagyobb áttekintést kölcsönözve, az egy tárgyhoz tartozó ismeretkör könnyed és érdekes megvilágítását lehetővé teszi. Ezen itt említett néhány kellék az őrsökön azonban rendszerint hiányzik, ami már magában véve elég ahhoz, hogy az oktatás sima menetébe, nem is számítva a legtöbb időt igénylő szolgálati elfoglaltságot, kisebb-nagyobb zökkenők álljanak be, ami viszont a tudás emelkedésében is fennakadást jelent.

A kiképzés és továbbképzés súlypontjának katonai elméleti és gyakorlati téren, valamint csendőrségi elméleti tekintetben éppen ezért az iskolákon kell nyugodnia, annál inkább, mivel az őrsökön katonailag teljesen, csendőrsileg pedig elméletileg teljesen kiképzett emberekre van szükség. Az iskolákban szerzett elméleti felkészültség azután a ezükeges gyakorlati ismeretekkel párosulva hamarosan teljes biztonságot ad a szolgálati feladatok sikeres ellátásában.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy az őrsökön az elméleti kiképzésre súlyt nem kell helyezni, hogy az őrsparancsnoknak alárendeltjei elméleti ismereteinek frissen tartásáról nem feladata gondoskodni. Sőt! E tekintetben éppen neki jut a legfontosabb feladat és pedig az, hogy a szolgálat közben előfordult gyakorlati esetek megbírálását a sokszor elvontnak tetsző elméleti térről a gyakorlat megoldásaihoz hozzásegítse, azaz az elméleti tudás kerekeit, igazán gyakorlati példákkal, azaz valóban megtörtént esetekkel alátámassza, kitöltse, ami azután komoly tartal-

mat és biztos alapot kölcsönöz a sokszor kevésbé érthető elméleti ismereteknek.

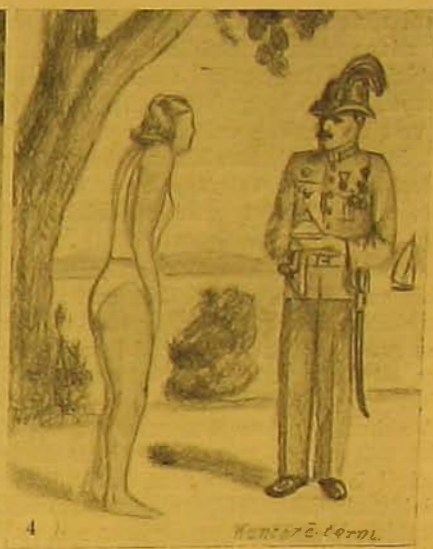
Ha az őrsparancsnok e feladatának megfelelt, oktatási készségének is biztos jelét adta, amit előjárói is el fognak ismerni. Ez magában véve is magas követelmény, melynek tökéletesen csak hivatása magaslatán álló őrsparancsnok lesz képes megfelelni.

Kétségtelenül megállapítható tehát, hogy az iskolákban az elméleti, az őrsökön a valóságos, a gyakorlati kiképzésen van a hangsúly. Az alárendeltek elbírálásánál döntő fontosságú, kifogástalan erkölcsi tulajdonságok feltételezése mellett — a szolgálati használhatóság. Szemléken és más alkalmakkor az előjárók saját véleményük megalkotásakor rendszerint az őrsparancsnokot kérdezik meg arról, hogy az egyes beosztottak szolgálati használhatósága milyen? Az őrsparancsnok e tekintetben nyújtott tájékoztatása és véleménye fontos, hiszen ő az, aki állandóan együtt van alárendeltjeivel, őket tökéletesen ismeri, s pontosan tájékozva van olyan tulajdonságaikról is, melyek egy szemle vagy az előjáróval eltöltött rövidebb idő alatt talán rejtve is maradnak. E tájékozódás alkalmával a szolgálati használhatóság rendszerint azt jelenti, hogy ki milyen járőrvezető. Valóságos járőrvezetőknel az elbírálás e tekintetben nem jár nehézséggel, de olyanokról, kik csak elvétve, vagy rangviszonyaiknál fogva egyáltalában nem lesznek járőrvezetőkkel szolgálatba vezényelve, az őrsparancsnok rendszerint nem tud véleményt adni. Ez viszont annak a jele, hogy megfeledezott az utánpótlásról való gondoskodás kötelességéről, de megfeledezett a szolgálat ellátásáról is, hogy a bő tapasztalattal rendelkező idősebb bajtársnak gyakorlati ismereteit minél maradéktalanabban kell átadni a fiatalabbak számára.

Akit járőrvezetőnek alkalmazunk, annak már fellépésében, eljárásának nyugodtságában, sőt még a hangléjtésében is benne kell lennie a biztonságának, amit csak hosszas gyakorlat hozhat meg. Hónapok magyarázatánál többet ér egy szolgálat, melyben a járőrvezetővé kiképzendő alárendeltet olyan valóságos helyzet elé állítjuk, melyben önállóan kell eljárnia. Ahogy oktatásnál a szemléltető tanulás a legmaradandóbb, a szolgálat folyamán felmerült esetek, amelyek még nagyobb tapasztalattal rendelkező egyéneknél is mély nyomokat hagynak, hogyne jelentenének egy még tapasztalatlan bajtárs számára kitörülhetetlen élmény? A kiképzésnek e fontos eszközt, a szemléltető oktatást, tehát nem nélkülözhetjük, mert a gyakorlati szolgálatra vonatkozó minden oktatásunk enélkül csak meddő szalmacsépléshez hasonlítható.

Az őrsparancsnok szolgálatba vezényli magát a fiatal, járőrvezetői kiképzés alatt álló csendőrrel vagy őrmesterrel. Elindulva megmondja neki: most ő lesz a járőrvezető. Mindenben úgy járjon el, ahogy tenné, ha egyedül, vagy fiatalabb bajtársával menne szolgálatba. E kijelentése mellett az őrsparancsnok ki is tart egész szolgálatára alatt s csak akkor érvényesíti befolyását, ha fiatal bajtársa eljárása a szolgálat érdekeivel ellenkezőnek. A járőrszolgálat kezdetétől a végéig sok esemény adódik, mely igen bő alkalmat ad a szemléltető oktatásra, amihez még a megfigyelőképeség fejlesztésének lehetőségei is hozzájárulnak, hiszen jól tudjuk, hogy a csendőri szolgálat egyik legnélkülözhetlenebb keléke a fejlett megfigyelőképeség.

A járőr találkozik egy szekérrel. A járőrtárs szó

Rajzpályázatunkból: 1. Mohair Béla őrm. (Pécs): Erdel csendélet. 2. Zima József tőrm. (Pécel): Jamboree 1933. 3. Koczka Kálmán prb.-cs. (Veszprém): Igazoltatás. 4. Kántor István II. tőrm. (Balatonfüred): Tilosban. 5. Kurucz Géza prb.-cs. (Diósgyőrvasgyár): Csendőrarekép. 6. Falusi István tőrm. (Szombathely): Rádiós a 3. nyomozó alosztálynál.

nélkül akar mellette elmenni, holott, ha nyitott szemmel nézne, észrevételei lehetnének. Az őrsparancsnok elintézi a szükségeseket, majd megkérdezi, hogy milyen szempontból kell egy közlekedő járórtársat ellenőrizni, s mi volt az, amit e valóságos esetben a járórtárs nem vett észre. Azt is megkérdezi, hogy mi volt a kocsin, ki hajtotta azt, nem kellett volna-e vele szót váltani, s ha igen, miért, kellett volna-e érdeklődni útjának célja iránt stb.

Tovább portyázva látja az őrsparancsnok, hogy az út árkát egy helyen elszántották, amit a járórtárs nem vett észre. Erre újból felhívja figyelmét, a tennivalókat újból megbeszéli különös tekintettel arra, hogy a határban nem lótnak senkit. Később esavargókkal találkozhatnak stb. Ilyen gyakorlati oktatás azután megadja a lehetőségeket ahhoz, hogy az őrsparancsnok az önálló járórvezetőként még nem alkalmazható alárendeltjének használhatóságáról is tiszta képet nyerjen, de ily módon az egyéni tulajdonságainak felismeréséhez elegendő adatokhoz is hozzájut. E módszer másik előnye a szolgálat állandó érdeklődéstől fűtött törekvése, tehát értékes ellátása. Ilyen szemléltető oktatással azután tényleg lesznek jól kiképzett járórvezetők, kik a tanfolyamok elvégzése után megszervezve a kellő elméleti ismereteket, értékes tagjai lesznek a testületnek.

Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy e módszer csak a járórvezetői kipróbálás célravezető eszköze. Igen helyes ez olyan alárendelt megismerésére is, ki már járórvezető, de az őrsparancsnok nem biztos afelől, hogy szolgálatát tényleg odaadó lelkiismeretességgel látja-e el, vagy ha így végzi is, rendelkezik-e azokkal az egyéni tulajdonságokkal, melyek őt a járórvezetői feladatok elvégzésére alkalmassá teszik? Két-három ilyen együttes szolgálat után az őrsparancsnok nyomban tudja, hogy valamely járórvezetőjének a szolgálat ellátásánál észlelt fogyatéksége miiben lőli magyarázatát és hogy tud-e azon a mily módon segíteni. Különösen a szakaszsparancsnokok figyelmébe ajánlom e kiképzési módszer alkalmazását alárendeltjeik elbírálásánál, főként akkor, midőn tereptárgyak portyázását járórtársakkal végzik.

A szolgálat érdekeitől eltekintve, érdeke ez az őrsre beosztott minden csendőrnök is, hiszen eredményt szolgáltatni alatt mindkét nem érhet el, csak ha az itt vázolt szolgálatát odaadó buzgalommal látja el, ez pedig a törvények és rendeletek teljes megismerését is követeli, ami viszont az önképzés legbiztosabb és legeredményesebb módja.

A cs. kir. csendőrségpropaganda.

Az osztrák cs. kir. csendőrség felállításán után még sokáig nem örvendett népszerűségnek. Hogy a nép rokonszenve valamennyire a csendőrség felé forduljon, többek közt a propaganda is megpróbálták a cél szolgálatába állítani.

Különböző műlapokat nyomtattak, melyeken illusztrációkkal bizonyították a csendőrség szilkségességét és sokoldalú tevékenységét. Még versben is megénekelték a csendőrt, hogy a rímek is az emberek fülén keresztül szívtükbe lopják a csendőrt megbecsülését.

Mivel ezen lapok az idők folyamán elkallódtak a csak véletlen folytán volna névelhetők, nem érdektelen az általán ismert típus ismertetése.

A középen a csendőrség akkori vezetői, köztük hr. Kempen János altábornagy, Brauer György vezérőrnagy és Gantner József altábornagy képei foglalnak helyet.

Határőrök az erdélyi határőrvidék idejéből (1762--1851). Plájiásoknak nevezték őket és napi négy — lovasok nyolc — krajcár szoldot kaptak. (Bikessy eredeti színezett mellete a XVIII. század végéről, Barcsay Amant Zoltán fhdgy. gyűjtése.)

Körülöttük helyezkednek el az alábbi cselekedetek jeleteinek képei:

1. Müller csendőrt és Neubauer csendőrt egy viháredzett emléktábla által egy 20 év előtt elkövetett gyilkosságra lesznek figyelmessé. Alapos körültekintés és észesség által felfedezik a mindeddig ismeretlen, gyilkost.

2. Gruber tizedes és Klinesch csendőrt a 10-ik ezredből megmentik az agrami postát egy létszámban messze túlhaladó rablóhorda ellen. Megakadályozzák a rablást, uralták a kioldóteret. Grubert súlyosan megsérülve viszik el az útközetből (1854. okt. 12).

3. Sechi tizedes a 14-ik ezredből megment egy éjszakai viharban 25 utazót a habzó, megáradt Mella hullámaiból; a legnagyobb veszélyben és erőmegfeszítéssel minden egyes személyt külön-külön a vállán visz szárazra (1850. aug. 14).

4. Scholz csendőrt és Schametta csendőrt a 6-ik ezredből üldözöbe vesznek kimondhatatlan hátszággal és kitartással több tolvajt, utánuk úsznak egy folyón át és elfogják őket a Schilfrohrban (1859. márc. 15).

5. Seepal tizedes és Ruseoni csendőrt a 12-ik ezredből kimondhatatlan fáradtsággal és kitartással kutatnak föl egy barlangokban bujdosó pénzhamisítót. Elfogják és átadják az igazságszolgáltatásnak.

6. Horacek csendőrt a 2-ik ezredből berohan egy lánokban álló épületbe, mely már-már összedőléssel fenyeget és megment egy földművest, akit eszméletlen állapotban a vállán hoz ki (1853. július 25).

7. Giovanelli káplár és Nicoletti csendőrt a 13-ik ezredből éles megfigyelőképességük folytán megbízást kapnak négy veszélyes politikai összeesküvő felkutatására. Üldözik őket, végre elfogják és átadják a bíróságnak (1853. szept. 17).

8. Rokkanti csendőrt első ünnepélyes részvételével

Ehrnstein Frigyes százados alapítványából I. Ferenc József születése napján (1854. aug. 18).

9. Lukman Konrád és Rebecsó csendőrök a 11-ik ezredből foglyok szállításánál egy szervezett csoporttól megátamadvá, hősiiesen küzdenek, míg több sebből vérezve ki merülten összerogynak (1851. dec. 18).

10. Kubrak csendőr a 6-ik ezredből, bár gyenge úszó, beugrik egy tóba, melyben hárman elmerültek s nagy megerőltetés árán egymásután partra szállítja őket (1853. apr. 16).

11. Sintay káplár a 7-ik ezredből megment egy egész családot egy megáradt hegyi patak romboló hullámaiból és éleslálásával, valamint közreműködésével megmenti a falut az áradástól (1853. július 12).

12. Unceimilovich káplár, Conedoi és Marinovich csendőrök megmentenek egy nagy viharban süllyedni kezdő kereskedelmi hajót és partra segítik az utasokat a parton várakozó rokonaik karjaiba (1851).

13. Pechorin csendőr a 2-ik ezredből egy fogoly szállításánál rátalál két, az erdőben bujdosó, nemrég megszőkött fegyencre. Erős energiával és kitartással elfogja és megbilincseli őket, azután átadja mindhármat a bizottságnak (1853. márc. 26).

14. Wittachnig káplár a 12-ik ezredből nagy bátorsággal és kitartással üldözve, rátalál egy barlangokban bujdosó „berüchtigten Schwärner”-re és az őt kiszabadítani törekvő lakosság fenyegető magatartása mellett átadja a bíróságnak (1850 aug. 13).

Barcsay-Amant Zoltán főhadnagy.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Szerelem és kémkedés.

Irtó: FEHÉR N. ny. altábornagy.

Mintha csak 24 óra válságtana el az eseményektől, olyan tiszta emlékezettel gondolok vissza az én háborús katonáimra. Csak amikor a naplóm megsárgult lapjait forgatom, döbbenek rá, hogy már másfél évtized telt el.

1914 május 5-éről olvasom a naplómban, hogy ezredünnpünk volt s a lakosság lelkesen ünnepeelt velünk együtt. Az utcákon sukecernyi, nemzeti ruhába öltözött magyar, szerb, román és sváb vegyült össze békés testvériségben derék kék egyenruhás bakáimmal. Fegyelem, sport, tánc, játék, dalok — ifjúság. Ilyen színpompás, látványos sok darabban szabadt, mégis egységes egy volt a régi hadsereg.

Ezredem legügyesebb bakája Hadzic Markó volt. Viszont messze környék legszebb lányát Horváth Mariskának hívták, atyja jó módú gazdálkodó volt. Hatosfogattal jött el az ezredünnepeyre.

1914 május 21-én Hadzic káplár ezredkihallgatáson nősülési engedélyt kért. Legjobb szándékaim ellenére sem adhattam meg neki. Horváth Mariska atyja ugyanis jóelőre értesített, hogy nem adja beleegyezését.

Mikor ezt a káplárnak megmondtam, a szálfacéras ember valósággal összeroppant keserűségében. Ezután minden szabadidejét azzal töltötte, hogy Horváthék távoli tanyájára tett látogatásokat, de ezekben a látogatásokban nem sok öröme lehetett.

Június 1-én az ezrediroda ajtaján hevesen kopogtatott, aztán valósággal odazuhant a lábam elé senki más, mint Horváth Mariska. Ajultan rogyott a padlóra. Félreisímtottam arcából a haját s akkor felnyitotta a szemét, de sírva is fakadt menten. Alig tudtam megnyugtadni. Végre aztán megtudtam látogatása okát: apja máshoz akarja feleségül adni, ő azonban csak a Markó felesége lesz, senki másé. Szembeszállt az apjával, aki azonban egyszerűen szobafogságra ítélte, míg aztán az éjszaka leugrott az elsőemeleti ablakból és 10 órán át futott, vándorolt, míg csak az ezredirodába be nem nyitott. Most aztán könyörögni kezdett nekem, hogy segítsek rajta, mert az apjától ezek után nem sok biztatót várhat, Markó nélkül viszont nem élet az élet.

Távíratoztam az apának, estére meg is érkezett. Eleinte hallani sem akart a dologról, végül is azonban megígérte, hogy nem bünteti meg a leányát.

1914 július 24. Az ezred kivonul az Aldunára. Határbiztosítás, főfeladat a felderítés. Amellett az is feladatunkul jutott, hogy az Alduna-szakaszon található hajókat összegyűjtsem és biztosítsam. Ennek természetesen még az ellenségeskedések megkezdése előtt meg kellett történnie. A titomtól a Fekete-tengerig szétszórtan útban levő hajókat táviratilag értesítettem a változott helyzetről, azután pedig a legnehezebb feladat megoldásán törtem a fejemet: rejtett kikötőhelyet biztosítani a meglehetősen sok — mintegy 50 egységre rúg — hajónak.

Csak ügyes, megbízható kém segítségével lehetett ezt a kérdést megoldani, erre a feladatra pedig Hadzic káplárt láttam legalkalmasabbnak. Nagyszerűen úszott, tökéletesen beszélt szerbül s amellett bátor, hűséges katoná volt. Szívesen vállalta a feladatot.

Az esős, zivataros alkonyatban elébem állt Markó, szerb parasztnak öltözve. Beereszkedett a vízbe s egy nagy ládába kapaszkodva vitette magát a víz sodrával, egyre távolodva a mi partunktól s egyre jobban közeledve a szerb part felé. A Duna azonban széles, elvesztettem őt szem elől hamarosan s aztán vártam. Tudtam, hogy hűséges altisztem a túlsó parton a legnagyobb veszélynek néz a szemébe.

Július 28-án este 10 óra tájban csuromvizesen elébem állott Markó, átnyujtva egy szerb tűzérési térképet. A térképből könnyű volt megállapítanom, hogy a szerb tűzérés melyik partrészletünket nem tudja tűz alá venni s ezzel megvolt a kikötő. A káplár jelentéséből megtudtam, hogy egész éjszaka a vízben volt, hogy észrevétlenül suhanjon el a szerb őrségek előtt. Reggel 6 óra tájban halálosan kimerülve lépett partra Klendovnik falnál, ahol nyomban jelentkezett a szerb hatóságnál. Azt mondotta, hogy Amerikából hazatérő szerb s útazott a Dunán, hogy a szerb hadseregben harcolhasson. A szerbek összecsoportolták, aztán azon melegiben besorozták s nyomban be is osztották elsővonalbeli szolgálatra. Így módjában állott, hogy a szerb tűzéréssel szóba álljon s mert a tűzmester nagyon barátságos ember volt, megtudta, amit meg akart tudni. Bepálínláztak szép barátságosan s akkor előkerült

a térkép, rajta a lőtávolságokkal, a holtterekkel s egyéb tüzérségi adatokkal. Mikor aztán a tüzemester elálmosodott, Markó elvette tőle a térképet s mivel az örök is elszundítottak — hiszen akkor még nem volt igazi háború —, szépen becsúszott a Dunába. Irtozatosan nehéz kiüzelem volt a barátságtalan vizen átkelni, mert közben víz ellen is úsznia kellett valamicskét s csak az tartotta benne a lelket, hogy nagyon fontos jelentést sikerült biztosítania a számomra. Mikor aztán az innenső part közelébe jutott, a jelszót kiáltotta s őrszeimeink már félájultan húzták ki a vízből.

Egyelőre azzal jutalmaztam, hogy előléptettem őrmesterré s meghagytam neki, hogy pihenjen kissé, de egy óra múltán újból jelentkeztek nálam.

Egy óra múlva őrmesteri rendfokozattal jelentkezett s akkor kezébe nyomtam egy kis csomagot, a következő szavak kíséretében:

— Vigye el ezt azonnal Horváthékhoz. Az autómmal menjen.

A csomagocskában három irat volt. Levél Horváthnak, leírva benne az ezred első hősének a tette. Azután a házasságot engedélyező okirat s végül egy szabadságolási igazolvány az újdonsült őrmester részére. Határidőt a szabadságolási igazolványban egyelőre nem szabtam meg...

Időközben a hajók összegyűlekeztek a biztos kikötőben s aztán pedig a gépkocsivezetőm azzal a hírrel és üzenettel jött vissza Horváthéktól, hogy nagy a büszkeségük, nagy az örömük s hamarosan lakzi lesz.

1915 május 5-én aztán levelet kaptam az öreg Horváthtól, hogy már mint nagypapa, vagyonát a fiatalokra iratta. S a levél végén reszkető betűs sorokban a fiatalasszonynak a mennyei hatalmakhoz intézett néhány könyörgő szavát olvastam: az uráért, értem és — mindannyiunkért, katonáért...

Garamvölgyi Ferenc tiszthelyettes.

Már 1914. évben a harctérre került. Az újvidéki szárnynál érte a háború, honnan önként jelentkezett a harctérre. A szerbekkel került szembe, ahol a később hősi halált halt Domby Sándor csendőrszázados által alakított csendőrszázad kötelékében küzdött hazájáért. Soha nem felejtette el, hogy csendőr. A fáradaalmakból, nélkülözések-ből, bajtársai életének megmentéséből önfeláldozó készséggel vette ki a részét. Súlyos sebesüléséig ott volt mindenütt, ahol talpig férfira volt szükség. Bátorított, buzdított és harcolt! Egész csendőr volt!

1914 szeptember 28-án hajnalban a szerbek Bezsnánál a Száván átkeltek s csapatainktól 4 ágyút zsákmányoltak. A csendőrszázadot bízták meg a szerbek elleni ellentámadással és az ágyúk visszavételével. Garamvölgyi tiszthelyettes Kovács János csendőrral felderítő járőr volt. Mint ilyen bukkant egy erősebb szerb csapatra, melyet kellen megtámadtak. Mire a szerbek a váratlan támadástól

magukhoz térhettek volna, már csapataink is beavatkoztak a harcba és a szerbeket megfutamtították.

Garamvölgyi tiszthelyettes ezért a bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Gödri Zsigmond törzsszermester.

A brassói csendőrkerületi parancsnokság boraszópatiki őrsén szolgált. Itt érte az oláh betörés. A 61. hadosztályparancsnoksághoz osztották be szolgálatát. Miután a terepet igen jól ismerte, mint csapatvezetőt és felderítőt alkalmazták. Ennek a feladatának kiválóan megfelelt. Minden igyekezete arra irányult, hogy előjárói bizalmát kiérdemelje. Olyan feladatokkal bízták meg, amelyek egész embert, talpig férfiút követeltek. Mint csendőr meg is állta a helyét. Tudta, hogy tőle, mint csendőrtől többet, jobbat várnak és ehhez tartotta magát. Emberfeletti látszó feladatokkal is megpróbálkozott és sikerült, mert erős akarással akarta!

1916 augusztus hó 29-én felderítő szolgálatba indult. 12 huszárból állott a járőr, melynek parancsnoka volt. Feladata: kipuhatolni az oláh csapatok erejét és foglyok ejtésével szándékukról is megbízható értesüléseket szerezni.

A járőr tagjait magatartásukra vonatkozóan kioktatta. Igazi csendőr alapossggal mindegyik huszár ten-nivalóját meghatározta. Minden eshetőségre elkészülve indult el a kis csapat teljesíteni, végrehajtani a kapott parancsot.

Augusztus 30-án érkezett meg a járőr Bélbor község határába. Rögtön észrevették, hogy négy oláh katonai őrszem van kiállítva. Rövid megbeszélés után, minden zaj nélkül ártalmatlanra tették a négy oláhot.

Ez után a siker után határozta el Gödri törzsszermester, hogy azt a csapatot is meglepi, amely a négy oláh őrszemet kiállította. Nesztelenül közelítették meg őket és szuronyrohammal egytől-egyig elfogták a gyanútlanul heverésző és magukat biztonságban érző oláhokat.

Augusztus 31-én újból sikerült egy erős oláh járőrt elfognia.

Az oláh foglyokat hátraküldte a 61. hadosztály parancsnokságához. Itt kihallgatták a Gödri törzsszermester által elfogott oláh katonákat. Az általuk előadottak alapján indult meg támadásunk, amely jelentős eredményt ért el és sok hadifoglyot eredményezett.

Gödri törzsszermester 4 napig tartó felderítő szolgálatával sok értékes adat birtokába juttatta vezérkarunkat és sok foglyot ejtett. Főként azzal érdemelte ki előjáróinak dicséretét és elismerését, hogy rajtaütéseit zajtalanul, olyan csendben tudta végrehajtani, hogy a közelben lévő ellenség nem is gyanította közellétét.

Gödri Zsigmond törzsszermestert ezekért a szolgálataiért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Teliek a históriák a mi magyar nemzetünknek dicsőségével, teli a világ azoknak emlékezetével, és Európának egy szeglete sincs, aki az mi eleinkről becsülettel ne szólna; soha mindannyiunk vér nagyobb folyásólal nem folyt mint a magyar kard miatt, soha ennek a pogány holdnak betöltését senki úgy nem késlette mint mi magyarok. De meg kell vallanunk, noha nyögve és pironkodva, mert: olyan messze estünk mi mostani magyarok a régiektől, hogy ha előjönneek mostan más világról azok a mi vitéz eleink, sem mi őket, sem ők minket meg nem ismerhetnének. Mert nyelvünkön, szólarunkon kívül mivel hasonlítjuk mi magunkat azokhoz?

ZRINYI MIKLÓS

CSENDŐR LEKSZIKON.

76. kérdés. Egy község egyik utcáján mintegy 8–10 főtől álló csoport úgynevezett fej vagy írás-játékot játszik aprópénzzel. A játék abból áll, hogy a földön egyenes vonalra húznak s a játkban résztvevők félként szereplő pénzdarabjaikat a vonal felé dobják. Amelyiknek pénzdarabja legközelebb esett a vonallal, elsőnek jogosult a játékban résztvevők pénzdarabait marokbafogás és összerázás után feldobni, ezzel a bejelentéssel: fej vagy írás! aszerint, amint a feldobó fej vagy írásra játszik. A lehulló pénzdarabok közül mindazt megnyeri a feldobó, amelyek bejelentésének megfelelő oldalukkal mutatják a földön. Szerencsejátéknak tekintendő-e ez a játék s ha igen, büntethető-e a játékban résztvevők?

Válasz. A Kbt. 91. §-a szerint szerencsejáték, amelyben a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függ. A leírt játék tehát szerencsejáték, mert semmiféle ügyességgel nem lehet szabályozni azt, melyik oldalukra esnek a marokban összerázott és feldobott pénzdarabok.

A törvény elsősorban a „szerencsejáték-vállalatot” bünteti, vagyis azt, aki a szerencsejátéktól üzleti forgalmat csinál nyilvános, vagy a közönségnek nyitva álló helyiségben. Nyilvános és a közönségnek nyitva álló helyiségnek tekintendő az a magánlakás is, amelybe bebocsátanak mindenkit, aki a szerencsejátékban részt akar venni. Ide tartoznak az egyébki magánlakások tekintendő egyesületi és klubhelyiségek is, ha a szerencsejátékban való részvétel végett vendégeket fogadnak, vagy a tagfelvétel szokásos alakításúított eltekintve a szerencsejátékban résztvevőkre vonatkozólag. A törvény a vendéglő-, kocsmá-, szálló- és kávéházhelyiségek tulajdonosaira különleges felöltséget ró, mert nemcsak akkor bünteli őket, ha helyiségeiket szerencsejáték üzemére átengedik, hanem akkor is, ha helyiségeikben szerencsejáték üzemét gondatlanságból eltűrik.

Az utca a közönségnek nyitva álló hely lévén, a játék-személyek felbresszésére alkalmas, büntetendő cselekményt követ el az, aki az utcán szerencsejátékot rendez s büntetés alá esnek a résztvevők is a Kbt. 87. és 89. §-a szerint. Ha nem állapítható meg a szerencsejáték-vállalat-jelleg, vagyis a rendező személye, ettől függetlenül is büntetés alá esnek a résztvevők.

Ha a játékban szereplő tét igen alacsony, a csendőrinek nem szükséges a törvény teljes szigorúságát alkalmaznia. Megelégedhetik azzal, hogy kellő figyelmeztetéssel az ilyen utcai csoportosulást feloszlatják. Valamint magánlakás udvarán folytatott ilyen játék nem esik büntetés alá, ha egyébként az üzletszerűség, a szerencsejáték-vállalat esete a fentiek értelmében felem nem forog.

77. kérdés. Egy öt éves gyermek gyújtóval játszik s felgyújtja a szomszéd istállóját. Az istálló leég. Mily büntetékmeny forog fenn s kit kell büntetni felelősségre vonni?

Válasz. A Btk. 425. §-a a tűzvészokozás vátségének gyanúja forog fenn. Büntvdi felelősséggel tartoznak a gyermek szülei, illetőleg azok, akik az eset idején a gyermeknek a kellő felügyeletet elmulasztották s ettől, hogy a gyermek tűzvész előidézésével járó anyagok közelében gyújtóval játszik. Az eljárás a kir. járáshíróág hatáskörébe tartozik.

A 12. évét még be nem töltött gyermek büntvdi felelő-

ségre nem vonható, ellenében tehát semmiféle eljárásnak helye nincsen. Bünteselekményt elkövető gyermekről csak akkor kell jelentést tenni a fiatalkorúak bíróságához vagy a gyámhatósághoz, ha a gyermek állandóan nélkülözi a kellő gondozást és felügyeletet és előrelátható, hogy ily helyzetben meg fognak ismétlődni bünteselekményei.

78. kérdés. Tiltott cselekményt követ-e el az, aki nagyobb községben vagy városban cigarettákat, szötyegeket és lakárokat az utcára néző nyitott ablakba szellőztetés végett kirak?

Válasz. A cselekmény nem esik büntetés alá. A közlekedési kódex 54. §-ának 3. bekezdése csak az ablakból tárgyak kidobását vagy kirázását, porolását tilalmazza.

79. kérdés. Mily okból tiltja a Szdl., hogy a csendőrszervezetnél több egyéni és egyéni több körülményre vonatkozólag szembeállítás?

Válasz. A szembeállítás tulajdonképpen kivétel az alól az általános szabály alól, hogy a tanuk (és a gyanúsítottakat is) a feleknek (a többi gyanúsítottaknak) és a többi tanuknak távollétében, külön-külön kell kikérdezni. Fontos érdek ugyanis, hogy a tanuk vagy a gyanúsítottak egymás vallomásáról ne tudjanak, mert a megtett vallomás ismeretében önkéntelenül is befolyásolva lehetnek, avagy átutaltatást szenvednek vallomásaik irányvonalára nézve. Ezt az irányvonalat ugyanis a kihallgatást végző hatóságnak vagy közönségnek kell megadnia. Nem pedig a tanunak vagy gyanúsítottaknak saját fel fogása, érdeke és érzelmi adottsága szerint kell követnie.

A szembeállítás célja az ellentét tisztázása a vallomások között. Ezt oly módon véli elérni a törvényhozó, hogy az ellentétes vallomást tevőket egymással szembeállítja s ettől azt várja, hogy az igazat mondó fél vallomása megtelepedés szerűleg, váratlanul batván, a másik tévedő vagy hazudó féllel szemben az igazság erejétől fogva oly lelki állapotot idéz elő, amely az utóbbi tévedése belátására vagy hazugságának eljézésére bírja. Feltételezi ugyanis a törvény, hogy a jóhiszemű tévedés ily módon kideríthető, a hazug vallomástevő pedig, ha nem romlott vagy elvetemült ember, habozva vagy ingadozva válik s nem lesz elég lelkireje hazugságának megmaradni. A szembeállításnak tehát gyors ítélemben kell megtörténnie, hogy megtelepedésszerűleg és váratlanul hasson a szembeállítottakra. Ez a követelmény elvesztendő jelentőségét, ha több egyén szembeállítását egyszerre akarják végezni a kihallgató hatóság vagy közeg, mert hiszen a szembeállítottaknak egy része elég idővel rendelkeznie arra, hogy előkészüljön a szembeállásra, mert ugyanabban az időpontban egyszerre csak két egyén lehet szembeállítani, a többinek pedig szülségekpen sorára kellene várnia. Ha pedig a kikérdező közeg nem vezényszóra kezdőné meg több egyén szembeállítását egyszerre, ez csak zavaros helyzetet idézne elő, amelynek nincs meg a komolysága és ünnepessége, nem is szólna arról, hogy az ily jelenet kellő megfigyelése és ellenőrzése sem lenne lehetséges.

Ezért rendelik el a törvényes szabályok, hogy a szembeállítás sohasem lehet tömegjelenet, hanem csak két egyén szembeállítása. A szembeállítás különleges érzéket és bizonyos törvényes megfontolást is igényel a szembeállítás fogantatójától. Ezért a felelősi szabályok csak kivételesen engedik meg a szembeállítás a nyomozás és vizsgálát során, mert a törvényhozó azt akarta, hogy a szembeállítás rendezését a fővágyalison történjék, a nagytapasztalatú és nagyobb jogi tudású fővágyalási elnök vezetésével. Ennek hátránya természetesen az, hogy a fővágyalásig a szembeállított felek vagy tanuk tudomást szerezhelnek az övékkel ellentétes vallomásokról s így az a lélektani hatás, amelyet a szembeállításról várni lehetne, az érdekeltek részéről ki-védhető.

A szembeállításról meg kell különböztetni a felismerő eljárást, mert ezt a kétőt gyakran összekeverjük. A felismerő eljárásnak mindig helye van, amikor valamely személynek, vagy tárgynak azonososságát kell megállapítani a nyomozásban fontos személlyel vagy tárggyal. A tanm például sokszor nem tudja a gyanúsított nevét, de le tudja írni külsejét. Ebben az esetben tehát először el kell véle mondani a megállapítandó személy külsejére vonatkozó jellegzetes adatokat; ezután a kérdéses személyt több egyénnel együtt előle kell állítani s fel kell őt hívni, hogy a jelenlévők közül jelölje meg azt, akit az ímént leírt. Hasznos módon kell eljárni a tárgyaknál és a helyszínen maradt nyomoknál, bűnjelknél. Ezeket is előle le kell írni a tanúval s azután felismerés végett felmutatni vagy a nyo-

A nagy francia ideálok szem előtt tartásával kötelessége a francia ifjúságnak a maga hatáskörében közreműködni a trianoni igazságtalanság jóvátételén.

GEORGES DESBONS, francia író.

mok megjelölése végett a helyszínre vinni. A fellemerő eljárás a nyomozás alatt mindig teljesíthető, sőt a legtöbb esetben fogantatásának nélkülözhetetlen és balszükséglettel is szükséges.

80. kérdés. Mit értünk a Szul. 160. e) pontjában említett kivételes bírói illetékességen? Melyek ennek a kivételes illetékességnek az esetei?

Válasz. Bírói illetékességen általában annak meghatározását értjük, melyik bíróság jogosult eljárni azonos hatáskörű bíróságok (pl. több törvényszék vagy több járásbíróság) közül. Kivételes bírói illetékességen értjük a kir. ítélőtáblák székelyén működő törvényszékeknek (Budapesten a kir. büntetőtörvényszéknek) az illetékesség általános szabályaitól eltérő illetékességét.

A Bünyádi Perrendtartás 16. §-ában foglalt általános illetékességi szabály szerint ugyanis, ha törvényszéki hatáskörbe tartozó büntesekmányról van szó, az a törvényszék illetékes, amelynek területén a büntesekmányt elküldték. Egyes büntesekmányokra vonatkozólag azonban a törvény kivételt tesz a kir. ítélőtáblák székelyén lévő kir. törvényszékeket (Budapesten a kir. büntetőtörvényszéket) jelöli meg illetékesnek, a kir. ítélőtábla területén lévő többi kir. törvényszékek illetékességének mellőzésevel. Ezek a büntesekmányok a következők:

1. Felségsejtés, király bántalmazása, hűtlenség és lázadás (Btk. II. rész, 1—IV. fejl.).

2. A Btk. 203., 205. és 206. §-ában meghatározott pénzjegyhamisítás.

3. Az 1915. évi XIX. törvényekben meghatározott, a budviselés érdeke ellen elkövetett bűntettek és vétségek.

4. A király (kormányzó) megsértése, a királyság intézményének megtagadása (1913. évi XXXIV. t.c.) és a Btk. 173. §-ában ütköző, az alkotmány és törvény ellen irányuló lázadás.

5. Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. t.c.-be ütköző bűntettek és vétségek.

A budapesti kir. büntetőtörvényszék kizárólagos hatásköre van kimondva:

6. az 1922. évi XXVI. és az 1931. évi XXXII. t.c.-be ütköző, fizetési eszközökkel, illetve azok bejelentésének elmulasztásával elkövetett bűntettek és vétségek, valamint

7. a Nemzeti Bank bankjegykijátszató szabaddolmányok megsértésével elkövetett, az 1924. évi V. t.c. 12. §-ában ütköző vétség eseteire.

is a kávéházban tartózkodik. A járőr — melynek tagjai Hubay András törzserőrmester és Göcse József csendőr voltak — a helyszínen a következő állapotot találta: a kérdéses szobaajtó félig, a szekrény ajtaja egészen nyitva volt. A szekrényajtó mellett a padlón likőrrel telt palack állott. A ruhaszekrényben volt fehérnemű széjjel szórtan feküdt a padlón. A szobaajtótól végig a folyosón a kávéház ajtajáig 5—10 koronás bankjegyek heverték, összesen 75.000 korona értékben. A sértettek előadása szerint a pénzt a ruhaszekrény egyik fiókjában, a fehérnemű közé rejtve tartották.

A felrökök szobája közös folyosóra nyílt a kávéházzal és a konyhával. A lopás a kávéházi üzemórak alatt történt, midőn a személyzet a folyosón állandóan közlekedik, így a járőr arra a feltevésre jutott, hogy a tolvaj a ház nép között keresendő, mert idegen személy jelenlétét a személyzetnek feltétlenül észre kellett volna venni. Feltűnt a járőrnek a likőrrel telt palack is. Egyrészt azért, mert azt a teljes nem vitte magával, másrészt, mert a palacknak azon a helyen, ahol a járőr találta, az ajtó felnyitása és főleg a ruhanemű széjjelhányása következtében fel kellett volna dűlnie. A 75.000 korona értékű bankjegyeknek a folyosó hosszában való elszórása szintén szegyet ütött a járőr fejébe. A sértett által gyanúsított lakatos azonnali kikérdezése alkalmával mindenre nyugodtan, kielégítő választ adott, több tanúval igazolta, hogy az udvaron egyedül nem fordult meg. A kérelmére fogantatott személymotaolás negatív eredménnyel járt. A lakatos a járőr tagjai egyébként is megbízható, becsületes, jól kereső iparosnak ismerték és így tettessége valószínűtlennek látszott. Ezután a járőr a két sértett részletes kikérdezéséhez fogott. Béres Ilona előadta, hogy a szobát 22 óra tájban kulcra zárta be. A lopást háromnegyed 24 óra tájban ő fedezte fel. A járőr kérdésére, hogy kik szoktak vendégeik lenni, kijelentette, hogy azok mind úriemberek, azokra már nem is gyanakszik, de nem tartja kizártnak, hogy a lopást a vele közös szobában lakó társnője, Kiss Malvin követhette el, ki Budapestre készül s így pénzre van szüksége.

Kiss Malvin igazolta, hogy 22 órától háromnegyed 24 óráig a kávéházi pénztárból ki sem mozdult és előadta, hogy nem ő, hanem Béres Ilona készült Budapestre és az a gyanúja, hogy az követte el a lopást.

A járőr az eddigi adatok összevetéséből most már joggal arra következtetett, hogy a tettest a sértettek egyikének személyében kell keresni. Kijelentette sértetteknek, hogy az ő szobájukban kutatást fog tartani. Béres Ilona, a feljelentő ez ellen hevesen tiltakozott.

Kiss Malvin a kutatás megtartását kérte, kinek kérelméhez a kávéháztulajdonos is csatlakozott. A kutatás során a járőr a 18.000 koronát a divány alatt, Béres Ilona kezdetűlve ellátott szekendőbe kötvé és a diványkámpitozáshoz hozzá varrva megtalálta. Béres Ilona erre a lopást beismerte, Budapestre akart menni és ezért volt a pénzre szüksége. A 18.000 koronából 9.000 az övé volt, míg 9.000 társnője tulajdonát képezte. A 75.000 korona értékű bankjegyeket süjtőjéből azért szórtta el a folyosón, hogy ezáltal a gyanút idegenre terelje.

A huncsúzat tanúlása szerint a védelmet is támadva kell megoldani. Ezzel az elvvel a bűnözés terén is alkalmazhatunk, amint ezt a leírt eset is igazolja. A kriminálhistoria számos olyan esetet mutat fel, ahol a nyomozás a tettest a feljelentő személyében derítette ki. Gondoljunk csak a biztosítási csalásokra. A nyomozás kezdetén

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Beküldte: Hubay András törzserőrmester (Rum).

1923 március 9-én, 24 óra tájban Sárvár községben, a sárvári örs helyi szolgálatban álló járőrnek Steiner Samu kávéháztulajdonos feljelentést tett, hogy Béres Ilona kávéházi felrökö panaszra szerint, a felrökök szobájába ismeretlen tettes alkukacsul behatolt és a zártan szekrényből 18.000 korona készpénzt elloplott. A pénz Béres Ilona és Kiss Malvin felrökök közös tulajdonát képezte, akik a kérdéses szobában együtt laktak. Béres Ilona előadta még, hogy gyanúja Halas József sárvári lakos lakosságára irányul, ki a lopás felfedezése előtt a kávéház udvarán éléskodott és aki még most

*A neveket megváltoztattuk. Szerk.

mindenki gyanús, aki csak él. Ez a kiinduló pont. A feljelentő személyét és szerepét a bűnügy objektív tényálladékanak adatni alapján ellenőrizni kell és sohasem szabad őt elvileg kihagyni a gyanúsíthatókként figyelembe jöhető egyének közül. Ez ennek a nyomozásnak a tanácsa.

II.

Hubay András csendőr Sárváron 1923 január 23-án vasútügyleti szolgálatot teljesített. 23 óra után a vasúti vendéglő pincére feljelentette, hogy 22 óra után, midőn az esti vonatok már elmentek, a vendéglő egyik asztalára borulva elaludt. Midőn felébredt, észrevette, hogy kabátja belső zsebéből eltűnt 9750 koronát tartalmazó börtárcája. Midőn aludt, a vendéglőhelyiségben csupán egy vak koldus tartózkodott, ki még most is ott van. A koldusnak ő adott engedélyt arra, hogy reggelig, midőn hozzátartozói a szomszédos községből érte jönnek — a vendéglőben tartózkodhassék.

Hubay csendőr kikérdezte a vak koldust, ki előadta, hogy ő az egész idő alatt a padon feküdt, de fogfájása miatt nem aludt. Hallotta, hogy valaki belép a vendéglőbe. Néhány perc múlva az illető hozzá jött és cigarettával kínálta. A cigaretta szegletes bádorgodóban volt, ezt lapintással állapította meg. Az idegennel való beszélgetés közben megemlítette, hogy mindkét szemére világtalan. Kis idő múlva hallotta, hogy az idegen a vendéglőből eltávozott. Arra a kérdésre, hogy a cigarettavéget hová tette, a koldus azt felelte, hogy a vendéglő mellett levő illemhely csatornájába dobta. Hubay csendőr az illemhelyre ment, hol a csatornában csupán egyetlen cigarettavéget talált, így valószínűnek látszott, hogy az a koldus által eldobottal azonos, azért őrizetbe vette. A cigaretta-hüvelyen „Radois” felírás volt olvasható. Hubay csendőr valószínűtlennek tartotta, hogy a lopást a magával tehetetlen koldus követte volna el. Az volt a feltevése, hogy a tettest elsősorban az aznap éjjeli koreszmázók között találhatják meg. Utasemberről ugyanis nem lehetett szó, mert a következő vonat csak másnap hajnalban indult. Ezért bizalmi egyéneket vett maga mellé és sorra járta a sárvári koreszmákat, hol az éjjeli vendégek után puhatolt.

Igy jutott el Márton József vendéglőjébe, hol a vendéglőstől megtudta, hogy nála Réz György sárvári hentes szórakozott, ki a koreszmából 22 óra után távozott azzal, hogy hazamegy lefeküdni, mert a hajnali vonattal Győrbe utazik. Mivel a vendéglőben még nem takarítottak, Hubay csendőr megmutattatta magának, hogy Réz melyik asztalánál ült. Az asztalon levő bádorgodóból cigarettával feliratú cigarettahüvelyeket talált. Ebből már látta, hogy jó nyomon jár. Réz Györgyöt a községkórházra hívatta és kikérdezte. Réz tagadott, dacára annak, hogy zsebében bádorgodóban „Radois” feliratú, hüvelybe töltött cigaretták voltak. Erre Hubay csendőr a gyanúsítottat az állomásra kísérté, hol őt a személynazonosság felismerése végett a koldussal „szembesítette.” A „szembesítés” a következőképen folyt le: Réznek több kérdést kellett a vak koldushoz intéznie és meg kellett őt a bádorgodóból cigarettával kínálta. A koldus Réz hangjából és a cigarettadoboz megjelöléséből határozottan felismerte az embert, aki őt cigarettával kínálta. Mivel Réznek kívül más a vendéglőben nem fordult meg, Réznek ott való megfordulása pedig a vak koldus előadása és az azonosított cigarettavégek révén bizonyítva volt, tettestként csupán Réz jöhetett tekintetbe. Hubay csendőr ezt a gyanúsított elé tárta, ki a lopás elkövetését beismerte. A lopott pénzt a koldusnak háza ersznye alá rejtette, honnan azt önként elő is adta.

Réz elég vagyonos, jó hírnevű, büntetlen előéletű iparosember volt, kit a lopásra a kínálkozó jó alkalom és az elfogyasztott szesz hatása alatt csökkent erkölcsi ítélőképessége vitt rá. Előadta, hogy az állomásra a hajnali vonat indulása iránt ment érdeklődni, de az iroda már be volt zárva, ezért lépett a vasúti vendéglőbe, hogy a szükséges felvilágosítást ott szerezze be.

A vakok nem látnak, de egyéb érzékszerveik (főleg a hallás és tapintás) annál fejlettebbek. Adott esetben tanuként jól használhatók. Régi tapasztalat az, hogy a nyomozást sokszor jelentéktelennek látszó apróságok (ennél az esetben a cigarettavég) vizslat sikerre. A leírt eset egyébként az alkalmi bűnöző típusára is jellemző példát szolgáltat.

III.

Beküldte: Tóth László tiszthelyettes (Szombathely).

Alsóság községben 1930 november 29-én a celldömölki úrs járórének — melynek tagjai Tóth László tiszthelyettes és Kovács Imre őrmester voltak — Jávör György eséplőgéptulajdonos feljelentést tett, hogy bezárt magtárából ismeretlen tettes, ismeretlen napon 4 q. búzáját ellopta. A járórvezető néhány kérdéssel tisztázta, hogy az „ismeretlen idő” kb. 2 hetet jelent.

A járór elsősorban annak megállapítását tűzte ki céljává, hogy bűnselekmény forg-e fenn és nem csupán a gabonabeszáradás okozta-e a paraszolt hiányt? Megvizsgálta a sértett műszakönyvét (ebben a könyvben volt feltüntetve, hogy a gép mennyit csépel és mennyi a keresett rész) és megállapította az összereszményt. A szakértő véleménye szerint a búza q.-ként 2 kg.-t szárad be. Ezt alapul véve, 8 q. buza indokolatlan hiány mutatkozott, ami kétségtelenné tette, hogy bűnselekmény történt.

A helyszíni szemle csupán annak megállapítását eredményezte, hogy a behatolás a magtár ajtaján keresztül tolvajkulccsal történt és hogy a tettes távozása után az ajtót bezárt. Sértett előadása szerint a magtárban nyomokat, az udvarban búzaszorgási nyomokat sohasem észleltek. Sértett részletes kihallgatása alkalmával sem szolgáltatott bővebb támpontokat, gyanúja senki ellen sem irányult. A sértett a járórvezető eziránt feltett kérdésére elmondta, hogy a gabonagarmadikat rendszeresen meg szokták jelfőlni és ha akár ő, akár valamelyik munkása a magtárba lép, első dolguk meggyőződést szerezni arról, hogy a jelek sértetlenek-e. Két munkása volt a sértettnek, kik előadása szerint szintén ismerték a jeleket.

Tóth tiszthelyettes gyanúja először ezekre irányult. Sértett szerint a munkások teljesen megbízhatók voltak.

Talán valaki megemelt megszólalt a kérdi tülem: mit akarsz ezekből a sok beszédelebből kihozni? mit tanácsolsz? Könyvül akárkinek is deklamálni, predikálni, de orvosság kell a betegnek, flakstrom a sebnél. Én arra röviden felelek: meg is duplázom kiáltásomat: fegyver, fegyver, fegyver, fegyver hívántaték, és jó vilézi reszolutiót ezen kívül én semmit sem tudok, sem mondok. Azért, magyrok, ezzel ottalmazzok meg magyokat, magy viléziul haljunk meg mindnyáján, mert non datur aliud modum. Elfussunk? nincs ham, semm másnt Magyarországot meg nem találjuk, senki a magy országából barátságunkért lei nem magyyn, hogy minket helyheztesen belé: az mi nemis szabadságnak az ég alatt semm söris, hanem Pannóniában.

ZRINYI MIKLÓS

A járőr ennek dacára puhatolt kiletük, életmódjuk, viszonyaik, összeköttetések után, külön-külön részletes kikérdezés alá vonta őket, minek során maga is arra a meggyőződésre jutott, hogy a tetteseket mások személyében kell keresni. A járőrvezető összegezte az eddigi adatokat és ezek alapján arra a feltevésre jutott, hogy a lopást csak olyan egyén követhette el, aki a helyszínen teljesen ismerős és a záruk felnyitásához ért, továbbá, hogy a lopást napal követték el, mert:

a) a magtár a község legforgalmasabb utcájában van és sértett ott naponta megjeleik;

b) a tettesnek tudnia kellett, hogy mikor szokott a magtárban tartózkodni a sértett vagy valamelyik munkása;

c) ismernie kellett a tettesnek a garmadák megjelenésénél alkalmazott jeleket, mert különben nem tudta volna azokat utánozni és így a cselekményt a sértett vagy munkásai már az első alkalommal felfedezték volna;

d) ha éjjel történt volna a lopás és a tettes ismeretlen, a jelekre figyelmes nem lehet és a garmadát sem tudja gabonaelszóródás nélkül megdézsmálni;

e) ha nem ért záruk felnyitásához, avagy ablakot, vagy pedig ajtót tör föl, hogy bejuthasson;

f) abban az időben állandóan esőzés és így nagy sár volt, mindennek dacára a magtárban — noha oda minden nap bementek — soha nem észleltek nyomokat.

Ez a feltevés azonban még mindig nem nyújtott elég útmutatást arra, hogy ezek alapján a tettes személyéhez lehessen jutni. A járőrvezető először a szokásos és gyanús egyének megrostálására gondolt. Jegyzékönyvecskéjében talált egy Kévés József nevű bádógos, alsósági születésű, celdömölki lakost. Mivel még nem régen teljesített az őrsön szolgálatot, Kévést nem ismerte, ezért a bíróhoz fordult felvilágosításért. A bíró címondta, hogy egy ilyen nevű bádógos ezelőtt egy-két hónappal jött a községbe lakni és ugyanabban az épületben rendezte be a műhelyét, amelyben a sértett magtára volt. A bíró mindjárt hozzátette, hogy arról a bádógosról nem lehet szó, mert az tisztességes ember.

A járőrvezető most már Kévés személyével foglalkozott és a sértett, valamint a munkások kikérdezése útján igyekezett megállapítani, hogy Kévés a lopás felfedezése napján hogyan viselkedett. Megállapította, hogy Kévés a kérdéses napon korábban kezdte meg a munkáját és korábban hagyta abba. Az egyik munkásnak az volt a benyomása, midőn az udvarban járó Kévés munkahelyéhez tartozó műhelyhez közeledett, Kévés az oda belátást igyekezett megakadályozni, később a műhelyt be is zárta és addig, míg ott tartózkodtak, ki sem nyitotta. A járőrvezető most már érdekelt, hogy Kévés máskor is ilyen gondosan őrködött-e üzleti titkai felett. Kiderült, hogy a szintűt Kévés egyébként reggeltől-estig nyitva szokta hagyni.

Kévés viselkedése tehát a lopás felfedezése napján rendes szokásaitól eltért, ennek okának kellett lennie. A járőr Kévést először tanuként kérdezte ki. A műhelybe lépve, a járőrvezető először megkérdezte tőle, hogy a gabonalapási ügy nyomozásánál nem tudna-e valamivel a járőr segítségére lenni? Kévés kijelentette, hogy az egész ügyről csupán a sértett és munkásai elbeszéléséből értesült, egyben tiltakozott az ellen, hogy a járőr a műhelyébe lépjen, mert azerte a falubellek most már őt fogják gyanúsítani. A járőrvezető erre kijelentette, hogy a gyanu igenis őrá irányul és hozzáfogott Kévésnek gyanúsítottként való kikérdezéséhez.

Kévés tagadott, de a járőr házkutatást tartott, melynek során a szímben, három zsákban, szalma alá rejtve 158 kg. búzát, a műhelyben pedig — ugyancsak elrejtve

— 120 darab különböző kulcsot és tolvajkulcsot talált. A búza szerzésére nézve Kévés azt adta elő, hogy azt azelőtt kb. egy hónappal a celdömölki vásáron ismeretlen embertől vásárolta. A járőrvezető azt kérdezte tőle, hogy hol vette a vásárláshoz szükséges bolettát és hova tette a vásárlás alkalmával nála maradt bolettajegyet. Kévés azt válaszolta, hogy a bolettákat egy ismeretlen gyermekkel vásároltatta az egyik trafikban és a postán, a bolettajegyet pedig a vásárlás után eldobta, mert nem volt szüksége rá. A járőr a kikérdezést felfüggesztette és a trafikban, valamint a postán megállapította, hogy gyermekeknek egyik helyen sem szolgáltattak ki bolettát, erre határozottan emlékeztek.

Védekezésének ilyen megdöntése azonban nem hozta zavarba Kévést, megmaradt az állítása mellett. Most már azt kérdezte a járőrvezető, hogy a búzát ki szállította a műhelybe. — „Az az ismeretlen, akitől vásároltam” — volt a válasz. Kévést Celidömölkün jól ismerték, ha tehát a vásáron ott járt, feltétlenül kellett ismerőssel találkoznia. Ezzel szemben Kévés azt állította, hogy ismerőssel sem a vásáron, sem pedig az oda-hazavezető úton nem találkozott. A vásáron olyan korán jelent meg, hogy ott akkor azon az egyénen kívül, akitől a búzát vásárolta, még csak két ismeretlen zödégarus tartózkodott. A járőr most már a vásáron szolgálatot teljesítő községi hajdút kérdezte ki, aki Kévést személyesen jól ismeri. A hajdu a vásártéren volt attól kezdve, amidőn ott még csak néhány ember lézengett, egész a vásár befejezéséig, de Kévést nem látta. Más tanut sem sikerült szerezni, aki Kévessel találkozott volna. Kétségtelen volt, hogy Kévés nem járt a vásáron, de ő ennek dacára kitartott állítása mellett.

A járőrvezető most már más oldalról igyekezett olyan bizonyítékot szerezni, amely Kévést beismerésre bírja. Adatokat szándékozott gyűjteni arra, hogy Kévés a vásár idejében máshol tartózkodott és így nem is lehetett a vásáron. Az adatgyűjtés sikerrel járt. Több tanu igazolta, hogy Kévés a celdömölki vásár napján kora reggeltől késő estig Alsóságról ki sem mozdult és a műhelye berendezésével foglalkozott. Midőn a járőr ezt elvértárlta, felhagyott a tagadással és a lopás elkövetését beismerte. A szombathelyi kir. törvényszéknél elnyerte büntetését.

* * *

Ez a nyomozás azt bizonyítja, hogy a legkonokabbul tagadó gyanúsítottat is beismerésre lehet bírni, ha védekezésének egyes pontjait egymásután megcáfoljuk. Az eset érdekes példát szolgáltat a gyanúsított alibiének mintaszerű megdöntésére is.

Gyakran eredményez terhelő adatokat az az eljárás, midőn vizsgálat tárgyává tesszük, hogy a bűncselekmény elkövetőjeként figyelembe jöhet-e személyek a bűncselekmény elkövetése idején, azt közvetlenül megelőzően és utána mennyiben tértek el a mindennapi életmódjuktól, szokásaiktól. A megszokottól való eltérésnek valami okának kell lennie. Ez a tettesnél a bűncselekmény elkövetésével járó előkészületek, teendők és következményekben rejlik. Arra a kérdésre, hogy miért tért el a rendes, megszokott életmódjától, napi programjától, természetesen valamilyen költött okkal hozakodik elő, melyet viszont megfelelő bírálat alá vonással, megállapításokkal rendszerint meg lehet cáfolni.

KI TUDJA?

Hány kantonja van Svájcnak? Melyik a legnagyobb, melyik a legkisebb? Hogy hívják az öskantonokat?

Hősök emléke. Október 15-én délelőtt leplezték le a váci hősök emlékművét, mely *Cser Károly* alkotása. Az avatáson megjelent *József kir.* herceg, vitéz *Kárpáthy Kamilló* gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka, *Preszly Elemér* főispán, a kormány képviselőjében, *Ahnásy László*, a képviselőház elnöke, *Kolozsváry Mihály* felsőházi tag, *Hanauer A. István* megyéspüspök, *Kornis Gyula*, a váci kerület képviselője és *Krakker Kálmán* polgármester vezetésével a város és a környék közönsége. Az ünnepélyt *Krakker Kálmán* beszéde nyitotta meg, majd *József kir.* herceg mondott ünnepi beszédet. A beszédek után megkezdődött a koszorúk elhelyezése, majd a katonai és polgári alakulatok díszmenetben vonultak el az emlékmű és a főherceg előtt. *József kir.* herceg ezután megtekintette a katolikus hősii halottak, majd a váci sportegyesület hősii halált halt evezőseinek emléktábláját. Az ünnepséggel kapcsolatban hadiemlékiállítást is rendeztek, amelyet *Raintner Ernő* nyugalmazott tábornok, a frontharcosok váci csoportjának vezetője nyitott meg. — Október 15-én délelőtt leplezték le a nagykanizsai evangélikus templomban az egyházközség hősii halottainak emléktábláját. A leplezés istentisztelet keretében történt. *Horváth Olivér* vezetőlélkés mondata az ünnepi emléke- és avatóbeszédet. *Kráthy István* polgármester a város nevében, *Kálmár Zoltán* mérnök, presbiter az egyházközség nevében, dr. *Thörmay Zsigmond* postaigazgató a frontharcosok nevében tett koszorút az emlékműre. — Ugyancsak október 15-én délelőtt ünnepélyes keretek között avatták fel Baja város is a nősök emlékoszlopát. Az ünnepélyen megjelent *Walkó Lajos*, a város országgyűlési képviselője és *Schöröder Béla*, a város felsőházi tagja. Az ünnepi beszédet vitéz *Hódsághy Béla*, a hejai frontharcosok elnöke mondotta. A 20 méter magas oszlopot *Nódas Sándor* adta át *Borbély Ferencnek*, a város polgármesterének megőrzés végett. Az ünnepségen a szegedi honvédeknek is közreműködött. A honvédség, a vitézek, a frontharcosok s a város koszorút helyeztek el a mű talpzatára. Az ünnepségen a város közönsége igen nagy számban vett részt.

Báthory István születésének negyyszázadik évfordulója. A lengyelországi Varsóban, a Pilsudski-téren fátylak és fényszórók fényénél nagy népgyűlés volt *Báthory István* király születésének negyyszázadik évfordulója alkalmából. A gyűlésen résztvettek *Gorecki* tábornok, a hadviseltek szövetségének elnöke, *Swiatliski*, a nemzetgyűlés elnöke, gróf *Szembek*, helyettes külügyminiszter, a magyar követség tagjai és más előkelőségek. A hadviseltek szervezetei és az iskolák zászlók alatt vonultak ki. A zenekar a lengyel és a magyar himnuszot játszott.

A kecskeméti helyőrség játékonysága. A kecskeméti helyőrség parancsnoka levelet küldött a polgármesteri hivatalhoz, melyben bejelentette, hogy a helyőrség tisztikara és kitesztjei felajánlanak a Szegénygondozónak hat hónapon keresztül napi 25 ebédet és így a katonaság 4500 ingyen ebédet ad a szegényeknek.

Dicséretetek. A szegedi V. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: *Nyeate Ferenc* th-t, mert 1932. évben Békésszentandrási községben elkövetett rablás büntetésének tetteseit fáradságosan buzgalommal és kiváló szaktudással folytatott nyomozással kiderítette és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta, miként egy egész vidéket szabadított meg a garázdálkodó cigánybandától; *Szántó János* alldgy-ot, mert 1933. évben Gyula város határában megküzdött gyilkossággal, csalárra, valamint magánokirathamisítás büntetésének tetteseit nagy buzgalommal vezetett nyomozással kiderítette és a helyszíni kötelezés és szemléltető felvétele, valamint a tényvizslat mindenre kiterjedő és szakzerű megismerésével az igazságszolgáltatás munkáját igen jelentősen előmozdította; *Jenei (Jerkovics) Péter* th-t, mert 1933. évben Bucsatelepen egy titokban működő államellenes szervezkedést

sikeresen felderített, majd fáradságosan buzgalommal és kiváló szaktudással folytatott nyomozással máshova is szétágazó, kiterjedtebb államellenes szervezkedés leleplezéséhez és 17 egyénnek az igazságszolgáltatás kezébe való juttatásához nagyban hozzájárult; *Gyurkó László* th-t, *Török Lajos*, *Horváth András*, *Várhalmos (Isán) György* és *Papp Lajos* II. törm-eket hosszas esendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért; *Vigh Albert* th-t, mert 3 ízben, *Terényi Ferenc* törm-t, mert 3 éven át, *Polgár István* törm-t, mert 2 éven át, *Szabó Tamás* törm-t, mert 6 éven át, továbbá a budapesti I. kerület állományából: *Darida Gyula* törm-t, mert 7 ízben, *Vass Gábor* törm-t, mert 6 ízben; a székesfehérvári II. kerület állományából: *Kovács Gyula* törm-t, mert 7 ízben; a szombathelyi III. kerület állományából: *Szentirmai (Szollár) János* törm-t, mert 4 ízben, *Rudics István* törm-t, mert 3 ízben, *Segyevi János* törm-t, mert 5 ízben; a miskolci VII. kerület állományából: *Bazsó Sándor* törm-t, mert 6 ízben és *Dobák Ferenc* törm-t, mert 3 ízben látta el a Kormányzó Úr Ó Felműltóság legmagasabb személyének biztonságára érdekében ezen igen felelősségteljes és megerőltető szolgálatot, mindenkor a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel, fáradságot nem ismerve, kiváló buzgalommal, hűséggel és éberséggel, példás magatartásával, kiváló eredménnyel; *Sche Márton* th-t, mert 18 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, különösen pedig 1929. év óta, mint a nyomozó alosztály nyomozója, a közbiztonsági szolgálat terén az átlagon messze felülemelkedő szaktudásával, páratlan ügybuzgóságával, leleményes következtetésekkel és lelkiismeretességével példát mutató, igen szép eredményeket ért el. Nyilvánosan megdicsérte: *Trukács Árpád* törm-t, mert 1932. évben Békésszentandrási községben elkövetett rablás büntetésének sikeres nyomozásánál és a tettesnek az igazságszolgáltatás kezébe való juttatása körül járőrvezetőjét hathatósan támogatta; *Fóris István*, *Fehér Elek*, *Bagi Balázs*, *Vánaggy Imre* és *Horváth Károly* törm-t, mert 2 ízben, továbbá a budapesti I. kerület állományából: *Nagy István* VII. törm-t, mert 3 ízben, *Kovács Ferenc*, *Révész Dénes* törm-t, mert 2—3 ízben, *Arany István* törm-t, mert 3 ízben; a pécsi IV. kerület állományából: *Puzsai (Prád) János* törm-t, mert 2 ízben; a debreceni VI. kerület állományából: *Daru Antal* törm-t, mert 4 ízben; a miskolci VII. kerület állományából: *Fekete Mátyás* törm-t, mert 3 ízben látta el a Kormányzó Úr Ó Felműltósága legmagasabb személyének biztonságával járó felelősségteljes és megerőltető szolgálatot igen nagy pontossággal és lelkiismeretességgel, igen nagy buzgalommal, hűséggel és éberséggel, valamint példás magatartással, igen eredményesen; *Málthai József*, *Kiss Benjámin*, *Székelly Dénes*, *Szántó László*, *Juhász József*, *Davics Sándor*, *Mészáros István*, *Szabó István* VIII. és *Dudás Sándor* törm-eket hosszas esendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért; *Palotás Mihály* törm-t, mert hosszabb esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, valamint 1931 augusztus hó 1-étől pedig, mint a szegedi 5. nyomozó alosztály segédmunkása, az átlagon messze felülemelkedő példás ügybuzgalommal, pontossággal és tudással látta el teendőit; *Ádám István* és *Szilágyi Lajos* th-eket, valamint *Balaton József* törm-t, mert hosszabb esendőrségi szolgálati idejük alatt, különösen pedig 1929. év óta, mint a szegedi 5. nyomozó alosztály nyomozói, a közbiztonsági szolgálatot példás buzgalommal és odaadással látták el.

Fegyverhasználat. *Zudor József* tisztihelyettes és *Lovász János* esendőrből állott bucsatelepi őrsbeli ellenőrző-járőr a Holt-Berettyó partján haladva, október 17-én 17 óra 40 perckor, mintegy 300 lépésnyi távolságban vadászpuska lövéssel hallotta. A járőr úgy vélte, hogy orrvadás lehet a közelben, ezért ennek tagjai különváltak. A járőrvezető a Berettyó jobbpartján, a járőrtárs pedig a Berettyó-csatorna száraz medrében haladt a lövés irányába. Az orrvadás mintegy 80—90 lépésnyi távolságból észrevette a járőrtársat, de, mert a sötétedés miatt polgári egyénnek hihette, elhagyta leshelet és nyugodt léppéssel az ellenkező irányba indult. *Lovász* esendő ekkor a „törvény nevében” rákiáltott, hogy álljon meg, mert löri fog. Erre az orrvadás a járőrtárs felé lött és a csatorna balpartja irányában elfutott. *Lovász* esendő egyből a menekülő után lött, de eredménytelenül, mert a menekülő, ki időközben a Berettyó balpartján elterülő friss szántású fekete földre jutott, a sötétség miatt nem tudta jól kivenni. A járőrvezető nem használhatta fegyverét, egyrészt,

mert a sötétség miatt csak két alakot látott, de nem tudta kivenni, melyik az orrvadász, de a csendő is löbrányba esett. Az orrvadász üldözését 15—20 perc múlva, a teljes sötétség beállta után, abbahagyták. A járőr tagjai nem sérültek meg. Másnap a járőr a helyszín száraz talaján ismeretlen német újságból származó, több papírdarabkát talált, ezt használta az orrvadász foltjának. A tettes nyomozása folyamatban van.

Vargu József törzsőrmester, a kétegyházi őrs egyik járőrének járőrvezetője, október 19-én 17 óra 45 perckor Kétegyháza községben, a rablás miatt nyomozott Mokán Demeter ottani lakos ellen, a lakásán azért, mert a járőrt vadászfegyverrel megtámadta, löfögyvert használt. Mokán Demeter a helyszínen meghalt. Csendőregyén nem sebesült meg. A fegyverhasználatok ügyében kivizsgálás indult.

Felhívás az erdélyi bajtársakhoz. Hargitaváralja Jelképes Székely Község célja: az ósházán kívül élő székelyek társadalmi, közművelődési és gazdasági ügyeinek felkarolása és támogatása. Istápolása egyenként és összesen minden székelynek; az óshagyományoknak, szokásoknak és erkölcsöknek őrizete, tisztelése és felújítása, minek szervezetében is kifejezést ad.

Az említett cél megvalósítása érdekében Csonka-Magyarország népesebb központi helyiségeiben a szétszórta élő székelyekből társközségeket szervez, melyeket szabályai szerint kormányoz s azokban a szükséghez képest ösgyűléseket tart a székely érdekeknek támogatására. Hargitaváralja községben, valamint az általa alakított társközségekben illetőséget nyer — az iskolai fegyvelem alatt állókat, valamint a főiskolai hallgatókat kivéve — foglalkozásra és társadalmi állásra való tekintet nélkül minden becsületes székely férfi és nő. Az illetőséget az igényjogosult részére székely eredetének hitelt érdemlő igazolása után két lakos ajánlatára a község, illetőleg a társközség képviselőtestülete adja meg. Kiskorúak csak szülői vagy gyámi beleegyezés mellett vehetők fel a község kötelékébe. (Alapszabályok 3., 4. és 5. pontja.)

A községi illetőségre vonatkozó jelentkezést a teljes név, foglalkozás, születési hely és év, családi állapot, feleség neve, gyermekek neve és kora, apa és anyja neve, a család származásának helye, menekült-e és honnan, valamint a jelenleg lakóhelye közlése mellett Gyarmathy Mózes testvérünkhez, Budapest, VIII., Baross-u. 81. címre kell beküldeni. Kérjük az I. P. letelepedési díjnak és az I. P. évi adónak a postahivataloknál kapható bianco befizetési lapon Hargitaváralja Jelképes Székely Községnek 40.780 számú csekszámlája javára való egyidejű befizetését is, a feladó pontos címének feljegyzésével. Ha egy községből több jelentkező lenne, az illetőkről az említett adatok egy kimutatásban, tehát együttesen is beküldhetők. A pénzt azonban ebben az esetben is minden egyes jelentkező az említett módon külön-külön befizetési lappal adja postára, az együttes kimutatásra való hivatkozással. Ennek megtörténte után a község kötelékébe tartozásról szóló igazolványt mindenkinek meg fogjuk küldeni. A munka és költség kimélese érdekében kérjük Testvéreinket, hogy évi adójukat minden évben a jelzett módon, felhívás bevárása nélkül szíveskedjenek befizetni. A tehetősebbektől több adót vagy adományt szívesen veszünk. Indokolt esetben a képviselőtestület az adófizetési kötelezettség alól felmentést adhat.

A társközségek megalakítása ott ajánlatos, ahol a községi szervezettel járó előjárás, képviselőtestület és falgóülés megalkatható, ahol tehát nagyobb számú székely testvérünk él és a munka végzésére vállalkozik. A társközségekben az előjáróság tagjai: bíró, jegyző, adószedő, 2 hites; a képviselőtestület áll: az előjárásból és legalább 8, de legfeljebb 24 választott képviselőből. Ahol testvéreink társközséget akarnak alapítani, oda az alapszabályokat kívánatra meg fogjuk küldeni. Más helyeken lakó testvéreink a legközelebbi társközségnek, vagy közvetlenül a budapesti községnek lehetnek tagjai.

Ügyeink egyöntetű intézésére kívánatosnak tartjuk a továbbra is fennmaradó különféle székely alakulatok vezetőiből egy vezérbizottság megszervezését. Mindennemű felvilágosítás vagy irányításra utasítás a választbélyeg beküldése mellett: Küllő Ignác főbíró testvérünköt, Budapest I., Budafok út 17. sz. cím alatt kérhető.

Aliznek módjukban áll, a szervezkedésre a bizottság elnökének irában ajánlják fel a szükséges képest igénybe vehető munkájukat. Kérjük Testvéreinket, hogy a maguk körében végzendő propagandát, illetőleg terjesztést és az ehhez szükséges felvilágosítást megalkalmassák érdekében c szaktanulni őrizték meg. Mindnyájunk célja, székely nemzeti kollektíváé legyen Hargitaváraljauk; Magyarország egyik legnépesebb községévé való fejlesztése.

Dr. Biró Béla: A prostitúció. Manapság az ember bizalmatlanul vesz a kezébe olyan könyvet, amely a címe szerint úgynevezett „kényes” kérdéssel foglalkozik, mert sokszor nem kap egyebet, mint tudományos mezbe rejtett pornográfiát, ponyvakelendőségre számító szexualitást, sajnos, sokszor még szakemberek tollából is. A közzelfogás általában a prostitúciót is ilyen „kényes”, ilyen alantas érdeklődéssel teli témának tartja. Hogy mennyire nem az, hogy milyen életbevágóan komoly társadalmi, közegészségügyi és nemzeti, sőt nemzetközi probléma ez, mi, csendőrök jól tudjuk. Éppen ezért jóleső csatlakozással olvastuk dr. Biró Béla rendőrorvos-tanácsosnak a prostitúcióról megjelent munkáját, amely háromszázhuszoldalas vaskos kötetben most hagyta el a sajtót. Nem elég annyit mondanunk, hogy ez a könyv hiányt pótol, mert ez az udvarias megállapítás minden valamirevaló könyvnek kijár. Ez a munka azonban a prostitúciónak és mellékérdéseinek olyan tökéletes, olyan szakszerű és számszázalékosan hozzáértő összefoglalása, amilyen magyar nyelven még meg nem jelent s idegen nyelven se sok. Az előtanulmányoknak olyan hatalmas munkája előzte meg ezt a könyvet, hogy annak a megírása már valószínűleg a kisebbik feladatot jelentette, a magyar viszonyok szempontjából pedig a külföldi anyagot tökéletessé egészített a szerző saját rendőrorvosi tapasztalatai és adatai.

Aki a prostitúció világproblémájának minden kérdését, minden vonatkozását meg akarja ismerni, aki nemcsak a laikus kíváncsi szemével, de a tanulmánygó szakember komoly érdeklődésével akarja a kérdést tanulmányozni, az ebben a könyvben mindent megtalál. A prostitúció fogalmának és az okortól napjainkig való történeti fejlődésének ismertetése után külön-külön fejezeteket szentel a szerző a prostitúttól nő személynének, típusának, életsorsának, a prostitúció okainak, lokalizálásának, közegészségügyi vonatkozásainak, továbbá a különböző államok ellenőrzési rendszereinek, a titkos prostitúciónak, a kerítésnek és leánykereskedésnek s végül pedig a célnak, amelyet a könyv is szolgál: a megelőzésnek és a leküzdésnek. Számtalan idézet, statisztikai adat, táblázat és grafikon szemlélteti a szöveget s fokozza a könyv érdekességét, világosságát, érthetőségét és szakszerűségét.

A szerző kétségtelenül nemcsak hatalmas, de nagyon hasznos munkát is végzett, amikor a prostitúció ügyét ilyen alapos és helyes megvilágításba helyezte s ha ez a kérdés hazánkban, a számtalan nehézség közepette is egyszer valamilyen formában legalább félig-meddig kielégítő megoldást nyerhet majd, a szerző érdeme nem lesz elvitatható. Dr. Biró Béla e szép munkáját, mint igen kiváló és a rendőrségen kívül éppen a csendőrség szempontjából is igen értékes szakmunkát olvasóink különös figyelmébe ajánljuk. A könyvet a m. kir. rendőrség szaktanfolyamainak felügyelősége adta ki s hogy kiadásához a belügyminiszter úr is hathatós támogatást nyújtott, a könyv értékét egymagában is fémjelzi. Megrendelhető a Stádium Sajtóvállalat Rt.-nál (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) Ára 5 pengő.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Csendőcs Ferenc th. Hegedűs Annával Rárón, Lovász Ferenc th. Bodán Juliannával Debrecenben, Endre László v. tórn. Zimbro Ilona Margittal Budapestben, Farkas József II. tórn. Polacsek Gizellával Budapestben, Adam Miklós tórn. Gál Rozáliával Újpesten, Papp Lajos th. Balga Ilonával Kunszentmártonban és Pilinyi Imre tórn. Jerszovics Ilonával Újpesten. A székelyföldön: II. kerületben: Takó Imre th. Kövesi Mária Annával Veszprémben, Adorján Ilés tórn. Szűcs Irénnel Jászárokszálláson; a szombatföldi II. kerületben: Reskó Mihály tórn. Pankotai Margittal Nyírbátorban, Tamás Pál tórn. Sostaries Terézével Kaposvárott; a pécsi IV. kerületben: Somos László gth. Cservenka Erzsébettel Pécsen, Cserni Péter tórn. Váradi Margittal Dávod községben, Komárom (Csernák) István th. Gruber Erzsébettel Baján, Fenyves József I. tórn. Merk Erzsébettel Mecsekszalacson, Úr Mihály tórn. Hirsch Judittal Soltvadkerten; a szegedi V. kerületben: Császár István I. tórn. Durajda Máriával Csánadapácán, vitéz Turai János v. tórn. Biró Margit Viktóriával Makón, Balogh Imre II. tórn. Nagy Margit Klárával Jászfényszarun; a debreceni VI. kerületben: Laczkó József tórn. Bálint Margittal Vámospercsen, Becsei Jenő tórn. Gál Ilonával Barnabáson, Farkas Ferenc tórn. Farkas Erzsébettel Ófehértón és Oroz László II., várakozási irleményekkel szabadságolt tórn. Tályai Juliannával Nagytétényben; a miskolci VII. kerületben: Szakály Imre th. Farkas Gizellával Celldömölkön, Darvas András tórn. Lukács Mária Teréziával Miskolcon, Darázs Dező tórn. Fábian Irénnel Dédesen, Pádár István tórn. Tóser D. Etelka Viktóriával Jászszenandráson, Varga István tórn.

Untener Bertával Sátoraljaújhelyen, vitéz Nagy János III. th. Kovács Mária Arankával Miskolcon, Szabó András II. törm. Bertalan Máriával Szikszón és Varga József VI. törm. Dudás Erzsébettel Jászberényben.

Szakaszpáncsnoki teendőikkel megbízottai: A budapesti I. kerületben: Kemény József és Csonka Imre th.; a pécsi IV. kerületben: Mester Sándor th.; a debreceni VI. kerületben: Kiss Sándor I. th.

Öröspáncsnokká kinevezettek: A székesfehérvári II. kerületben Horváth József V., Bándi Péter, Kecskés Imre és vitéz Molnár Sándor th-ek; a szombathelyi III. kerületben: Komáromi János, Farkas István II., Nagy István I., Farkas Sándor I., Béndek József és Janzsó György th-ek; a pécsi IV. kerületben: Takács Sándor, Fodor Antal, Zámbo János, Horváth Fülöp, Varga József III. és Barabás G. Sándor th-ek.

Gyász hírek. Bánkúzy Józsefné, született Boraszkó Irma, Bánkúzy József alezredes, a budapesti I. csendőrkörületi páncsnok helyettesének neje október hó 18-án Budapesten, 44 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogultat október hó 20-án, 16 órakor helyezték rendkívül nagy részvét mellett a Farkasréti temetőben örök nyugalomra. A temetésen, melyen a gyászoló rokonságon kívül a Budapesten állomásozó csendőrtisztikar, valamint az altisztikar is résztvett, *Mirtse Árpád* református lelkész, vallásánár végezte a gyászszertartást. — *Özv. Kriston Miklósné*, született *Mikecz Borbála* október hó 18-án Egerben, hosszú szenvedés után 82 éves korában elhunyt. A megboldogultban *Kriston György* őrnagy, a kaposvári III. osztály páncsnoka, édesanyját gyászolja.

Felhívás a volt 4-es huszárokhoz. November negyedikén lesz kétszáz esztendeje, hogy a volt cs. és kir. 4. huszárezredet gróf Hávor János alezredes a saját költségén felállította. A huszárezred bajtársi egyesülete ennek emlékére folyó év november hó 4-én bajtársi ünnepélyt rendez. Délben 12 órakor a Névtelen Hős emlékkövét koszorúzza meg vitéz *bulcsi Jankó Kocsárd* lovassági tábornok úr, az ezred rek a világháborúban volt páncsnoka, ezt követően pedig bajtársi ebéd lesz a Kéményseprő vendéglőben, melyen az ezred volt tisztjei, altisztjei és huszárai vesznek részt. Szeretném, ha mindenki tudomást szerezne erről az emlékünnepeletről, azok is, akik még viselik a kardot és azok is, akik deressedő fejjel már csak mint emlékre gondolnak a szép huszáréltre. Kérem a bajtársakat, akik mint volt négyes huszárok jelenleg a csendőrség állományában szolgálnak, jöjjenek el minél többen családtagjaikkal együtt a bajtársi ünnepélyre, hogy leróhassuk kegyeletünket volt büszke esapattestünk, a négyes huszárezred iránt. *Vitéz Pálffy István* tiszthelyettes.

Csendőrségi Közlöny, 20. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. A végleges nyugállományba helyezettett: *Szili János V.* kerületbeli alhadnagy. — Az ideiglenes nyugállományba helyezettek: *Marton Pál III.*, *Vörös István III.*, *Tör Sándor I.*, *Gordos Miklós IV.*, *Kerekes Antal V.*, *Horváth Ferenc II.*, *I. és Máttyás János VII.* kerületbeli tiszthelyettesek. — Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: *Balázs Lőrinc VII.* kerületbeli tiszthelyettes. — Névváltoztatások: *Burg Jenő-Lajos-Károly* g. örgy. családi nevét „*Mátty*”-ra, *Wufka Ernő-János-Jenő* szds. „*Vékény*”-re, *Gyurkó József* prb. cs. „*Gyúrfás*”-ra, *Janicsek István* törm. „*Jánosfi*”-ra, *Hipp József* cs. „*Havasi*”-ra, *Koller András* örm. „*Koltai*”-ra, *K. rafa István* törm. „*Turay*”-ra, *Körn István* törm. „*Körmendi*”-re, *M. hálecz János-Ferenc* törm. „*Tokat*”-ra, *Sivák Ferenc* prb. cs. „*Sóvári*”-ra, *Petrák Miklós* örm. „*Pinté*”-re, *Roznik Imre Ferenc* törm. „*Rózsafi*”-ra, *Barcz Mihály* gth. „*Berecz*”-re, *Schrenpf István-Márton* prb. cs. „*Kaposi*”-ra és *Vanya Gyula* törm. „*Ványai*”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek: Csendőrségi elhelyez. si kimutatásának helyesbítése. — Csendőrség legénység vasúti menetdíjainak átalányozása. — A cseppfolyós levegő, mint robbantóanyag használatának szabályozásáról szóló rendelet hatályon kívül helyezése. — Vasárnap és munkaszünetes ünnepnapokon vidéken a csomagoknak expressz díj nélkül való kiadása.

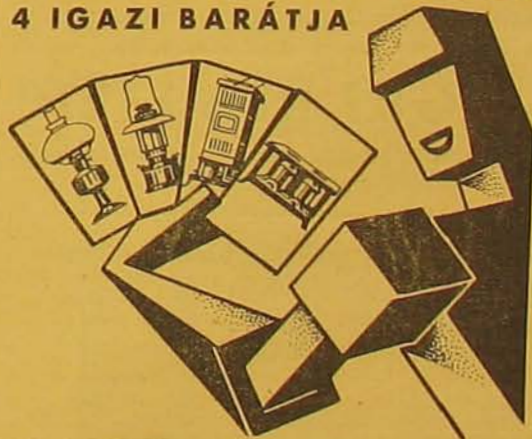
Csendőrségi tollforgót árusít, köt. javít *Várfai (Vlahina) Mihály* polgári altiszt, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám (Csendőrlaktanya) vagy *Fekete Imre* nyug. törzserőmester, Batvan, Géza-utca 15. Árak és munkadíjak: szép, új, díszell. válogatott tollból 10 pengő, szolgálati tollforgó nagyság szerint 3–5 pengő, régi toll átkötése 1 pengő, pótlással 2 pengő, beküldött új toll vizsgálata és megkötése pótlás nélkül 3 pengő, pótlással 3 pengő 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes meg egyezéssel. A közlemények fogalmazási elcsúszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja reá a kézirat első oldalára piros trónnal: „Szerkesztői közlésnek kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábsoron, írógéppel kelles sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megemlíti és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk híradást. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének frásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételeknek a szokásos tisztelt díj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tisztelt díjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bejegyzésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomtatni. A nyomdai korrekciót mi végezzük, korrektúrával nemcsak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Róza-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésnek érszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben;

A MAGYAR CSENDŐR 4 IGAZI BARÁTJA

ALADDIN lámpák
LAMPART viharlámpák
SUPER PALADDIN kályhák
SUPER ROBUR főzőgépek
petroleumgázzal működnek

Tökéletes biztonság, abszolút kényelem, kis befektetés, nagy megtérülés, gyors amortizáció — **Kedvező részvételtől**
teljeseleg — **Díjazott** és ismeretétől szívesen megkölödjük!

Aladdin

Budapest, VII., Rákóczi-út 32.
(Szemben a Rákossal)

magánlevelet akkor sem trunk, ha a beküldő válaszbélyeggel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal adni kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levelekre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy öljegyű számot választani. Annak, aki jeligél nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatti válaszolunk. Kérdések kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrilekszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú leányosági egyenérték az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legatöbb félére lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszámítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25342. számú postatakarékpénztári csekkszámjára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének. Budapest, I. Bőszirményi-út 21. szím.”

33.333. A levélben említett nevet egy főnemesi család is viseli s így a védett nevek közé annak ellenére is bekerült, hogy idegen hangzásánál fogva egyébként sem adná meg a belügyminiszter úr senkinek. Az ön szempontjából az a lényeg, hogy a név nem magyaros hangzású, megváltoztatása szükséges volt s ezt hatálytalanítani részint a név idegen hangzása, részint pedig a név védett volta miatt nem lehet. Ezen ne törje a fejét, örüljön, hogy szép magyar nevet kapott.

Poszpon. 1. Lekszikonválaszt fog kapni. 2. A hét 7 napból áll, másként nem lehet számolni. Honnan veszik, hogy a szabadságos beteket hat napjával számítják? A folyó évi 17. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 45.845/eln. VII. c. 1933. sz. B. M. körrendelet külön életbeléptetési időpontot

A magyar vitézségnek és a magyar katona hősteteinek emelt emléket

GÁRDONYI GÉZA

örökkévaló műveiben.

Költség nélkül megszerezheti minden csendőr a Gárdonyi Gézaról írott értékes könyvet, az

„EGRI REMETÉT”

ha alanti szöveggel beküld egy levelezőlapot a megadott címre.

T.
Gárdonyi Géza Szoborbizottság

Budapest 82.
Postafiók 243.

Kérem költségmentesen az „EGRI REMETÉ” című könyvet alábbi címre megküldeni.

olvasható aláírás,

pontos cím.

IRÓGÉP JAVÍTÁS, VETEL-ELADÁS, CSERE, MARRAS-TARTÁS, SZALAGOK, CARBONPAPÍR

Méltányos árak — Megbízható kiszolgálás
Vetelnél kedvező fizetési feltételek

THEIN ÉS TÁRSA Irógép vállalat Budapest, V., József-lőr 1. Telefon: 829-15.
A m. kir. csendőrségtagnak árnyékmény!

nem jelöl meg, a rendelet tehát a kihirdetés napjától kezdve hatályos. Felhívjuk azonban figyelmüket a 2. §. 6. pontjára, amely szerint a szabadság iránti kérelmek előbírálásánál a szolgálat érdekét és a szolgálat akadálytalan ellátását mindig szem előtt kell tartani. A szabadság tehát nem olyan illetményeszerű járandóság, mint a zsold, amit mindenki minden hónapban biztosan megkap. 3. Csendőri fegyvertartási engedélyt és halászejegyet a jegyzékkönyvecskében nem kell tárgyalni. A jegyzékkönyvecske arra való, hogy az örskörlet lakosságára vonatkozó adatokat jegyezzen bele a csendőr, viszont ami az örsön történik, annak ellenőrzése a belső rendtartás keretében, nem pedig a közbiztonsági szolgálatához tartozik.

R. J. törm., Verseg. 1. Választ a lekszikonrovatban kap. 2. Olvassa el az 1920. évi 25. számunk 792. oldalán közölt 144. lekszikonválaszunkat.

1904. Olvassa el az 1931. évi 29. számunk 818. oldalán „Elmúlt a nyár”, valamint az 1931. évi 7. számunk 189. oldalán „7777” jelígre küldött üzeneteinket. Csodálkozunk, hogy nős és férjzett testvérei közül egyenként sincs helye az édesanyjának. Idősebb asszonynak többnyire akkor is női kezű gondozására van szüksége, ha esetleg el is éri, hogy magághoz veheti. Gazdaságosabb megoldás volna, ha valamelyik testvérét bizonyos havi összeggel segélyezné annak életében, hogy anyjukról gondoskodik. De ha nincs más megoldás, próbálja meg az említett üzeneteinkben megjelölt módon elérni a kintlakási engedélyt. Az említett üzeneteinkben a családi pótlék kérdésében is útmutatást adunk.

E. S. törm., Mór. A volt 310. honvéd gyalogezred a nyilvántartásban nem szerepel. Lapunk 1925. évi 5. számának 45. oldalán közölt útmutatásunk szerint forduljon a Hadilevéltárhoz. A levélben keresett címre vonatkozóan ugyanerre a jelígre későbbi számunkban kap üzenetet.

55.555. Ha teljesített is valahol próbaszolgálatot s előjegyzésbe vették, azért még nincs elzárva a többi pályázattól. Pályázhatik egyszerre annyiféle, ahányféleképpen akar, így könnyebben bejut valahová. A szabadságot szolgálati úton kell kérnie. Az örsre beosztottnak általában mindent örskihallgatáson kell kérniük, a továbbterjesztés az örsparancsnok gondja.

Hintás. Előléptetést nem lehet kérni. A levelében tárgyalt néhány utólagos előléptetésnek különleges oka volt, ezek most már szintén megszűntek.

Mecsekajka. Olvassa el mai számunkban „Hintás” jelígre küldött üzenetünket. Az előléptetési rendszer tervezete készen van, letárgyalása és életbeléptetése 2—3 hónap alatt megtörténik.

Jelszipszor. 1., 2., 3., 5. kérdéseire lekszikonválaszt fog kapni. 4. A Szut. 291. pont 2. bekezdése szerint a takarodótól ébresztőig teljesített ellenőrzés éjjeli ellenőrzésnek számít. A takarodó és ébresztő idejét a Napirendben (Szut. 4. melléklet) megtalálja. 6. Ha a jutalomként felajánlott összeg a felajánlással egyidejűleg megérkezik az örsre, a Szut. 73. pontjában szabályozott felterjesztést meg kell tenni, a pénzt pedig vissza kell küldeni a feladónak, azzal az értesítéssel, hogy az örs a jutalmazási szándékot bejelentette, az összeg a döntésig nem vehető át. 7. Felhívások teljesítése szempontjából nem az a fontos, hogy az örs külön szolgálatot vezényeljen, hanem az, hogy a felhívást fogadatosítsa. Ha egy felhívást pl. helyi ügyleti szolgálat keretében is el lehet intézni, nem szükséges a felhívás fogadatosítása végett külön felszólított szolgálatot vezényelni. Ha a felhívás nyomozással kapcsolatos, de a nyomozás helyi ügyleti szolgálat során is lefolytatható, szintén fölösleges külön szolgálatot vezényelni.

T. I. Cigánd. Csak a házasságkötés után hozhatják át vámmentesen a butort és a kelengyét. A kérvényt a pénzügyminiszter úrhoz elvezve szolgálati úton kell beadni s csatolni kell: 1. Leltárt az áthozni szándékoló tárgyakról

BUTORT

legjobban, minden 100 pengő után 5 pengő havi részlete legelőször TOMORY-nál vásárolható. Budapest, VIII., Beross-utca 19. szám.

A csendőrség tagjainak árnyékmény!

A leltárt az ara lakóhelye szerint illetékes községi előjárósággal (városi hatósággal) záradékoltnak kell arra vonatkozóan, hogy a leltárban felsorolt tárgyak az ara tulajdonát képezik s átszállításuk kiházasítással kapcsolatban, erre a célra szükséges. Ha perzsaszőnyeg van, ezt külön és feltűnően kell a leltárban kifejezésre juttatni. A leltárnak egyébként nincsenek előírt alakításai, írjanak össze mindent egy ív papírosra, lényeg az, hogy a hatósági záradék rajta legyen. Ebben a hatósági záradékban azt is kifejezésre kell juttatni, hogy az ara ottani állampolgár. Ha a záradékban ennek a községi előjáróság (városi hatóság) nem akar kifejezést adni, akkor külön igazolványt kérjenek erről. Hogy a házasságkötés folytán beálló állampolgársági változás ebben a tekintetben zavarokat ne okozzon, legjobb mindezeket már most, a házasságkötés előtt elintézni. 2. Csatolni kell a kérvényhez ezen felül az önök házassági anyakönyvi kivonatát. Azt, hogy ön csendőr altiszt, maga a szolgálati úton történő felterjesztés igazolja. Ha azonban közvetlenül akarják a kérvényt beadni a pénzügyminiszter úrhoz, akkor a kérvényt a jövődöbeli felesége írja alá s akkor az előbb tárgyalt két mellékleten kívül csatoljon igazolványt arról, hogy ön a m. kir. csendőrségnél teljesít szolgálatot. Ezt az igazolványt előzetesen ön szolgálati úton kérje az osztályparancsnokságtól. Jobb, ha ezt a módot választják, mert végeredményében nem az ön tárgyairól van szó s közvetlenül benyújtva mindenesetre gyorsabban elintézhetik a kérelmet, mintha az a szolgálati utat kétszer is megjárja. Ha az engedélyt megkapják, ez teljes vámentességet jelent. Az engedélyt a határnál levő vámhatóságnál mutassák fel akkor, amikor a holmik a határra érkeznek. A feladásnál nincs szükség erre az engedélyre. Felsődobozsai illetékes árvászeké Szikszón van. Onnan azonban nem kérhet beleegyező nyilatkozatot arája részére, mert nem magyar állampolgár. Ha esetleg megszállott területen a gyámhatóságtól — gyámtól — ezt a nyilatkozatot nem lehetne beszerezni, akkor jöjjön át az ara a házasságkötés előtt néhány héttel, kérjen itt tartózkodási engedélyt s aztán a szikszói árvászektől kérjen beleegyező nyilatkozatot az 1894: XXXI. t. c. 112. §-a alapján. Ezt legjobb személyesen elintézni.

Putince. A leveleiben közölt adatok szerint valószínű, hogy magyar állampolgárság illeti meg. Ha atyjának 1921 július 26-án Bácsalmáson illetősége volt s ön akkor még kiskorú volt, akkor nem vitás, hogy ön is magyar állampolgár. Ha az említett időpontban ön már nagykorú volt, de Bácsalmáson lakott, tehát ettől a községtől az atya szerzett joga alapján olyan bizonyítványt tud szerezni, amely szerint ön ottani illetőségű s ez az illetőség az említett időpontban is megvolt, akkor szintén nem szükséges visszahonosítást kérnie. Ha ezek a feltételek megvanak, akkor közömbös, hogy hol született. Mivel azonban éppen az említett körülmények tisztázására van szükség, szerezze be az említett illetőségi bizonyítványt, csatolja be a születési anyakönyvi kivonatát, az atya házassági anyakönyvi kivonatát s ezeket az okmányokat szolgálati úton terjessze elő a belügyminiszter úrhoz azzal a kérelemmel, hogy állampolgársági bizonyítványt kapjon. Ez nem honosítást jelent, hanem csak annyit, hogy a meglevő állampolgárságát okmányilag is elismerik. A születési anyakönyvi kivonatának visszaadását kérje előzetesen szolgálati úton, hivatkozva arra, hogy milyen ügyben, hova, mikor terjesztette fel. Kérehnét indokolja azzal, hogy másik születési anyakönyvi kivonatot elszakított területről nem tud szerezni. Egyébként az állampolgársági ügyekre nézve az 1928. évi 2. számunkban közölt 11. lelkisikonválaszunk és az 1928. évi 4. számunkban közölt cikk (dr. Nagy Béla)

részletes útmutatást nyújt, ajánlatos ezeket áttanulmányozni mindenkinek, akinek az állampolgársága körül kételyei vannak. A 217.240/VI. c. 1929. sz. B. M. rendelet már évekkal előbb rámutatott arra, hogy nyugdíjat csak azoknak folyósíthat a kincstár, akiknek az állampolgársága rendben van, jobb tehát ezt a kérdést idejében rendezni.

56.778. A korábban véglegesített csendőr az idősebb, ha tehát a mellőzésére valami különleges ok nincs, akkor neki kell a járőrvezetőnek lennie olyan csendőrral szemben, aki korábban jött ugyan a csendőrséghez, de mert katonai szolgálattal nem teljesített, később lett véglegesítve. 2. A csendőri rendfokozat magasabb fizetési fokozatába előmozdítás a csendőri rendfokozatban töltött 2 év után történik (46.428/eln. VI. c. 1931.), a 2 évet tehát a véglegesítéstől kell számítani. Mivel azonban az elmúlt költségvetési évben a fizetési fokozatokba előmozdítás szünetelt, mindenki legalább egy évvel későbbben kerül a magasabb fizetési fokozatba, mint került volna a korlátozás nélkül. A továbbsorolás előmunkálatai folyamatban vannak, időpontot azonban még nem tudunk mondani.

Debrecen. Miért ad olyan jeligét, hogy abból debreceni bajtársaira következtesen az olvasó? Bajtársi tapintat dolga, hogy vagy adjuk jeligének a saját állomásunkat, vagy pedig más jeligét válasszunk. Kérdésére: A szabadjegyek nyilvántartását, felhasználását az 1929. évi január 25-én kelt 126.174/VI. b. 1929 s az ezt kiegészítő 1932. évi február 2-án kelt 97.893/VI. b. 1932. sz. B. M. rendelet szabályozták. Általános elv az, hogy az állomáson beosztottak: — tehát a nyomozó alosztály állományába tartozó tiszt urak is — elsősorban szabadjegyet vegyenek igénybe szolgálati utazáshoz.

Hegyaljai. Szolgálaton kívül viselhetők egyes ruházati cikkek (fekete pantalló, drapp Pejacevich-pantalló, khaki sapka), amelyek nincsenek rendszeresítve. Ezeket félevenként, de külön előírászatban lehet igényelni, de csak akkor, ha az igénylőnek az előírt mennyiségű, kifogástalan állapotban levő ruházata és lábbelije megvan s ezenkívül tömegkövetelése is van. A szolgálati ruházat utánpótlását tömegadottság nélkül kell biztosítani. Leszereléskor ezek a különleges cikkek az érdekeltek tulajdonában maradnak.

Bakony. Kérje el az őrsparancsnokától a tananyagbeosztást, abban részletesen megtalálja, hogy kinek milyen írásbeli feladatokat kell kidolgoznia. A füzetek tekintetében az a gyakorlat, hogy az I. oszt. írók vonalas, a többiek síma füzetben dolgoznak.

Példátlan kedvezmény!

Csendőrtisztek és altisztek női hozzátartozói szigorúan szabott és ellenőrzött **nagybani áron** vásárolhatnak

női és leányka télikabátokat, szőrmebundákat

EVES

GYÁRI LERAKATÁBAN

Budapest, IV., Károly-körút 14. félem.

Szőrmézett női kabátok már 28 P-től!

Nemesség-

kutatást és belügyminiszteri igazgatást, címer-kikeresést és megfestést, valamint levéltári kutatást úgy az országos, mint a megyei és megszállt területi levéltárakban, a legelőnyösebben vállal

NEMESSÉGI IRODA

BUDAPEST, IV., MAGYAR-UTCA 27. II. EMELET 2

Gépszőnyegek

Árban már vehet milán közel csomózott perzsaszőnyegeket, Török, Boule, faliszőnyegeket, mokei divánlakurkú és paplanok árát **lényegesen csökkentve** Csendőrtiszteknek fizetési kedvezmények közpénzárában. — **Szállyos Szőnyeggyárház**, Budapest, VI., Teréz-körút 15. — Vidékre árjegyzékek ingyen bérmentve

12.750. Lovas legénység szolgálaton kívül is a lovas-csendőr kardot viseli. A gyalog legénység őrmestertől fölfelé azért viselhet szolgálaton kívül gyalogtiszti kardot, hogy szolgálaton kívüli megjelenése könnyedebb, tetszetősebb legyen. A lovas legénységnek a kardja szolgálaton kívül is alkalmas erre a célra, nem volna tehát értelme, hogy lovasok szolgálaton kívül gyalog tiszti kardot viseljenek.

B. L. törm., Szombathely. Írja meg, honnan vezényelték az őrsparancsnokképző iskolába, mert ilyen nevű és rendfokozatú előfizetők több van.

K. J. törm., Barabás. A most küldött 6 pengővel előfizetését 1934 október 31-ig rendezte.

Remény. Perújítással általában 6 hónap alatt lehet élni. Ezt a hat hónapot az alapperben hozott ítélet jogerőre emel-

kedésének napjától kell számítani. Elmulasztása miatt helye van igazolásnak, de egyáltalában nincs helye perújításnak, ha az alapperben hozott végítélet jogerőre emelkedése után eltelt már 5 év. Ha azonban perbeli ellenfele előtte tudvalevő tartozkodó helyének elhalgatásával mint ismeretlen tartózkodását idézte perbe, az 5 év múltán is élhet perújítással attól a naptól számított 6 hónap alatt, amikor a perújítási okról tudomást szerzett és ezt érvényesítenie módjában volt. Ha nem akarja, hogy végrehajtási úton, tehát a gazdasági hivatal útján vonják le illetményeiből a marasztalás összegét, egyezzek meg az érdekeltekkel. Ha ez megbízik ígéretében, a végrehajtás megszüntetését kell neki kérelmeznie. Ki-egezhettek egy összegben, az egyezséghez azonban a gyámhatóság jóváhagyását is ki kell kérni, mert különben az egyezség érvénytelen.

K. M. Szeged. Ha olyan testi fogyatkozásban szenved, ami miatt soron és rendben kívüli díszben való megjelenése esetén lovaglónadrág és csizmát ölteni nem tudna, csapatparancsnok (vagy ezzel a jogkörrel felruházott parancsnok, főnök, hivatalvezető stb.) megengedheti, hogy a díszben való megjelenésre előírt nadrág és csizma helyett fekete pantallót és cipőt viselhessen. Az ilyen engedélyt a parancsnokság külön elbírálás után írásban adja ki.

V. J. alhdgy., Marcali. Rajzpályázatának jutalmazására értékesebb jutalmat küldöttünk Önnek, mint amit eredetileg kitűztünk, örülünk, hogy tesszik. Utólag jöttünk reá, hogy az Ön nevét helytelenül írtuk „Vaszari”-nak, mert „Vaszary” a helyes. Itt utólag helyeshitjük.

Kéziratok.

T. M. Hernádnémeti. A kérdéssel már foglalkoztunk a Csendőrségi Lapokban és pedig negatív irányban. Tessék elolvasni az 1928. évfolyamunk 347. oldalán e kérdésről megjelent közleményt, abban világosan ki vannak fejtve az indokok. Ezt az elvi álláspontot mi is osztjuk, azért a kérdéssel, amely egyébként is nem kívánatos vita előidézésére volna alkalmas, nem óhajtunk foglalkozni. Nem közölhető.

A megtért alkoholista. Lehet, hogy egyszer majd átfésülve közölni fogjuk. Írja meg azonban pótlólag a volt költőnémetparancsnok nevét is.

R. M. cs. Aradi emlék. Nem sikerült.

1906. Alkalmilag majd közölni fogjuk.

H. A. alhdgy., Gyöngy. Ügyesen megírta, de mégsem közölhetjük, mert nem a Csendőrségi Lapokba való. Csendőrségi, vagy a csendőrséggel kapcsolatos történeteket kérünk elsősorban.

Dr. K. D. Öszinte sajnálatunkra nem közölhetjük, mert a régiségi- és műtárgyhamisításnak, mint bűncselekménynek, a csendőrség gyakorlati szolgálatában nincs jelentősége. Kizáróan a csendőrlégénység számára való, gyakorlati közleményeket kérünk.

B. L. törm., Szombathely. Így most már jobb. Kissé átfésülve közölni fogjuk, de csak valamelyik későbbi számunkban.

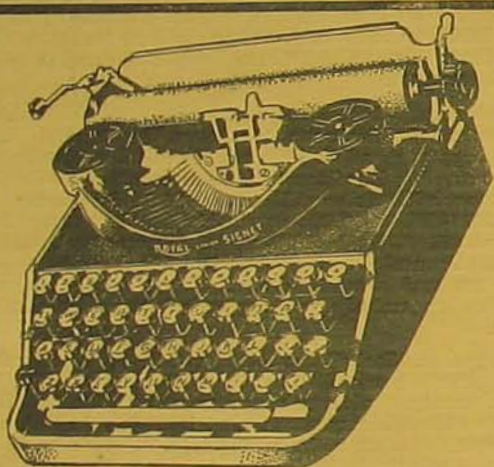
Fekete lovas. Egyik sem sikerült olyan jól, hogy közölni lehetne.

Branyiszko. Most jobb, közölni fogjuk.

Szászvár. Nem jó, fűzfűzű. Maradjon csak meg a prózá-nál, ahhoz jobban ért.

Csendőr vagyok. Minden számunkban ott a kérdés, hogy olvasható és csak egy oldalra írt, félhasábos kéziratot kérünk. Az Ön még véletlenül sem felel meg e feltételek valamelyikének. Éppen elég nekünk az olvashatóan írt kéziratok elolvasása, ilyen zürzavaros írással, mint az Öné is, nem tölthetjük az időnket. Elolvasás nélkül papírkosárba kerül; ha azt akarja, hogy elolvassuk, írja le rendesen.

Szombathelyi hazafi. Gyenge vers, nem közölhető.

Miért egy Royal Signet?

- Mert** a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP ára a mai zsebekhez alkalmazkodik;
- Mert** a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP olcsósága dacára teljesen tökéletes, 44 billentyűs, **négysoros hordozható** írógép, melynek beüboosztása egyező a mindenütt használatban álló nagy irodai írógépekével;
- Mert** a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉPNEK egyszerű, könnyen kezelhető, minden strapát kibíró erős szerkezete van, súlya mindössze 3,75 kg és így irodai, úti és házi használatra egyaránt alkalmas;
- Mert** a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉPEN az Ön gyermekei már kiskorukban megtanulhatják a gépirást, amirc az életben ma már nagyobb szükség van, mint a kézírásra és így nem kell majd a gépirást felnőtt korban külön tanfolyamon elsajátítani;
- Mert** a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP az Ön otthona részévé és az Ön személyes használatára készült;
- Mert** a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉPET az amerikai ROYAL TYPEWRITER COMPANY, Inc. New York gyártja, melynek gyártmányai több mint 30 év óta világhírnévre örvendenek és ami teljes garancia arra, hogy a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP is elsőrangú;
- Mert** a ROYAL SIGNET ÍRÓGÉP olcsó áron és ha kell, kedvező részlefizetésre is kapható és pedig:
részpénzfizetés esetén	260.— pengő
hathavi részlete	275.— "
12 havi részlete	290.— "
- A ROYAL SIGNET ÍRÓGÉPET KÖLTSÉGMENTESEN ÉS VÉTELKENYSZER NÉLKÜL BE-MUTATJA:
- Az amerikai ROYAL ÍRÓGÉPEK kizárólagos vezérképviselője:

Kovács A. és Társa Budapest, V., Nádor-u. 5.

A m. kir. csendőrség tagjainak árendmény!

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részle-títozására kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Virradatvárók.

Írta: TÜRÖK SÁNDOR.

(10)

Julis megörvendett a virágnak, összecsókolta a két gyermeket, azok meg fogták kétfélől, kivitték az udvarra, széket is cipeltek, odaültették a koratavaszi napra, hadd süsse. Apró vékony sugarak táncoltak a Julis megfihéredett arcán, a két gyermek a lábához ült s meséltek neki mindenfélét a Virágos patakáról, a Kígyókőről és egyéb kalandozásokról.

Julis hallgatta, hallgatta a két gyermek csacsogását, a feje elnehezedett, elbágyadt a friss tavaszi levegőn — s míg a nagyobbik Kémenes gyerek titokzatos madártojásokról beszélt, amelyeket majd egyszer elhoznak neki és kalapban szalma között kiköltetik és felnevelik a fiókákat — Julis kicsit hátrahajtotta fejét a párnán, s elszundított.

A gyerek még mesélt, mesélt, míg a kicsi megrántotta az ingeujját.

— Elaludt.

A fiúcska elhallgatott. A hirtelen csöndre kinyitotta Julis a szemét, mosolygott s becsukta újra. A mosolygás ott maradt az ajka körül.

A gyermekek félrebb húzódtak, az öregasszony tűrőleányt sütött, abból rágtak a küszöbön ülve, aztán, hogy az anyjuk szavát hallották a kert felől, nekirugaszkodtak s átmasztak a kerítésen, haza.

Julis azt álmodta, hogy erősen nézi valaki. Érezte magán a két szemet s hogy lankadtan felnézett, az öreg Szombathy állott előtte. A szeméből két nagy nehéz könnycsepp buggyant ki, éppen hogy aláfutott volna a borostás ábrázatán, mikor Julis felnézett s erre az öreg odakapott az öklivel. Szétkente a két könnyet s nevetni próbált.

Julis rácsudálkozott.

— Csak nem sír Dénes bá'?

— Dehogy sírok, mért sírnék, tán olyan anyámasszony katonájának nézel, aki sírni szokott?

— Nedves a szeme Dénes bá'. Mi a baj, mondja, mi baj?

— Háát — megrántotta a vállát Szombathy Dénes — baj nincs, mi volna.

A lányt nem lehetett becsapni, tudta, érezte, hogy valami történt, az öreg valamit titkol, valamit, ami...

— ... Gáborral, úgy-e?

— Nem — kiáltotta az öreg — dehogy Gáborral, dehogy, hát mi volna vele, no. Mit gondolsz?

Julis összetette a két kezét úgy kérte.

— Dénes bá', ha Istent ismer, mondja meg, mi a baj.

Elviselem én, akármilyen. Nagyobb rosszat teszen, ha nem mondja.

Az öreg Szombathy elgondolkodott.

— Hát — s határozott hirtelen. — Gyere be Julis. Gyere. Átnyalábolta az erős öregember s szinte ölbe vitte be. Bedéné a konyhán duruzsolt. Az embert estére várták Parajdrol.

Ketten ültek a belső szobában. Szombathy Dénes elerőtlenedett, ahogy a szoba hűvösebb félhomályában látta maga előtt a lány megszínteledett arcát, világító fehér homlokán a halványkék ereket, szétnézett a szobában.

— Kinyílt a muskátli, Julis... — kinyílt — dünynyögte.

— Beszéljen — dobbantott Julis — beszéljen Dénes bá' — megértette az öreget — nem vagyok én olyan gyenge, s ha akármilyen van, jobb ha magától hallok meg, semhogy mástól.

— Ez igaz — hagyta rá az öreg s egy sóhajással nekifogott.

Elmondott szép vígasztaló szóval mindent, amit tudott. Hogy Gábor börtönben van. Gyilkossággal vádolják, lopással, ő maga igaz, soká nem írt, de már azelőtt se igen levelezett, suttognak is már régen egyet-mást a faluban, de most már biztos. Gábor bajban van. Vagányos Veron most jött Bukarestből, ahol szolgálatban volt, ő mondta, hogy még az újságban is benne állott.

A leány úgy ült ott a reázuhogó szavak hatása alatt, hátradőlvé, fehéren, tágranyílt szemekkel. Az öregember beferezte. Julis megmozdult. Elvékonyodott keskeny kezét rátette a vénember ormótlán öklire, a hangja olyan tiszta volt, mint az ezüstcsengettyűé, úgy mondta nagy bizakodással.

— Én nem hiszem ezeket.

— Nem úgy-e — kapott az ember a szón. — Úgy-e, nem igaz?

— Nem. Nem hiszem Gáborról, hogy bűnös.

— Na, látod — s újra éledt a vénember — bát hallj ide Julis, én még ma vonatra ülök, elmegyek Bukarestbe, nem bánom, akármibe kerül is, elmegyek s megnézem, mi van. S ha...

— Nincsen ha, Dénes bá' — mondta szilárdan a lány — Gábor nem bűnös.

— Hát akkor pedig csak kiderül s akkor...

— Akkor...

— Hát akkor hazahozom, Isten engem úgy segéljen!

Bede Julis az ablakhoz lépett s leemelte a kis cserép veres muskátli. Egy bimbót eresztett, szép piros bimbót, szél-tíbe gömbölyűt, felfelé arcusút.

— Dénes bá'... — lenézett a virágra, nem volt már olyan bátor, olyan csengőszavú — Dénes bá', ezt a cserép virágot vinné el Gáborom, mondja meg, hogy tiszteltetem s küldöm ezt neki.

— Hát haza hívod-e? — s nyúlt utána az öreg.

— Nem — mondta csendesen a leány — nem hívom egy szóval se. Csak ezt a virágot adja át neki, szépen kérem.

Még azon az estén elindult Szombathy Dénes a nagy útra. Rázta, potyolta a vonat törődött, öreg testét Bukarest felé, el-el-szundított, felriadt. Megint elszundított s ahányszor felriadt, szorosabban ölelte magához azt a régi, egérrágtá adóintésbe csavargatott cserépet, amelyben a muskátli vitte... a Bede Julis muskátliját...

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövettel előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes (teszt gyapjú) bastrál fel; csak ő tudja, hogy a **szövetben** belül milyen érékek vannak. A tartós minőséggel tekintve **árakban is csak az elsőközből** minden közvetítő ár elutasítva, minden posztógyártól közvetlen túlérték vásárlás nyújt igaz, előnyök. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mert önkiszárazunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételten **okirattal** **elismérésben** részesült **állandó szerződéses** felruházója. Tekintse meg árakról küldött min. átlakat. Kívánságra más min. átlakat is dílmertesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magvartorsói kórházban lévő egyetemes posztógyár. Budapest, I., Lenke-út 117. Érembes 1922 óta 380 munkással.

Csendes Cipőáruház

Budapest, VIII., Baross-utca 77. szám

Megbízható! — Olcsó! — Minőségben elsőrendű! — Külön mértéktáblát! Kedvező fizetési feltételek! — A m. kir. államrendőrség, a M. A. V. és számos kü- és magánintézmény hívatásos szállítója.

Fényképezési

Hosszúfokú fényképezőgépek nagy választékban.

szaküzlet

Hatschek Emil

Andrássy-út 13. Tel. 22-2-59

Megbízható

szakácsnőket

csendőrség részére közvetlen

Elhelyező Intézet, Budapest, Baross-tér

XIII.

Gábor börtönébe nem jutott el a tavasz. A vizsgálat hosszúra nyúlt, sokkal hosszabbra, mint ahogy a rendőrségi emberek gondolták. Az ékszeresek nem kerültek meg, s a gyanúsított olyan konokul és meggyőzően tagadott, hogy az ügyészség kétségbeesett.

A véletlenek forgatagába került székely legény megacélozódott a bajban. Átkozta azt a pillanatot, mikor először jutott eszébe, hogy Bukarestbe jöjjön, útálta magát és sokszor a fejét szerette volna a falba verni. És szégyelte magát! Szégyelte, hogy imé, ekkora ütést kellett kapjon, ilyen szégyenletesen nehéz dologba kellett keveredjen ahhoz, hogy eszébe jusson, hogy a csontja velejéig rágódjon a kérdés: miért jöttem el, miért jöttem el?!

Niculescu maga először nem értette a dolgokat. Az ékszeres eltűnése kétségbeesztette, de bízott benne, hogy visszakaphatja. A gyilkosság felfedezése a házban, Gábor szobájában, a fiú letartóztatása, teljesen megtörte. Minden annyira összevágott, minden olyan pontosan talált, lehetetlen volt Gábort ártatlannak tartani.

Ezen az éjszakán eltűnt az egyik lakáj is, ami a rendőrség szerint megerősítette a dolgokat. A megszökött Matake Vasile bizonyára Szombathy Gábor cinkosa volt, együtt hajthatták végre a gaztettet s felőra mulva talán Gábor maga is elmenekült volna.

Niculescu két nap után engedélyt kapott, hogy Gábort felkeresse fogságában. Beszélni akart vele, emberi kíváncsiságból, látni akarta, hogy néz ki ez a gonosztevő, akihez a lányát akarta feleségül adni.

Gábor a szűk cellában hellyel kínálta Niculescut.

— Tessék! — a pricesre mutatott.

Niculescu hidegen állt meg az ajtóban.

— Köszönöm! — nem nyújtott kezét.

Pillanatra álltak néma csendben.

— Sylvia? — kérdezte Gábor inkább csak, hogy mondjon valamit.

A másik tiltólag felemelte a kezét.

— Ne is említse, maga... maga...

Gábor egy lépést tett előre, Niculescu hátrált.

— Ön hiszi, hogy én vagyok a gyilkos?

— Hinnem kell.

— Nem, nem én vagyok!

Olyan egyszerűen, minden pátosz nélkül mondta, olyan tisztán és nyíltan, hogy Niculescu, aki most a csapások súlya alatt megint a régi könyörtelen üzletember lett — meghökkent.

— Nézze, én még egy próbát teszek. A rendőrség meglehetősen élehetetlen. Megbizást adok a Rosner-irodának, hogy nyomozzanak más irányban, ellátom őket annyi pénz-

zel, amennyi csak szükséges. És ha előkerítik az igazi gyilkost, ha önt kihúzzom a börtönből, akkor...

— Akkor?

— Akkor másnap megtartjuk az esküvőt és ön átveszi a gyár vezetését.

Sarkonfordult és elment.

Gábor elgondolkozott. Mért nem jött Sylvia, vagy legalább, mért nem izent? Bűnösnek hiszi? És ha igen, akkor is! Végigfeküdt a pricesen... Julis eljönne... Ó Julis... Julis eljönne hozzá.

Sylvia tényleg meg sem kérdezte apját, hogy Gáborral mit beszélt. Az ékszeres felől tudakozódott, hogy van-e valami nyom. Ez jobban érdekelt. Nem tartotta valószínűnek, hogy Gábornak része lenne az ékszerlopásban is, de — mondta apjának, — az se lehetetlen, hogy ő tette.

— Mit gondolsz — kérdezte Niculescu — ő ölte meg Valért?

— Istenem — a lány felvonta a vállát — az ember igazán nem tudhatja egy ilyen emberről, elvégre alig ismerjük. Sylvia alapjában véve a lelke legmélyén kicsit mintha örült volna az eseményeknek, amelyek köréje korbácsolták a város érdeklődését.

Stanca főhadnagy írt neki egyszer Radestiből — ahova szüleihez utazott — azt írta, hogy nagyon szeretne vele beszélni. Olyan dolgokat tud az akkor éjszaka történetekről, amelyek nem hagyják nyugodni. Postára nem meri bízni ezeket a dolgokat, személyesen kellene, hogy elmondja... de... nem, nem tudja elhatározni magát arra, hogy Bukarestbe jöjjön és felkeresse.

— Nem akarok a személe kerülni megint. Itt Radestiben, ebben az unalmas, vén fészekben ülök. Egész nap lovagolok, vagy apámmal politizálok, hozzá szokatom magam ahhoz, hogy maga Sylvia kedves, nem lehet az enyém. De, ha egy szóval írná csak, hogy jöjjenek, hogy szívesen beszél velem, én jövök...

Ez a levél Niculescu Leon kezébe került. A fiú gyanusnak találta a dolgot és felbontotta a levelet. Végigolvasta. Nem látott tisztán. Nem tudta, vajjon a főhadnagy tényleg tud valamit, vagy csak ezzel az ügyeskedéssel akar ismét a huga közelébe férközni.

Leon írt a főhadnagynak huga kusza, egymásbafonódó, hosszúszerű betűivel, azt írta, hogy neki is — Sylviának — szintén nehezére esne egy személyes találkozás, de írja meg, hogy mi az, amit a dologról tud s mivel szülei rosszneven veszik levelezésüket, küldje kettős borítékban — bátyja címére.

Stanca Dumitru meghökkent. Leon címére írjon? Nem. Pár napig gondolkozott, nem válaszolt, s Leon tükön ült. Végre megjött a válasz Leon címére. Az ő számára is volt a felső borítékban pár hideg, udvarias szó. Reszketve bontotta fel a másik borítékot.

A főhadnagy célzott arra, hogy a bűnügybe egy hozzá — Sylviához — közelálló ember van belekeverve, ő maga nem érti az egész dolgot, rendkívül nehezére esik erről beszélni, de úgy érzi, hogy kötelessége.

— Írjon nekem Sylvia, itt a falusi magányban még inkább vágyom maga után, mint a városban, ahol zajosabb az élet s ahol lekötött a szolgálat. Írjon, hatalmazzon fel arra, hogy mindent elmondhassak.

Leon véresre harapta az öklét. Hosszú levelet írt Radestibe, amelyben arra kérte Stancát, könyörögve, rimán-

Négy évtizede vásárolnak
legjobb megelégedésre kiváló

hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY

Ótánsága dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zenaművészeti
Főiskola szállítmányát.

Budapest, VI., Király-utca 58-60. sz. Kérlek árjegyzéket!

Tribon r.-i.

Budapest, VIII., Üllői-út 14

Kötött mellények, téli alsóruha
Selyemáru, ágygarnitúrák
Szőnyegáru, esőköpenyek

Nem tetsző árut
becserélünk, Vi-
dédi rendelésnél
sincs rizikó

Röfl és Blesz

Egyenruha és polgári szabók
A m. kir. állományrendőrség szállítója
Kedvező árrésszel feltételek

Budapest, VIII, József-krt. 27, 1. em.
Telefon: 301-04.

CALIN

Székelydéli:

GERŐ ÉS TÁRSA

Budapest, Király-utca 24.

a főkeleten
borotvaszappan

pillanatok alatt megpuhítja
szakállát.

Kapható minden szaküzletben!

kölve, fenyegetőzve, hogy postafordultával közöljön vele
mindent.

Sokáig nem jött válasz.

A hirhedt Rosner-íróda detektívjei időközben Aradon letartóztatták Matake Vasile. Az öreg Rosner szimata nem csalt. A nyomozás kezdetén megmondta detektívfőnökének:

— Az őkirályságban hiába keresik azt az embert. Az átlagos gonosztevőnek több esze van, mint az átlagos detektívnek. Ez az ember Erdélyben, vagy a Bánátban van. Ott most jobban meg lehet bújni, mint itt. Különben ha sikerül lefogni, amit biztosra veszek — majd ő maga fogja megmagyarázni az urakkak.

Ezen a nyomon indult a Rosner-iroda s emberei fülön is csúpték Mataké Vasilet Aradon. A ravasz fickó, amikor látta, hogy minden kötél szakad, beletörődött sorsába.

Nem — Nem vallok — mondta a Rosner embereinek — nekem nincs vallani, csak elbeszélni valóm. Majd otthon elbeszélem.

Későn este érkeztek Bukarestbe. A két detektív először főnöküknek, az öreg Rosnernek tett jelentést, aki csatlakozott hozzájuk s elindultak a központi rendőrségre.

— Az ékszerek? — kérdezte az öreg Rosner.

(Folytatjuk).

Pályázat.

Szolgálati Utasításunk életbelépése előtt nagy szerepet játszott a csendőrség gyakorlati szolgálatában a les, vagy, mint akkor neveztük: a lesállás. A legtöbb kerületnél elő volt írva, hogy az őrsparancsoknak havonként hány lest kell vezényelnie; ha a rendes szolgálatból soká hiányzott a les, az őrs fővelmetzetést kapott, hogy azt el ne hanyagolja.

Mai utasításunk lecsökkentette a les jelentőségét azzal, hogy az időközönként, konkrét ok nélkül tartott lest beszüntette és kimondta, hogy annak csak meghatározott cél érdekében és akkor van értelme, ha eredményre kilátás lehet.

Szeretnénk olyan esetek birtokába jutni, amikor valamelyik járőr les révén ér el eredményt. Nemesak nyomozási eredményt értünk ez alatt, hanem bármilyen más, véletlen eredményt is, pl., a járőr a les révén értékes közbiztonsági adathoz jutott, valakit tettenért, bűncselekményt megakadályozott, stb. Pályázatot hirdetünk ezért ilyen esetek leírására.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőrr

Ágynemű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket kaka- és civilruhaszöveteket a legkedvezőbb árral! Jellemzők mellett!

MÜLLER J. csendőrségi ruházati üzletében

Budapest, VI., Király-utca 28. szám.

Nagybecsű gondoskodást kér! BARTA JÓZSEF, a Müller-cég boltagja

Használjunk **Schmoll Paszta** Magyar gyártmány

**Nem csak otthonát, Önt is felöltözteti a
Közponli Lakásberendező Vállalat**

Bútorok, szőnyegek, vásznak, ruhaszövetek, kárpitosárak
leghosszabb fűzetési kedvezményrel.
Budapesti VI. Lizi Ferenc-ler 5. szám.

Telefon: 271-77. Zeneakadémiával az emben
Mogbízottunkat vldékre le elkoldjok.

A pályázatot semmiféle feltételhez nem kötjük, csak az a kikötésünk, hogy az esetet olyan írja le, aki abban maga is személyesen részt vett, tehát csak a járvóvezető vagy a járvártárs. Hogy mikor történt az eset, mellékes; háború előtti esetekkel is lehet pályázni. Az sem szükséges, hogy a les révén elért eredmény nagyszabású, vagy hogy büntett és vétség legyen; lehet kihágás is, a fő csak az, hogy a felfedezés vagy kiderítés, stb. lesnek kell legyen az eredménye.

Pályázatot csak a csendőrség legénysége egyéneitől fogadunk el. Határidő: december 1. A legjobb pályázatot szép és értékes aranyhegyi töltőtollal jutalmazzuk. Az eredményt a december 15-iki számunkban fogjuk közölni.

Fényképpályázatunk eredménye.

Folyó évfolyamunk 381. és 414. oldalán hirdetett fényképpályázatunkra összesen 44 drb. felvétel érkezett. Bírálatainkat az alábbiakban közöljük:

Mult évfolyamunk 516. oldalán megírtuk, hogy az általunk hirdetett fényképpályázat nem korlátlán tárgykörű, hanem megszorított, mert az elbírálásnál első szempontként nem a felvétel amatőrértékét, hanem azt vesszük figyelembe, hogy tárgya a csendőrség életéből van-e merítve s ha igen, azt bíráljuk, hogy az csendőrségi szempontból mennyire életű, jellemző, érdekes. Ez egyébként természetes megszorítás, mert a Csendőrségi Lapoknak nemcsak a közleményei, hanem a pályázatai is elsősorban csendőrségi érdekeket, testületi szempontokat tartanak szem előtt. Ebből következők, hogy tárgya tekintetében csak az a felvétel számíthat kedvező bírálatra, amely a csendőrség valóságos életének egy-egy mozzanatát örökíti meg, úgy, amint az az életben, a valóságban van, ehhez azonban szükséges, hogy annak, aki a felvételt készíti, jó érzéke és szeme legyen az ilyen jellemző mozzanatok iránt.

Erőltetett beállítást jelentek, amilyenek a valóságban elő nem fordulnak, vagy nem úgy szoktak történni, nem felelnek meg. Így pl. a felvételek egyikén a járór egy ház kapuja előtt fekvé tart kispihenőt, másikon egy főből álló

A Szent István Társulat

most hozza forgalomba az

Ó- és Újszövetségi

Szentírást

öt

kötetben, mely a leg-
újabb magyar fordítás
egyedüli teljes kiadá-
sa, bő magyarázatokkal.

Az öt kötet ára
vászonkötésben

40 pengó

Részletfizetésre is beszerezhető.

TRIBON

Az összes előlri és exiro egyenruhaszöveget nagy válasszékban, ugyanúgy kész férfi, női és gyermek-téllkabátok

ruházati r.-t., Budapest, VIII., Üllői-út 14. szám.

lovasszárőr rendes szolgálatot teljesít (a járőr. másik tagja valószínűleg a felvételt készítette), harmadikon egy csendőr csónakban ül, erősen a fényképezőgép felé fordulva és arra mintegy beállítva stb. Az ilyen felvételek az erőltettség és mesterkedés bonyolítását keltik. A járőr szolgálati ténykedési, különösen pedig az erőszakosak (fegyverhasználat, bilincselés, kényszerítő eszközök alkalmazása stb.) nyilvános közlésre szánt felvételre nem való. Egyszóval megismételjük, amit erről a kérdésről a mult évfolyamunk 516. oldalán írtunk s megemlíti, hogy a pályázatok elbírálásánál ezúttal is az ott kifejtett szempontok vezéreltek minket.

Emellett természetesen nem hagytuk figyelmen kívül azt sem, hogy milyen a képek fototechnikai kidolgozása; azokat a felvételeket tehát, amelyeknek a tárgya megfelelő volt, a kidolgozás második szempontja szerint osztályoztuk. Volt a felvételek között olyan, amelyek homályos, fátylas, foltos stb. voltak, ezeket annak dacára sem vehettük figyelembe, hogy némelyiknek a tárgya egyébként jó, sőt igen jó volt.

Pályázatunkon részt vettek:

Tiszt urak: *Beóthy Kálmán százados* úr 1 felvétellel, *Thassay-Plavenszky Ferenc százados* úr 5 felvétellel és *Leugyel László hadnagy* úr (4. h. gy.-e.) 1 felvétellel.

Altiszti pályázók: *Antal Imre őrm.* Valkó (3 drb), *Kendi Péter tőrm.* Budapest, képviselőházi őrség (3 drb), *Kiss Károly I. tőrm.* Budapest (11 drb), *Mezzel Mihály th.* Bánhida (6 drb), *Nagy József II. tőrm.* Oros (3 drb), *Petróczy Mihály th.* Gönyű (4 drb), *Süveges Sándor őrm.* Hévízszenlandrás (1 drb), *Varga József I. cs.* Zalaegerszeg (4 drb), *Zimre József tőrm.* Pécel (3 drb) és *Zsira Sándor őrm.* (Valkó) (1 drb).

Felvételeinknek minden tekintetben a legjobban felelt meg a *Beóthy Kálmán százados úr felvétele* (Mit mond a törvény?). melyet mai számunkban közlünk. A jutalmat *Beóthy százados* úrnak ítéltük oda.

Igen jó felvételek még, amelyeket következő számainkban szintén közölni fogunk, a következők: *Antal Imre őrm.*, *Valkó: Vasútiügyelet*; *Kendi Péter tőrm.* Budapest: A képviselőházi őrség felvonulása; *Kiss Károly I. tőrm.*, Budapest: Barátkozás; *Mezzel Mihály th.*, Bánhida: Lekvárőzés; *Petróczy Mihály th.*, Gönyű: Közlekedési járőr pihenője.

A többi felvétel nem ütötte meg a mértéket, hogy közölni lehetne.

Megjegyzés.

A folyó évi 18. számunkban közölt régies szöveg mai fogalmazása a következő:

„Szolgáltatás vagyok Nagyságodnak, mint hizalmas uramnak-barátomnak s minden jót kívánok az Istentől.

Magamról azt írhatom, hogy most jól vagyok, de bizony csak a jó Isten mentett meg, hogy a Nagyságod rokona miati

fel nem akasztottak. A császári rabjait, akiket itt „főrabokként” kezeltek s akik tizenketten voltak, megszabadította az Isten, köztük Máttyást is másodmagával. Itt Konstantinápolyban másfél hónapnál tovább lakott a barátainknál, aminél segítségére is lehettem. Ebből az ő cédulájából láthatja Nagyságod, hogy barátsággal viseltettem vele szemben. Cédulát küldöttem nekem s hogy azt elolvastam, negyven forintot küldöttem neki, másodsor pedig tizenhat aranyat. De ő egy semmiházi melié szegődött, ezért aztán itt tovább nem maradhatott, de el sem mehetett: itt járkáltak korcsmáról-korcsmára, vásárról-vásárra. Egy rossz gyermek (valószínűleg rejtett kifejezés Szerk.) elfogta őt a társával egyetemben. A basa elé vitték, de ott nem verték meg, nem kínozták, csak azt kérdezte tőle a basa, hogy kivel laktak és hogy kitől kapták a pénzt. Mindjárt az erdélyi kővetre vallottak és reám; csak az Isten oltalmazott, hogy fel nem akasztottak. Bizony, én azért nem járhattam utána, hova lettek, de egy barátomat elküldöttem oda, Izarba, ahol fogva tartották őket. Azt a hírt hozta, hogy még ott van, de szigorú fogságban tartják, senkit se engednek hozzá. Magam is elküldtem volna, hogy érdeklődjem iránta, de nem merek, pedig tudom, akárhova kerül, meg fog szólni. De bizony én ezután ridegen bánok vele, mert ha ember lett volna, elmehetett volna ő is, mint a többi. Másnak, na az ő helyében lett volna, azért a pénzért lovat szereztek volna; az erdélyi madarászokkal ő is elmehetett volna, de a nagy elbizakodottsága vesztét okozta. Amit keresett, megtalálta, fordítsa hasznára, ahogy tudja.”

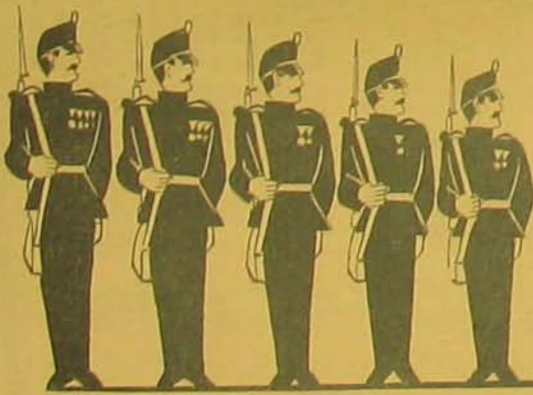
Heljesen foglalmazták át a fenti szöveget: *Barkasz Miklós őrm.* (Mártonbócs), *Boldizsár Mihály cs.* (Bácsbokod), *Dani József őrm.* (Baglyasalja), *Farkas János II. th.* (Kaposvár), *Gál Pál tőrm.* (Egerág), *Halmos Gyula tőrm.* (Budapest, képviselőházi őrség), *Horváth Lajos őrm.* (Csömör), *Kasza Lajos tőrm.* (Bodrogkeresztúr), *Kiss Antal I. tőrm.* (Balmazújváros), *Kovács István tőrm.* (Tápiászele), *Majeros Imre őrm.* (Csömör), *Mocsár József őrm.* (Ózd), *Módos Gergely tőrm.* (Szombathely), *Molnár József őrm.* (Négyrádludény), *Verecs Antal tőrm.* (Debrecen), *Vincze György őrm.* (Mura-keresztúr).

A jutalmat a fent felsorolt helyes megfejtők között ki-sorsoltuk. (Azok, akiknek fogalmazása a követelményeknek nem felelt meg, a sorsolásban nem vettek részt.) A jutalmat (szép asztali szivar- és cigarettához) *Halmos Gyula* budapesti képviselőházi őrséghegyi tőrszermester nyerte meg, akiknek azt egyidejűen megküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOITÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Róza-u. 111. — Felelős ügyvezető: Győry Aladár.

Sorban mindenki

meggyőződik arról, hogy legjobban a Reform Ruházati Rt.-nél vásárolhat. Legolcsóbb készpénzár. Kedvező fizetési feltételek.

Reform Ruházati Rt.
Budapest, VI., Vilmos császár-út 5.

Kérje mintáinkat, képes árjegyzékünket.

MINDEN CSENDŐR

„KAKAS PASZTÁ”-T
HASZNÁLJON.
MAGYAR GYÁRTMÁNY!

Buncsek és Csadényi
kereskedő és nikkelező üzeme
Budapest, IX., Szabolcs-utca 41. szám.

Előrejelzés minden-
nemű ól karot ké-
szítését, új gyárt-
mányait és más-
társait.